

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLELET

⊕ HIT ⊕ LÉLEK ⊕ ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MAGAZINJA

*„SZERETLEK TÉGED, URAM, ÉN ERŐSSÉGEM;
AZ ÚR AZ ÉN ERŐSSÉGEM
ÉS OLTALMAM”*

Hetven éve szenvedett vértanúhalált **BOLDOG ROMZSA TÓDOR**
munkácsi görögkatolikus püspök

GÖRÖGKATOLIKUS
SZEMLELET
SZERKESZTŐSÉGE
IV. ÉVFOLYAM 3. szám
2017. ŐSZ

Ára: 400 Ft

nka

KÉSZÜLT A
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
TÁMOGATÁSÁVAL

OKTÓBER

1. V	✚ Pümkösd u. 17. vasárnap – Az Istenszülő oltalma – 8. hang
2. H	Ciprián fszvt., Jusztina vtnő
3. K	Dénes fszvt.
4. Sz	Hierotheosz fp., Ananiás ap.
5. Cs	Karitina vtnő, Romanosz szé.
6. P	☉ Tamás ap.
7. Szo	Szergiusz és Bakhusz vtk.
8. V	Pümkösd u. 18. vasárnap – Pelágia sza. – 1. hang
9. H	☉ Jakab ap., Alfeus fia – (Andronikosz és felesége szé.)
10. K	Evlampiosz és Evlampia vtk.
11. Sz	Fülöp ap., Teofán fp.
12. Cs	Probosz, Tarakhosz és Andronikosz vtk.
13. P	Kárposz és Papilász vtk.
14. Szo	Nazáriosz, Gerváziosz, Protáziosz és Kelziosz vtk., Kozma fp.
15. V	Pümkösd u. 19. vasárnap – A hetedik egyetemes zsinat igaz hitű atyáinak emléke – (Lukiánosz vt.) – 2. hang
16. H	Longinusz vt.
17. K	Ozeás pr., András vt.
18. Sz	☉ Lukács ap., evta.
19. Cs	Joel pr., Várusz vt.
20. P	Artemiosz nvt.
21. Szo	Hiláion szé.
22. V	Pümkösd u. 20. vasárnap – Averkiosz fp., az efezusi hét vt. – 3. hang
23. H	☉ Jakab ap., az Úr rokona – <i>Nemzeti ünnep</i>
24. K	Aretász és tsai. nvtk.
25. Sz	Markiánosz és Mártíriosz vtk.
26. Cs	✚ Demeter nvt.
27. P	Ünz. – Nesztor vt.
28. Szo	Terenciusz és tsai. vtk., István szé.
29. V	Pümkösd u. 21. vasárnap – Anasztázia vtnő, Ábrám szé. – 4. hang
30. H	Zénó és Zenóbia vtk.
31. K	✚ Boldog Romzsa Tódor fszvt. – (Sztákisz és tsai. apk., Epimakhosz vt.)

NOVEMBER

1. Sz	☉ Kozma és Damján ingy. orv.
2. Cs	Akindinosz és tsai. vtk.
3. P	Akepszimász, József és Etele vtk., György nvt. ereklyéi
4. Szo	Joannikiosz szé., Nikandrosz fszvt. és tsa.
5. V	Pümkösd u. 22. vasárnap – Galaktion és Episztémé vtk. – 5. hang
6. H	Pál hv. fp.
7. K	A melitinéi 33 vt., Lázár szé.
8. Sz	✚ Mihály és Gábor főangyalok és a többi égi erők
9. Cs	Onéziforosz és Porfiriosz vtk., Matróna sza. – (Teoktisza sza.)
10. P	Olimpász és tsai. apk., Oresztész vt.
11. Szo	Ménász, Viktor és Vince vtk., Tivadar hv. – (Sztefánisz vtnő)
12. V	Pümkösd u. 23. vasárnap – János fp., Nilus szé. – ☉ Jozafát fszvt. – 6. hang
13. H	✚ Aranyszájú János fp.
14. K	☉ Fülöp ap.
15. Sz	Guriász, Számón és Abibosz vtk. – <i>Karácsony e. bűnb. idő kezdete!</i>
16. Cs	☉ Máté ap., evta.

17. P	Gergely fp.
18. Szo	Platón és Romanosz vtk.
19. V	Pümkösd u. 24. vasárnap – Abdiás pr., Barlám vt. – 7. hang
20. H	Templomba vezetés eü. – Gergely szé., Proklosz fp.
21. K	☉ Az Istenszülő templomba vezetése
22. Sz	Üü. – Filemon és tsai. apk., Cecília vtnő és tsai.: Valerianusz és Tibor vtk.
23. Cs	Üü. – Amfilokhosz fp., Gergely fp.
24. P	Üü. – Kelemen fszvt., Péter fszvt.
25. Szo	✚ Katalin nvt. – Templomba vezetés ün. – (Mercuriosz vt.)
26. V	Pümkösd u. 25. vasárnap – Alipiosz szé., Győző szé. – 8. hang
27. H	Jakab nvt.
28. K	István és tsai. vtk., Irénarkhosz vt.
29. Sz	Paramonosz vt. és 370 vt. tsa., Filumenosz vt.
30. Cs	✚ András ap.

DECEMBER

1. P	Náhum pr.
2. Szo	Habakuk pr.
3. V	Pümkösd u. 26. vasárnap – Szofonías pr. – 1. hang
4. H	☉ Borbála nvt. János szé.
5. K	✚ Száva szé.
6. Sz	☉ Csodatevő Miklós főpap
7. Cs	Ambrus fp.
8. P	Anna csodálatos foganása eü. – Patápiosz szé.
9. Szo	✚ Anna csodálatos foganása
10. V	Pümkösd u. 27. vasárnap – Ménász, Hermogenész és Evgrafosz vtk. – 2. hang
11. H	Dániel szé.
12. K	✚ Szpiridon fp.
13. Sz	Eusztrátiosz és tsai. vtk. – (Lucia vtnő)
14. Cs	Tirzus és tsai. vtk.
15. P	Eleveriosz fszvt.
16. Szo	Aggeus pr.
17. V	Pümkösd u. 28. vasárnap – Ősatyák vasárnapja – (Dániel pr. és a három ifjú) – 3. hang
18. H	Sebestyén és tsai. vtk.
19. K	Bonifác vt.
20. Sz	Ignác fszvt. – <i>Karácsony eü. kezdete!</i>
21. Cs	Eü. – Julianna vtnő
22. P	Eü. – Anasztázia vtnő – <i>Királyi imaórák – Böjti nap!</i>
23. Szo	Karácsony e. szombat – Eü. – A krétai tíz vt.
24. V	Őszösvetségi szent atyák vasárnapja – Karácsony előestéje – (Eugénia vtnő) – 4. hang – <i>Megtartóztatás!</i>
25. H	☉ Jézus Krisztus születése
26. K	☉ Az Istenszülő emlékezete – Üü.
27. Sz	✚ István földiakónus és első vt. – Üü. – (Tivadar szé.)
28. Cs	Üü. – A nikomédiai vtk. <i>Szabad napok</i>
29. P	Üü. – Aprószentek vtk., Marcell szé.
30. Szo	Karácsony utáni és vízkereszt előtti szombat – Üü. – Anizia vtnő, Melánia sza.
31. V	☉ Karácsony u. (az Úr rokonai) és vízkereszt előtti vasárnap – Karácsony ün. – 5. hang

ÁBEL APOSTOLI KORMÁNYZÓ

A harangok szólnak, de mai ingergazdag világunkban ritkán tudatosul bennünk az üzenetük. Jelzik az idő múlását, az ünnepeket, a szertartásokat és a rendkívüli eseményeket: a vihart, a tűz- és halálesetet. Ugyanakkor minden ember életében egyénileg is megjelenik az üzenetük.

Miklós István, a Hajdúdorogi Egyházmegye első püspöke 1857. augusztus 22-én, százhatvan éve született, s valószínűleg nem jelezte harangszó a születését, de 1937. október 29-én, nyolcvanéves korában harangszó hirdette Istenhez költözésének híré: *„Október 29-én reggel az egyházmegye minden templomában jajgatva-sikongva szólaltak meg a harangok, s halottat hirdető szavuk nyomán döbbenetes csend ülte meg a lelkeket”* (Görögkatolikus Élet, 1937. 11. szám).

2017. október 29-én, halálának nyolcvanadik évfordulóján ismét megszólalnak a harangok, és talán most is üzennek. Felidézük Miklós püspök 1925. november 22-én, Nyíregyházán elhangzott harangszentelési beszédét:

„A harangszó – mondotta beszédében – a lelkiismeret szava, melynek az Isten és embertársaink iránti felelősségérzet a belső harangütője. A harang úgy készül, hogy a harangérből több vékony réteget öntenek egymás felé. Ezek az egymással összetartó rétegek adják azt a hangot, mely bennünket hív és gyönyörködtet. Ez jusson eszetekbe, valahányszor harangszót halltok, s mint a harangérc rétegei, legyetek ti is eggyé a hitben és szeretetben és a hagyományok ápolásában.” Majd így folytatja: *„Az öskeresztényeknek nem volt harang, de azért, ha össze kellett jönniök, megtalálták egymást. Az egyik megütött egy fatáblácskát, ezt meghallotta a szomszédja, s az is megütötte a maga fatáblácskáját, s így terjedt a hívó szó tovább, míg mindenki meghallotta. Ma, mikor harangjaitok hívó szavát halljátok, ne feledkeztek meg az ősök hívó eszközéről, a fatábláról sem, s ha valamikor a harang elhallgatna, már nem hívna, vegyétek*

Mit üzennek a harangok?

elő az ősi fatáblácskákat, kopogtassátok meg, s hagyományaitok szeretete és lelkiismeretek parancsszava alakjában hívjátok föl egymást s magatokban és egymásban Krisztust.” (Máriapócsi Virágoskert I., 1925, 5. szám, 119. oldal)

A harangok üzenik, hogy a főpásztor – mint egyházi méltóság – életében jelen volt az ünneplés. Püspöki beiktatásán *„a menet fél tíz órakor harangzúgás között, fényes aszisztenciával indul a székesegyházba, ahol a püspökök elhelyezkednek, s a szentmise kezdetét veszi. Ezen a felszentelendő is részt vesz.”* *„Ünnepi harangzúgás között vonul be holnap az új püspök a hajdúdorogi egyházmegye fejedelemségébe”*, debreceni székhelyére. (Debreczeni Független Újság, 1913. október 4. és uo. 1913. október 5.) De az ünneplés mellett jelen volt a Hajdúdorogi Egyházmegyét sújtó számtalan tragédia is, melyeket gyakran a harangok kondulása is jelezte, elkísérte.

Keresztény hívőként tudjuk, hogy a harangok még a gyászban is az üdvösség örömhírét zengik. Bányay Jenő nagyprépost a temetési gyászbeszédében is utalt a Miklós püspök életében jelen lévő kettősségre: *„Miklós István nemcsak fényes püspöki koronát viselt, hanem osztályrészüln jutott neki a szenvedések töviskoronája is”* (Görögkatolikus Élet, 1937. november). Ezek a szavak felidézik a 20. zsoltár versét – melyet a püspöki korona felvételekor hallunk a főpapi Szent Liturgián: *„Fejére koronát tettél drágakövből, életet kért tőled, és napok hosszóságát adtad neki”* –, valamint Jézus Urunk értünk vállalt kinszenvedését is.

A harangok felidézük az egyik körlevél üzenetét is, amelyben a főpásztor megfogalmazza, hogy az akkori történelmi háttér nem volt könnyű, s nem tette lehetővé, hogy elégedett legyen püspöki munkájával. 1922-ben nagyon szomorú hangvételű körlevélben számolt be az elmúlt tíz év püspöki tevékenységéről. Megemlíti többek között a trianoni határ által elvesztett parókiákat, a bombamerénylet utáni székhelykérdést, a papnevelő intézet hiányát és az anyagi gondokat. Ekkor fogalmazódik meg egy kérdés a főpásztorban: *„Vajon ezt a sorsot érdemeljük-e?”*

Ezt a kettősséget minden ember megtapasztalja a maga életében. Az örömteli pillanatokot és azt is, amikor nem úgy alakulnak a dolgaink, ahogyan azt elképzeltük vagy szeretnénk. Amikor gyötör a fájdalom, a kilátástalanság, amikor nem érezzük, nem látjuk a jövőt, és talán úgy érezzük, hogy az erőnk is elfogy, Miklós

István püspökhöz hasonlóan mi is sokszor feltesszük magunknak, Istennek, másoknak a kérdést: Vajon ezt a sorsot érdemeljük?

Ha görögkatolikus egyházunk jelenlegi helyzetére pillantunk – a metropóliára, a három egyházmegye székesegyházára, a papnevelő intézetre, főiskolánkra, görögkatolikus fiataljaink és híveink jelenlétére a társadalmi életben –, akkor azt mondhatjuk, hogy a harangok örömhírt és a remény üzenetét zengik még akkor is, ha ezt az örömhírt nem mindig látjuk, nem mindig érezzük életünkben.

Miklós István püspök életpéldáján is láthatjuk, hogy most odafentről örömmel és boldogsággal tekinthet egyházmegyéjével kapcsolatban mindarra, amit saját életében még fájdalomként és keserűségként élt meg, hiszen Isten kegyelméből az évtizedek során szép fejlődésen ment keresztül görögkatolikus egyházunk.

Bár fájdalommal a szívében, mégis Istenre való ráhagyatkozással, maga Miklós püspök is a fent nevezett körlevél végén saját püspöki jelmondatára hivatkozva – *„Kitartásban a siker”* – buzdítja papjait: *„Ez az én püspöki jelgém... arra kérlek mindnyájatokat, Krisztusban igen kedvelt Fiaim, tegyétek magatokévá jelmondatomat. Merítetek erőt s ihletet szeplőtelen múltunkból, melyet mindenkor a hithűség s honszeretet dicsfénye övezett”,* majd a Szózat egy részletével zárja az összefoglalóját a főpásztor:

*„Még jöni kell, még jöni fog
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez
Százerek ajakán.”*

LÉLEK

- 1 Köszöntőt mond Ábel apostoli kormányzó
- 4 *Fülöp metropolita*: Krisztus nekünk nyújtja önmagát
- 6 A reverenda munkaruha! – Egy idős pap üzenete felszentelt társának
- 8 *Dalanics Zoltán*: Az Istenszülő oltalma
- 9 *Király András*: Az Istenszülő-ikonok típusai
- 12 *Papp Szabolcs*: Szinaxáron – Szent Tamás apostol
- 14 Ferenc pápa katekézise
- 15 *Kruppa Levente*: Szilárd püspök köszöntése
- 16 *Marosi Anita*: Hetven éve szenvedett vértanúhalált Romzsa Tódor munkácsi görögkatolikus püspök

EMBER

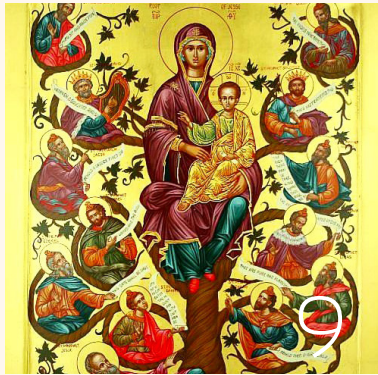
- 20 *Szemán-Tóth Teodóra*: Úton lévők – 22+ zárandoklat
- 22 *Homolya Dániel*: Az egyház és az üzletemberek
- 24 *Nótinné Csikós Marianna*: Az óvodai befogadás időszaka
- 26 *Zarka Rozina Borbála*: Fiatalok az Élet Szolgálatában
- 27 *Szemán-Tóth Teodóra*: Dzsúdózni Isten segítségével
- 29 *Sütő Hanna*: Király vagy! – Görögtűz tábor, 2017
- 30 *Obbágy Lacus*: „Mi egy vérből valók vagyunk...” – Zárandoklat határok nélkül
- 32 *Obbágy Lacus*: „A sport igazságos, de Isten még igazságosabb!”
- 35 *Laskay Anna*: Az elengedés művészete
- 36 *Nagy Réka, Szaploneczay Márk*: Ökumenikus tábor Loretóban
- 38 *Obbágy Lacus*: Csodaország, túlélés és zárandoklat, avagy így is nyaralhatnak a fiatalok!

- 42 *Tóth Katalin*: Óvodából az iskolába
- 44 *Szabó-Kiss Beáta*: Türelem, türelem
- 46 *Szilágyi Icus*: Isten kegyelméből... – Egy világbajnokság kívülről-belülről
- 48 *Laskay Anna*: Hápi és Hüpi kalandjai

ÉRTÉK

- 50 *Ivancsó Bazil*: A Szentföld érdekességei V.
- 52 *Szabad Boglárka*: A gyöngyös meg a rőfös 2. rész
- 55 *Gajdos Pál*: Mária-énekünk eszperantóul
- 56 *Kanyó Árpád*: Liturgikus színek Keleten 3. rész
- 60 *Ivancsó Bazil*: Belarusz és a világegyház – A magyar nuncius tapasztalatai
- 64 *Legeza Kata*: Mozivászon előtt – Fény az óceán felett
- 66 *Janka György*: Nyolcvan éve hunyt el Miklósy István hajdúdorogi püspök
- 68 *Szabó-Kiss Beáta, Deák Csaba*: Bemutatkozik a szigetszentmiklósi egyházközség
- 70 *Terdik Szilveszter*: Kétszázötven éve hunyt el Olsavszky Mihály Mánuel munkácsi püspök
- 72 *Legeza József*: Könyvespolc mellett
- 74 *Dobos Klára*: Hitvallás homokkőben
- 76 Ez történt – 2017. nyár
- 79 Kukta
- 80 *Szabó Irén*: Az adventi koszorú hat gyertyája

MEGJELENT A

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ

KIADÁSÁBAN, A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE,
A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE ÉS A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL

KIADJA A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS
HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA

FELELŐS KIADÓ: DR. VÉGHSEŐ TAMÁS REKTOR

HONLAPUNK CÍME: WWW.GOROGKATOLIKUS.HU
FACEBOOK.HU/SZEMLELETMAGAZIN

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:

4400 NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 13-19.

TEL: +36/42-597-600

TERJESZTÉSSEL ÉS MEGRENDELÉSSEL KAPCSOLATOS

INFORMÁCIÓ: KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU

TARTALOMMAL KAPCSOLATBAN:

SZEMLELET@GOROGKATOLIKUS.HU

SZÁMLASZÁM:

10702071-19204893-52300002

(SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA)

FŐSZERKESZTŐ: KIRÁLY ANDRÁS

FŐMUNKATÁRS: TÓTH TEODÓRA

FOTÓK: BAKOS ZOLTÁN, DOBOS KLÁRA,
GERNER ATTILA, KIRÁLY ANDRÁS,
LUGOSI-SZABÓ GERGELY, OBBÁGY RITA,
SZILÁGYI ICUS, ZADUBENSZKI NORBERT

ÁRCLAT, TÖRDELÉS: PROJEKT-TEAM DTP STÚDIÓ

NYOMDAI MUNKÁK: IMIPRINT-NYOMDA, NYÍREGYHÁZA

ISSN: 1416-793X

A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ MEGRENDELHETŐ POSTÁN

A SZERKESZTŐSÉG CÍMÉN VAGY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN

A KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU CÍMÉN.

RENDELÉSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓ

A SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGEIN KÉRHETŐ.

NYÍREGYHÁZA, 2017

Krisztus nekünk nyújtja önmagát

FÜLÖP METROPOLITA

KÉSZÜLÜNK AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUSRA. KÖZPONTJA TERMÉSZETESEN AZ ESZTERGOM-BUDAPESTI FŐEGYHÁZMEGYE LESZ MINT VENDÉGLÁTÓ, DE MINDEN EGYHÁZMEGYÉNEK, MINDEN PLÉBÁNIÁNAK ÉS PARÓKIÁNAK, MINDEN MAGYARORSZÁGON ÉLŐ KATOLIKUS HÍVŐNEK CSATLAKOZNI KELL A RENDKÍVÜLI ESEMÉNY ELŐKÉSZÜLETEIHEZ ANNAK ÉRDEKÉBEN, HOGY MINÉL TÖBBEN RÉSZESÜLHESSÜNK MAJD AZ EGYETEMES EGYHÁZ E NAGYSZABÁSÚ RENDEZVÉNYÉNEK KEGYELMEIBEN.

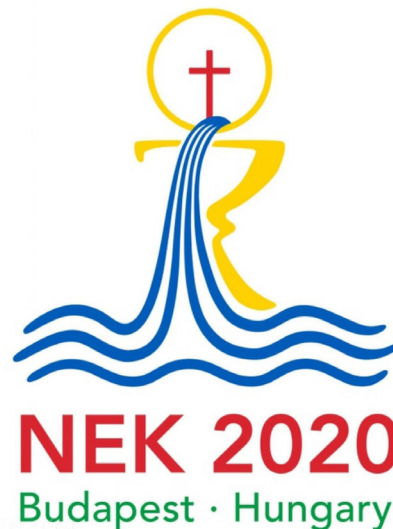
Az előkészület idejére szentkép is készült, amelyet a Magyar Katolikus Püspöki Kar adott ki, azzal az imádsággal, melynek segítségével lelkileg hangolódhatunk a nagy eseményre. Mivel azonban az Eucharisztia tisztelete a római és a görög rítusban bizonyos pontokon jelentősen eltér, Erdő Péter bíboros úr javaslatára a Püspöki Kar a görögkatolikusoknak saját képet is készíttetett, melynek a hátoldalán olvasható imádság a kis esti zsolozsma szentáldozásra fölkészítő kánonjának egyik tropárja.

A képrészlet abból az ikonból való, melynek eredetije a nyíregyházi székesegyház ikonosztázionját ékesíti. A „Titkos vacsora” ikon csaknem minden esetben a királyi ajtó fölött van, mintegy jelezve, ábrázolva, hogy mi is történik a szentélyben, az ikonfal mögött. A Szent Liturgia legfőbb eseménye az emberi szemek előtt láthatatlan marad. Még ha el is botanánk az ikonosztázt, ha láthatnánk a pap minden egyes mozdulatát, ha folyamatosan szemmel tartanánk az oltárra helyezett diszkoszon lévő kenyeret, akkor sem látnánk,

akkor sem fognánk föl többet abból a titokból, ami a Szent Liturgián történik, hogy Isten testben adja nekünk önmagát. Mindezeket csak hittel látjuk, akár van fal előttünk, akár nincs. Az ikonok azonban segítenek minket a hitben. Nem csupán ábrázolnak, hanem hitet ébresztenek. Ha látjuk a kinyíló királyi ajtó fölött azt a jelenetet, amikor Jézus maga az oltárról megáldoztatja az apostolokat, ez fölébreszti a vágyat bennünk is, hogy mi is beállhassunk az apostolok sorába, mi is közeledhessünk az oltárhoz, mi is méltónak találtassunk arra, hogy ajkunkkal érinthessük, testünkbe-lelkünkbe fogadhassuk Jézus Krisztust, magát az Istent.

Az ikon neve – „Titkos vacsora” – is erre utal, mely jóval több, mint az utolsó vacsora jelenetének ábrázolása. Lehet, hogy inkább azt várnánk, hogy az asztal köré telepedett tizenkét tanítvány között nyújtsa Jézus a kenyeret és a borral telt kelyhet. Emberi értelemmel mi így tudjuk elképzelni. Ehelyett azonban oltárt látunk, Jézust főpapi öltözetben, az oltáron liturgikus eszközök és Evangéliumos könyv. Sőt, Jézus alakja megkettőződik, a Testét és Véréit külön-külön osztja szét az oltár két oldalán szentáldozáshoz sorakozó tanítványoknak. Jelen vannak még az ikonon az angyalok is, akiket a Zsidókhoz írt levél liturgikus szolgáltnak, szent szolgáltevőknek nevez, mintegy megerősítve a cselekmény liturgikus jellegét.

A mi kis képünkön mindez sűrítve van jelen. A kelyhet nyújtó Krisztus alakja kissé meghajol, szinte Őt magát is megrendíti az esemény rendkívülisége. De még inkább a szentáldozásról készülő tanítványt – akit itt nem tudunk azonosítani, akár mi magunk is lehetnénk... –, kinek tekintetéről, testtartásáról, kendőbe takart kezéről – mivel nem meri érinteni sem

a szent kelyhet – leri a maga méltatlanságának tudata, egyszersemind azonban az a vágya, hogy mégis részesülhessen. Meghajtott testtel, mégis fölemelt tekintettel a kehelyre néz, ezzel egyszerre Krisztusra is. Éppen úgy, mint a háttérben kevésbé látható angyal, aki szintén ezzel a meghatott tekintettel néz Urára, Krisztusra, s tartja tisztelettel a kendőt, nehogy a Szent Vérből csak egy csepp is veszendőbe menjen. Mögötte egy másik angyal kezét látjuk, aki szintén Krisztus felé döntve tartja a ripidiont, mely nem szolgál másra, csak hogy még inkább jelezze a királynak kijáró nagyfokú tiszteletet. Az oltáron a nyitott Evangéliumos könyv perspektivikus vonalai szintén Krisztusra mutatnak, lapjain pedig az utolsó vacsora szavai olvashatók, mely az egyházban a legszentebb liturgikus szöveggé vált: Ez az én testem..., ez az én vérem...

E néhány képi elem rávezeti figyelmünket az egyetlen lényeges dologra, Jézus Krisztusra, aki életünk központja, ahová tartunk, aki felé haladunk. Ezt a kis képcskét éveken át fogjuk forgatni. Minden bizonnyal segíteni fogja eucharisztikus lelkületünk formálódását. Remélhetőleg fokozni fogja bennünk a vágyat, hogy mind gyakrabban és elmélyültebben részesüljünk a mi Urunk, Jézus Krisztus Szent Testében és Vérében. A képcskén olvasható imádság ugyanezt a célt szolgálja. Imádkozzuk minél többet, akár naponta többször is, s nem feltétlenül csak akkor, amikor a Szent Liturgián veszünk részt. Így egész életünk készületté válik a szentáldozásra, a Krisztussal való találkozásra, mintegy feleletül az Ő felénk hajló szeretetére, aki azért jön, hogy nekünk adja önmagát.

Krisztus ez – izleljétek és lássátok –, az Úr: mert aki miérettünk hozzánk hasonló lett, s magát tulajdon Atyjának mint áldozatot egyszer bemutatta, mindenkor föláldoztatik, megszentelven a benne részesülőket.

LÉLEK

„FÉLEK, ATYÁM, - MEGTÖRTEM A HARCBAN, A HITBEN,
ÉS ÉHES SÁRKÁNYOK ELÉ EJTEM A KARDOT! ...
NE FÉLJ, FIAM, - MEGTARTALAK A HARCBAN, A HITBEN,
S KAROMMAL ÉGIG EMELED AZT A KARDOT.”

(SZABÓ LŐRINC)

A REVERENDA MUNKARUHA!

EGY IDŐS PAP ÜZENETE FELSZENDELTELT TÁRSÁNAK

ÍME, A LEVÉL:

„Ezen a különleges napon a reverendád szebbnek tűnik számodra, mint egy menyasszonyi ruha. És helyénvaló a boldogság is, amely eláraszt téged már csak a gondolatától is annak, hogy viselheted, hiszen erre a pillanatra vártál szemináriumba lépésed óta. És én nem kívánhatok neked mást, mint hogy akkor is ugyanilyen boldog légy majd, amikor eleget kell tenned mindannak, amit ennek az egyszerű ruhának a színe jelent, beleértve halálod óráját is, amikor ez lesz a halotti ruhád.

Ma úgy tekintesz rá, mint menyasszonyi ruhára, amely lelkesedéssel tölti el barátaidat, családot és téged is. De bárcsak képes lennél majd ugyanezt a lelkesedést érezni akkor is, amikor a reverendád lesz a társad a magányban, kalitkád, amelyben Isten veled egyesül és megtisztít, öreg napjaid kényelmetlen remetelakja. De nyugodj meg: ez a ruha lesz vértizedet is, amikor a körülmények szükségessé teszik, feltéve, ha nem felejtet el védőöltözetként használni.

AZ IGAZAT MEGVALLVA,
A REVERENDA VISELÉSE
ÖNMAGÁBAN IS
AZ IMÁDSÁG EGYIK
FORMÁJA KELL, HOGY
LEGYEN.

De nehogy azt hidd, hogy ez automatikusan így lesz, ha magadra öltöd! Mert ez állandó erőfeszítést igényel.

A zsebei: elég nagyok és mélyek ahhoz, hogy beletehesd mindazt, amit majd másokkal megosztasz. Legyen mindig benne

valami, amit a rászorulóknak és a gyerekeknek adhatsz. Ne feledd, hogy lesznek olyanok, akik mindig megbecsülik majd azt a kis pénzt, aminek ők híján vannak. Mindenkinek szüksége lesz a mosolyodra és vigasztaló szavaidra, legalább annyira, mint a hangodra, amikor a szentmisén énekel. Ennek egészen egyszerű oka van: az embereknek mindenekelőtt arra van szükségük, hogy tudják, szeretve vannak, és még inkább, hogy ez a szeretet valódi.

Ha kifordítod, láthatod, hogy a reverendádnak van egy belső zsebe is a mellrészen. Ellentétben azzal, amit azok gondolnak, akik önmagu-

Ötvenöt évvel ezelőtt a papok a reverendát római gallérra cserélték, azonban ma egyre több fiatal pap szakít ezzel a szokással, és választja újra inkább a reverendát. Felszentelése alkalmából egy pap levelet kapott egyik idősebb paptársától, aki értékes tanácsokkal látta el őt ezzel az öltözéssel kapcsolatban, amely sok tekintetben árulkodik viselőjéről.

kat a papi öltözék divatszaktörtéjének tartják, ez a zseb nem nagyértékű írószköz tárolására való. Itt őrizd inkább féltve azokat a leveleket, amikre még nem tudod, hogyan válaszolj; jegyzeteidet, amikre felírtad mindazok nevét, akiknek megígérted, hogy imádkozol értük; a számlákat, amiknek befizetését magadra vállaltad a nálad szegényebbek helyett; azoknak a laccímét, akiket meg akarsz látogatni, tudva azt, hogy ők maguk nem fognak odalépni hozzád; hivedi kutyájának, macskájának, unokáinak és szeretteinek fényképeit, és két-három rajzot, amit a gyerekektől kaptál. Ez a zseb mindig legyen tele!

Legyen a reverendád köszikla is, amelyen összetörök az egód, amint gögössé válik viselkedésed, hiábavaló törekvések csábítanak, vagy váratlanul eltölt a büszkeség, és nem tudsz neki ellenállni. Legyen ez a reverenda szikla, amiben megkapaszkodhatsz, amikor úgy érzed, magával ragadna az élet sodrása.

**NE AGGÓDJ,
A REVERENDA
MINDIG HŰSÉGES
TÁMASZOD LESZ.**

Soha ne félj gyorsan magadra kapni, amikor egy hozzád közelállónak kell segítséget nyújtaniod, még akkor se, ha így nevetségesnek tűnsz az utcán, és megmosolyog érte, aki lát.

Az ujjait sokkal jobban fel lehet gyűrni, mint egy sima ingét. Emlékeztessen ez arra, hogy a reverenda nem anynyira egyenruha, mint inkább munkaruha. Viszont soha ne györd fel az ujját másért, csakis azért, hogy megtehesd valamit mások szolgálatára; soha ne a saját terveid megvalósítása vezessen.

Őszintén remélem, hogy a reverendádon lesznek majd fehér foltok. A hátadon lévők annak lesznek tanúi, hogy megizzadtál a munkában, a mellkasodon lévők tanúskodnak a könnyekről, amiket te ejtettél vagy mások, akik arcukkal a válladra borulva bizalmasan elsírták mindennapi kis gondjaikat, vagy megosztották veled életük nagy terheit. Lesznek köztük fölösleges veszodségek, de valódi tragédiák is. Azt kívánom, hamarabb lásd meg ezeket a fehér foltokat a reverendádon, mint az első hajszálat a fejedben.

Soha ne félj összegyűrni vagy bepiszkítani a reverendádat, hogy a rászorulokon vagy a sebesülteken segíts. Ne habozz kitépni belöle egy darabot, hogy bekötözz vele egy sérülést vagy lelki sebet. Emlékezz rá, hogy szélsőséges esetben mások számára még kabát is lehet, hogy felmelegedjenek, vagy sátor, hogy alatta töltsék az éjszakát. Használódjon el minél előbb reverendád anyaga, és látszódjanak a térdén és a vállán a kopás nyomai! Ezek a nyomok azoknak az éjszakáknak a jelei lesznek, amiket térdén állva átímadkoztál mások keresztjét hordozva. És kopjon meg az anyag attól is, hogy sokszor ültél és hallgattál meg másokat.

A reverendádat kell szeretned, nem pedig a személyt, aki viseli. De főleg, minden más előtt, szeresd az egyházat, amelytől kaptad. Söt, még inkább szeresd Krisztust, szeresd Öt végtelen szeretettel, mert Ö az, aki téged az egyháznak adott. Ez nekem már elég, hogy végtelenül hálás legyek Neki ezért!

Ui.: Nagyon gyorsan rájössz majd, hogy majdnem minden utas a metróban vagy a buszon meg van gyözödve róla, hogy több joga van ülve maradni, mint egy reverendát viselő papnak. Az igazat megvallva, teljesen mindegy, hogy igazuk van-e, vagy sem, ez teljesen másodlagos. Ami igazán számít, az az, hogy amikor mások gyölölnék téged, nem Istent gyölölik rajtad keresztül. Az emberek száma, akik téged – időnként ferde szemmel – néznek, egyre nőni fog: reverendád különösen észrevehetővé tesz téged. De egyeseket el is bizonytalaníthat, és azok száma, akiknek van elég bátorságuk, hogy odalépjenek hozzád és beszéljenek veled, egyre csökkenni fog.

Kevesen mernek majd kritikával illetni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne miért kritizálni. A reverendád nem egy késztermék csomagolása, ezt soha ne felejtst el. Az Úr legnagyobb irgalmában öltöztetett fel téged ebbe a szövetbe, hogy eltakarja tökéletlenségedet és gyengeségeidet.”

Mikor múlik a nyár, valami megmagyarázhatatlan szorongás kezd erőt venni rajtam. Mintha felerősödne bennem az a gondolat, hogy az életem is lassan elfogy. Mindaz, ami ékessége nyárnak, életnek, összele hullik, és marad a lecsupaszított világ, ahol nincsenek felesleges cicomák, ahol leegyszerűsödik minden, és maradok olyanok, amilyen a lelkem. Maradok tisztának, mégis bűnökkel vagyok teli; maradok igaznak, bár a hamisságot is hordozom; maradok szépnek, bár elötünik életem sok rútsága. Úgy nézek szembe a közeledő téllal, mint közelítő halállal, és keresek menedéket, mint az erdő magára maradt vadja, ha tudja, hogy jön a setét zivatar.

Bemegyek a templomba, épp nincs senki, egyedül vagyok, és magamra gombolom a székesegyház csendjét, mint fázó koldus az enyhét adó kabátot. Holnap ünnep lesz, őszi ünnep, az Istenszülő oltalma. Lecsukom a szemem, és megelevenednek előttem az ünnep régi történetei. 903-ban Konstantinápolyban és környékén járvány pusztít. Az emberek tehetetlenek. Látom a kétségbeesett anyákat és apákat, akik gyermekeiket siratják, látom a derékba tört életeket, hallok a kétségbeesés minden hangját. A sok hang között pedig ott egy, amelyik reménynyel teli, amelyik nyugodt és alázatos, az imádság hangja. Sok igaz hittel élő ember imádkozik, kéri az Istenszülő közbenjárását, hogy szűnjék a fájdalom, a betegség, hogy megszabaduljanak a járványtól. Imádság közben pedig a Vlacherna-templomban, ahol az Istenszülő palástját őrizték, a város püspöke, Szent András és diakónusa, Epifanosz látomást láttak. Az Istenszülő leereszkedett angyalok és szentek sokaságával, és könnyes szemmel a hívekkel együtt imádkozott, majd levette fejéről a kendőt, és a jelenlévők fölé terítette. A járvány megszűnt, az Istenszülő megoltalmazta benne remélő népét. Megjelenik a másik történet is, 911, mikor szaracénok ostromolják a várost, Bizáncot. Úgy tűnik, nincs remény a menekülésre, s Mária drága védőleplettel kiterjeszti a város felett, megoltalmazva azt a pusztulástól.

Felemelem a fejem, és nézem az ikonosztázion képeit. Krisztust, az Istenszület, a szenteket, minden kép egy-egy mondat, egy-egy üzenet, amit Isten akar értésemre adni. Nem vagyok egyedül, tudom, egyikünk sincs egyedül. A templom csendje egyre inkább megtelik az imádság hangjával, életek történetével. Hányan elmondták már itt bajaikat, hányan elsírták már itt még megmaradt könnyeiket, hányan örültek, hálaalkodtak, hányan lettek nyugalomra, békére, hogy élni tudjanak újra. Idős, élettől megpróbált öregek, gyermekek, reménnyel és álmokkal teli fiatalok, nehéz felelősségbe öltözött, kemény tekintetű felnőttek. Mindmind oltalomra vártak. Oltalomra, mint annyi sokan, mint én magam is, itt a templom erőt adó szent helyén, mert reszket a lelkem. Gyermeke-

imre gondolok, mindarra, amivel meg kell majd küzdeniük, és reszket a lelkem. A ravataloknál álló családokra gondolok, akiket láttam sírni, akiket láttam magányukban kétségbeesni, álltak, sötétben fürkészve a jövőt gyászuk minden terhével, és reszket a lelkem. Az öregekre gondolok, akik mögött ott van egy egész élet, akik lelkét kezdi behálózni a félelem, mert mennyi mindent megélték már, és ki ad nekik nyugodt napokat, és reszket az én lelkem. A betegekre gondolok, azokra, akik megküzdenek minden percért a betegséggel és önmagukkal, akik belekapaszkodnak akár minden szóba is, ami gyógyulást adhat, mert élni akarnak, nem pusztán önmagukért, hanem azokért, akik körülveszik őket betegségükben. Láttam tehetetlenül fekvő, öntudatlan embert, akinek kezét úgy tekerte ki a kín, mintha saját életét, mindenét, amiye csak maradt ezen a világon, tartaná és mutatná fel az Isten felé, és reszketett a lelkem. Hazámra gondolok, az itt élőkre, magyarságunk holnapjára, fiainkra, lányainkra, akiknek meg kell maradniuk, akiknek tovább kell vinniük és tovább kell adniuk mindazt, ami csak a miénk, hogy ezer év múlva is legyenek büszke fiai ennek az országnak, és reszket a lelkem.

Nincs senki a templomban, mégis mindenki itt van velem, anyáim és apáim, nővéreim és fivéreim, rokonaim és barátaim, mindenki, akinek úgy kell az Isten oltalma, mint egy lélegzetvételnél levegő az élethez.

Imádkozni kezdek. Oltalomért, békeségért imádkozom. Imádkozom, hogy ne csüggedjek, hogy lássak, hogy a közeledő télben se hagyjon el az élet ereje. Kérem az Istent azokért is, akiket hordoznom kell, végig, míg egyszer majd hazaérek. Hűvös van, de a lelkem melegedni kezd. Mintha a drága Istenszülő oltalma leplét fölöttem is kiterjesztette volna ebben a szent pillanatban. Fölöttem, mindannyiunk fölött ott lebeg az ő védőleple, esetlen, egyszerű,

bűnös emberek fölött, mert szeret bennünket, mert könnyes szemmel imádkozik értünk, mert fontos neki mindannyiunk élete. Érzem, ünnep kezdődik a szívem mélyén is. Nemcsak a templomokban, nemcsak falvakban és városokban, hanem a szívem mélyén, itt bennem.

Hallom az ünnep énekét, egyre erősebben hallom: „Ma, igaz hitű népek, fényesen ünneplünk, megárménykoltatva, Isten anyja, a Te eljöveteled által, és a Te legtisztább képedre tekintvén szívötredelmességgel mondjuk: fedezz be minket a Te drága védőlepleddel, és szabadíts meg bennünket minden bajtól, kérvén a Te Fiadat, a mi Krisztus Istenünket, hogy üdvözítse lelkünket.”

Tisztán hangzik az ének, odafordítja tekintetem az Isten felé, felelem, eloldoz, ünneppé teszi életemnek ezt az őszi idejét.

DALANICS ZOLTÁN

Az Istenszülő oltalma

Az Istenszülő-ikonok típusai

CHRYSOSTOMOS PIJENBURG HOLLAND ORTODOX PAP ELŐADÁSÁT ÁTDOLGOZTA: KIRÁLY ANDRÁS

„KI A KERUBOKNÁL TISZTELTEBB ÉS
A SZERÁFOKNÁL HASONLÍTHATATLANUL
DICSŐBB VAGY,
KI AZ ISTENT, AZ IGÉT SÉRÜLÉS NÉLKÜL SZÜLTED,
TÉGED, VALÓSÁGOS ISTENSZÜLŐ, MAGASZTALUNK”

A fenti idézet az Istenszülőhöz szóló legismertebb és leggyakrabban elhangzó dicsérő énekek egyike. Ez fejezi ki leginkább az Istenszülő-ikonok tartalmát. Az Istenszülő ikonjai nem Mária és fia e világi életének felszínes, történeti bemutatását kísérik meg, hanem azt a tényt ragadják meg, hogy Ő Istennek a Szülője, és ekként része Isten üdvözítő tervének is.

Az egyház Jézust mint Isten emberré lett Fiát vallja meg; ez a hittétel szerepel a Hitvallásban is, amelyet a niceai és konstantinápolyi zsinatok rögzítettek. Eszerint Jézus valóságos Isten és valóságos ember. Erre tekintettel nyilvánította ki az efezusi zsinat 431-ben, hogy Szűz Mária Isten Szülője. E mariológiai dogmát tehát a Krisztusra vonatkozó tanítás (krisztológia) magába foglalja. A háromságos Isten üdvözítő tervében Isten Szülőjének különleges szerep jut.

Az ember Istentől szabad akaratot nyert; erre tekintettel az Istenszülő beleegyezésére – Isten akarata előtti meghajlására és alázatára – is szükség volt ahhoz, hogy Isten emberré lehessen, és ezzel véghezvihesse az ember megváltását. Az Istenszülőt a Szentlélek árnyékozta be, és ez által válhatott Isten Szülőjévé. Isten tervével összhangban így Isten Fia emberré vált.

Az ikonok e felfoghatatlan misztériumot fejezik ki.

A Szentlélek által történt beárnyékolatása és Isten Fiának Tőle történt születése által az Istenszülő különleges viszonyban áll Fiával. E kiválasztottság Őt szentségben minden teremtmény fölé emeli. Az Istenszülő iránti tiszteletet az emberek minden időben és a földkerekség minden részén ikonokban juttatták kifejezésre.

A hívők jámborsága folytán az Istenszülő ikonjainak nagyon sok fajtája alakult ki; itt most csak arra van módunk, hogy azok némelyikét

emeljük ki és magyarázzuk meg. Röviden, a teljesség igénye nélkül és bizonyára nem szigorú tudományossággal, de az ikonográfia precizitásával szeretnék néhány ikont bemutatni és megmagyarázni.

Az ikonok esetében mindig nagyon fontos, hogy valamilyen ősképre nyúljanak vissza. Ez garantálja az ikon valódi arculatát és azt, hogy az nem a művészi fantázia eredményeképpen jön létre.

Az Istenszülő ikonjai a *Szent Lukács által készített ősképek* valamelyikére vezethetők vissza; így ez utóbbiaknak – amennyiben fennmaradtak – ugyanaz az arcfelépítése. Jóllehet a cél a földöntúlnak az ábrázolása, mégis e világi a hordozója a már említett misztériumnak. Az Istenszülő ikonjainak is Mária valódi kép-mására kell visszavezethetőnek lenniük.

Jó példa erre a Rómában fennmaradt, a Santa Maria Nuova (vagy másképp: Santa Francesca Romana, a Forum Romanum szélén) templomban található Istenszülő-ikon. Ez egy 5. századból származó, töredékes Istenszülő-képmás, amelyen fellelhetjük a későbbi évszázadok Istenszülő-ikonjainak legfontosabb vonásait.

Az Istenszülő-ikonok egyik típusa az ún. *orans*, vagyis *imádkozó Istenszülő*. Az Istenszülő karjait imádságra emelve kifelé néz, legtöbbször a gyermek Jézus arany fénygyűrűben látható a mellkasán. Olyan változata is ismert, amelyen a gyermek Jézus a térdén ül. Ezen ikonok Izaiás próféta jövendölésének megfelelően kerültek megformálásra: „Ezért az Úr maga ad nektek jelet: Íme, a szűz fogan, fiút szül, és Emmánelnek nevezi el” (Iz 7,14). Innen származik az ikontípus neve: „Istenszülő, a Jel”. Ebben az ikonban a prófécia fejeződik ki. Az Istenszülő alázata, odaadása és Istenbe vetett bizodalma révén Isten emberré vált, felvette az emberi alakot, és Máriát minden hívő anyjává tette. Azt a pillanatot ábrázolja az angyali üdvözlés közben, mikor Mária azt mondja: „legyen nekem a Te igéd szerint” (Lk 1,38). Az ikonon a gyermek Jézust a megtestesülés pillanatában látjuk az Istenszülő méhében. Ha a gyermek Jézus ruhája arany, az isteni dicsőséget jelképezi; ha vörös és kék,

az a két természetét. Egyes képeken tekercset tart a kezében, ez a tanítást jelképezi. Teste gyermeki, arca felnőtt, jelképezvén, hogy egy személyben volt megfogant embergyermek és az egy, örök Isten.

Sajátos fajtája a szentély félkupoláját teljesen betöltő ábrázolás, mely azt jelképezi, hogy az Istenszülő emberi testben hordta a leghatalmasabbat, a legnagyobbat, a világ teremtőjét. Innen ered az elnevezése, *platytera*, vagyis szélesebb, tágasabb. Szűz Mária *platytera* ton ouranon, vagyis „az egeknél szélesebb” lett ezáltal.

Az Istenszülő-ikonok egyik legelterjedtebb fajtáját képezik az ún. „*hodigitria*” (útmutató) ikonok; ezek közé tartoznak azok is, amelyek a Szent Lukácstól származó ösképre vezethetők vissza. A legenda szerint Szent Lukács még az Istenszülő földi életében képet festett róla, amelyet Mária maga áldott meg. A hagyomány elbeszéli továbbá, hogy Szent Lukács ezt az ikont és az általa írott evangéliumot tanítványának, Theophilosznak küldte el, Alexandriába. Az 5. században az ikont onnan Eudoxia császárné Konstantinápolyba vitette. A *hodigitria* ikonok kezdetben teljes alakban, ma már félalakosan, általában állva vagy trónon ülve ábrázolják a kifelé néző Istenszülőt, aki minden esetben (többnyire bal) karján tartja a gyermek Jézust, miközben kezével rámutat: Ő az út. A gyermek Jézus általában egyik kezével áldást ad, a másikban tekercset tart.

mekére váró sorsnak. A szeretetteljes anyai ölelés elválaszthatatlan a fia sorsa miatti kínzó fájdalomtól. Az iránta való részvét itt egyfajta minden teremtmény iránt érzett anyai részvét is egyben, akikért Ő önként feláldozza magát. Szeretettel öleli magához az ijedt gyermeket, és szomorúan néz a szemlélőre. Mindeközben kezével a világ megváltója felé mutat, és saját fájdalma az emberi fájdalom iránti szánalom-má változik. Isteni gyermekében egyúttal minden olyan embert meglát, akivel itt a földön igazságtalanság történik. Ebben az ikontípusban a fia miatt fájdalmat érző anya ábrázolásában fejeződik ki a legtökéletesebb módon a mindent átfogó, határtalan szeretet. Ez a kép Isten határtalan szeretetét ábrázolja, amely még a halál után is érvényesül.

További példa az Istenszülő jaroszlavi ikonja. Az anya és a gyermek bensőséges kapcsolata itt még jobban kifejezésre jut. Az Istenszülő még erősebben magához szorítja a gyermeket; Jézus pedig jobb kezét vigasztalóan anyjára helyezi. Mindazonáltal minden bensőségeség és megindító hatás ellenére az ábrázolás magasztos marad. Az isteni gyermek szeretetet fejez ki anyja iránt, az anya úgyszintén a gyermek iránt. Ebben az oly emberi viszonyban megmutatkozik Isten irántunk való örökké aggódó szeretete.

Úgyszintén ez az aggódó isteni szeretet fejeződik ki a doni Istenszülő-ikonokon. A gyermek szeretettel simul anyja arcához. A *hodigitria* ikonok fejedelmi méltósága itt jobban megmaradt, mint sok más ikontípus esetében. Áldást osztva, kezében irattekercset tartva trónol a gyermek Jézus, kit az Istenszülő mindkét kezével tart; mindkettőjük tekintete gyengéd. Erről az ikonról Istennek a teremtményei iránti bensőséges szeretete sugárzik felénk, az Ő üdvözítő terve által nyújtott biztonság, de kifejezésre jut az isteni teremtés szépsége és harmóniája is.

A maphorion, azaz az Istenszülő felsőruházata vörös, az aranysegők és rojtok a Szentlélek által történt beárnyékoltságának szimbólumai. A három csillag, amelyek a ruházat felső részén, valamint kétoldalt a vállakon láthatók, az Istenszülő örök szüzességére utalnak: a szülés előtt, a szülés alatt és a szülést követően is tiszta maradt. Az alsóruházat kék színe a teremtettnek, azaz az Ő emberi mivoltának a kifejezése, tehát arra utal, hogy Isten Szülője ember, akit a Szentlélek ereje árnyékol be. (A Krisztus-ikonokon a két szín az alsó- és a felsőruházat pont fordítva figyelhető meg. Krisztus vörös színű alsóruházatot visel, felette pedig kék köpenyt, ami annyit jelent: Isten, aki emberi természetbe öltözött.)

A gyermek Jézus ezeken az ikonokon bíbor- és arany színű ruházatot visel – mint öröktől fogva való Isten. Ezen ikonok mély nyugalmat és fennkölt nemességet sugároznak. Az Istenszülő jóságosan fia felé mutat, ezzel mutatja az utat az örökkévaló Istenhez.

További ikontípus az ún. *háromkezű Istenszülő*. A gyermek az Istenszülő jobb karján ül. Az Istenszülő e típusnál is a szemlélő felé néz, a gyermek pedig az anyjára. E típus sajátossága az ikon alján megjelenő harmadik kéz, amely egyértelműen fogadalmi jellegű. A hagyomány beszámol arról, hogy Damaszkuszi Szent János teológust, egyházatyát, az ikontisztelet védelmezőjét (650–749) a képrombolás elítélése miatt árulás vádjával az egyik kezének elvesztésére ítélte a damaszkuszi kalifa. Az ítélet végrehajtása után a szent az Istenszülő ikonja elé helyezte levágott kezét, és gyógyulásért imádkozott, másnapra a keze a helyén volt, mintha nem is vágták volna le. (Ezt a történetet a máriapócsi kegytemplom egyik színes ablakán is ábrázolták.) Szent János a gyógyulásért hálából készítette e fogadalmi kezét. A későbbi ikonmásolók a harmadik kezét is – minden hagyomány ellenére – természetes kéznek festették meg, így az ikon azt a benyomást kelti, mintha az Istenszülőnek három keze lenne. A 19. században az egyik orosz zsinat újból kifejezetten megtiltotta e háromkezű ábrázolást (*tricherosa*), és előírta, hogy a harmadik kezét jól láthatóan csak fogadalmi kézként szabad ábrázolni.

Az Istenszülő-ikonok következő típusa az *irgalmas Istenszülő* (*eleusza*) ikonja. Az e csoportba sorolható ikonok már nem olyan ünnepélyesek és szigorúak, mint a *hodigitria* ikonok, sokkal inkább az emberi együttérzés, az anyai szeretet és a gyengédség áll a középpontban. Az ilyen ikonokon az Istenszülőt fájdalom tölti el, Simeon jóvendülésének ismeretében: „Íme, ő sokak bukására és feltámadására lesz Izraelben. Jel lesz, amelynek ellene mondanak – és a te lelkedet tör járja át...” (Lk 2,35). Bizáncban ez a típus viszonylag ritka volt, Oroszországban viszont annál inkább kedvelt és elterjedt. Ezen az ikontípuson jut leginkább kifejezésre az, hogy az anya tudatában van az isteni gyer-

Az ún. trónon ülő Istenszülő típus jellemzője, hogy az Istenszület trónon ülve, királynőként, ölében a gyermekkel ábrázolja; egyfajta hodigitria ikonról van tehát szó. Nem nehéz felfedezni, hogy a hodigitria ikonok e típusból alakultak ki.

Az Istenszülő oltalma Szűz Máriát imádkozó (orans) tartásban ábrázolja, akár fél-, akár egész alakosan. Kezében kendőt tart, mely az oltalmat szimbolizálja. Gyakran templomok, épületek, szentek láthatók lábainál, melyekre kiterjeszti oltalmát.

A „*Tebenned örvendez minden teremtmény*” ikon ismét világosan és egyértelműen megmutatja Isten akaratelhatározásának egész misztériumát, annak nagyságában és magasztosságában. Az ikon központi részén az Istenszülő trónon ül, körülveve angyalokkal és szentekkel, akik itt az egész teremtést jelképezik. Ez az ikon kiválóan visszaadja képen azt, ami Nagy Szent Bazil liturgiájában szavakban az alábbiak szerint hangzik el: „*Tebenned örvendez, malasztal teljes, minden teremtmény: az angyal rendek s az összes emberi nem. Te megszentelt hajlék, lelki édenkert s a szűzek dicsérete, kitől megtestesült az Isten, s gyermekszülött lett, bár öröktől Isten volt; mert a te méhedet égi*

trónná alkotta, s bensődet a mennynél éke-sebbé tette. Tebenned örvendez, malasztal teljes, minden teremtmény. Dicsőség néked!”

Oroszországban terjedt el a *kiapadhatatlan kehely* ikonja. Szintén orans tartásban ábrázolja az Istenszület, előtte egy kehelyben a mindkét kezével áldást osztó gyermek Jézussal. Ehhez hasonló az *életadó forrás* ikonja, mely hodigitria stílusban ábrázolja az Istenszület és a gyerek Jézust, miközben mindketten egy kehelyben állnak. A kehelyből néha víz folyik, az életadó forrás jelképeként. Magyarországról egy 1700 körül készült ilyen ikonról tudunk, mely a győri rác (ma görögkatolikus) templomban volt, ma a szentendrei Szerb Egyházi Múzeumban látható. Az ikonnak számos változata van: a kised és az Istenszülő

egyedül látható a kehelyben; máskor angyalok veszik körül; van, hogy medencébe folyik a kehelyből a víz; van, hogy a medencéből emberek isznak, a háttérben épületek vagy hegyek látszanak, stb. A legenda szerint egy Leo Marcellus nevű katona (a későbbi I. Leó császár) Konstantinápolyban sétált 450. április 4-én, amikor megszánt egy elveszett vak embert. Vízet keresett, hogy enyhítse szomját, amikor egy hangot hallott: „Ne keress tovább, a bokrok között megtalálsz. Adj inni a vak embernek, a sárral kend be a szemét, a helyen pedig építs templomot.” A sűrű bozót közt megtalálta a rég elfeledett Istenszülő-forrást, a vak ember pedig meggyógyult. 457-es trónra kerülése után pompás templomot épített a helyre. A történészek nem zárják ki a templom és kis monostor 5. századi létezését, de

annyi bizonyos, hogy Jusztiniánosz császár 559-560-ban az Hagia Szophia építkezéséről megmaradt köveket használta föl a templom átépítésére. A következő évszázadokban a templomot többször átépítették, a törökök 1453-ban lerombolták, az 1821-es görög szabadságharc során a helyén maradt kis kápolna is romba dől, betemetve a forrást. II. Mahmud szultán 1833-ban újjáépíttette, ám az 1955-ös, görögellenes muszlim pogromok alkalmával teljesen leégették, szerzeteseit meggyilkolták. Egy kis templom épült a helyére, mely ma is áll, a forrás (Hagaisma) ma is a keresztények csodatévő zarándokhelye.

Az Akathisztosz-himnusz XI. ikoszában is énekeljük: *Üdvöz légy, mert Isten kegyelmének bővizű forrása vagy!*

Egy érdekes ikonnal zárjuk gondolatainkat, a *Jessze fája* ikonnal. A Krisztus családfáját ábrázoló dús fa az alvó Jessze (Dávid király apja) oldalából nő ki, utalva arra, hogy az alvó Ádám oldalából lett Éva, valamint arra, hogy bár az igaznak mondott Jessze életéről nem tudunk semmit, de öröksége annál nagyobb. A fa törzsének tetején az Istenszület és a kisedet hodigitria stílusban látjuk, de előfordul két kezével áldást osztó kised is (egyes ikonokon pedig csak a felnőtt Krisztus látszik, az Istenszülő nélkül). Az oldalágak Krisztus előhírnökeit és megjövendőloít ábrázolják, egy-egy rájuk jellemző tárggyal vagy nyitott irattekercscsel a kezükben. A tekercseken a próféciájuk olvasható. Az ószövetségi próféták közül Dániel, Izaiás, Jeremiás, Sámuel, Habakuk, Mikeás, Ezekiel, Ámosz és Bálám, valamint Mózes, Dávid király és Gedeon láthatók. Előfordulnak ikonok tíz, húsz vagy akár huszonnégy oldalági alakkal, az ősi ábrázolások azonban tizenkét előhírnököt láttatnak. Jessze fája ikon látható az ósatyák tiszteletére szentelt encsi templom ikonosztáznak alapképsorában is.

PAPP SZABOLCS

Hajlamosak vagyunk arra, hogy személyekkel kapcsolatban egyszerűsítsük a dolgokat. Szeretünk jelzőket tenni valaki neve elé az alapján, amit rá legjellemzőbbnek tartunk, vagy amit mástól hallottunk. Vonatkozhat ez testi-lelki alkatára, beszédére, egy szokására, bizonyos jó vagy rossz cselekedetére. Azonban több gond van ezzel. Egyrészt egy emberi személyt azonosítunk egy jelzővel, ami igazságtalan, mert az egész életét, őt magát szűkítjük le egy bizonyos jellemzőre. Továbbá azért sem helyes, mert az emberek változnak, bármit tett is egy adott időpontban, lehet, hogy az élete nagy részében teljesen más lett. Sokszor nem tudunk szabadulni személyes élményeinktől, főként, ha valami sérelmet szenvedtünk el egy illetőtől. És ha szóba kerül, eszünkbe nem jut, hogy most milyen, csak arra emlékszünk, milyen volt egy adott időpontban vagy időszakban.

Valahogy így vagyunk Tamás apostollal, akit azért, mert eleinte kételkedett Jézus feltámadásában, legtöbbször „hitetlen Tamásnak” nevezünk. Egyházunk, nagyon helyesen, Isten üdvözítő tervén belül szemléli ezt az eseményt is. És a húsvét utáni vasárnap ikonján a helyes felirat nem az, hogy „hitetlen”, hanem a görög ikonokon „Tamás érintése”, a szlávokon pedig: „Tamás hite”.

Tényszerűen keveset tudunk róla. Valószínűleg egy galileai városkában, Pansadában született, szegény, halász családban. A hagyomány szerint már fiatalkorában mélyen vallásos volt, aki tanulmányozta a Szentírást. Neve arám nyelven „Teoma”, görögül „Didimosz”, aminek a jelentése: iker. Bizonyára azért, mert volt egy ikertestvére, akivel kapcsolatban azonban csak találgatások vannak: például egyesek szerint egy Lidia vagy Liszia nevű lánytestvére volt.

Érdekes módon a pszichológia segít abban, hogy a nagyon kevés újszövetségi adatból megismerjük a jellemét. Először is pesszimizmusra hajló, ugyanakkor racionális, szókimondó és lelkesedő ember, aki nagyon szerette az Urat. Amikor Lázár feltámasztására Jézus újra vissza akar térni Júdeába, ahol a vallási előljárók miatt veszélyes volt a helyzete, a tanítványok megrökönyödnek: „Rabbi, most akartak a zsidók megkövezni, és ismét odamégy?” (Jn 11,8) Amikor Jézus tántoríthatatlan, Tamás így biztatja a társait: „Menjünk mi is, és haljunk meg vele együtt!” Ő tehát tisztában van azzal, hogy ennek a júdeai útnak a vége tragikus lesz, de számára az élet maga Jézus volt, és kész meghalni vele.

SZENT
TAMÁS
apostol

(Október 6.)

Majd nagycsütörtökön Jézus a bűcsübeszédében az Atyához való viszonzatérésével kapcsolatban így szól: „Hiszen ismeritek az utat oda, ahova én megyek”, Tamás válaszol neki: „Uram, nem tudjuk, hová mégy, miként ismerhetnénk az utat” (Jn 14,5). Mintha csak azt mondaná: készek vagyunk téged követni a halálba is, de a halál után hova és hogyan? És erre válaszolja az Úr: „Én vagyok az út, az igazság és az élet”. Aztán amikor elfogják Jézust, Tamás is elszalad, mint majdnem az összes többi apostol. Hatalmas csalódás lehetett ez saját magában. Ő, aki olyan lelkes volt, aki kész volt meghalni Krisztusért, gyengének bizonyult és féltette a saját életét. Másnap pedig ott van a keresztre feszítés végérvényes kudarca.

Húsvétvasárnap Tamás nincs a többi apostollal, ezért nem találkozik a feltámadt Úrral. Hova ment? Biztos nem volt semmilyen sürgős dolga, hiszen egyedül azért jött Jeruzsálembe, hogy Jézussal legyen. Valószínűleg olyan ember volt, aki egyedül akart maradni a fájdmával. Mint a sebzett állat, amelyek elbűjik. Nagyon jó típus, akinek ha bánata van, nem panaszodik, nem látványosan szenved, amivel a környezetét is megbetegítené, hanem magában akarja feldolgozni a szenvedését. Tényleg jó ember, aki fájdmában nem kocsmába vagy rossz társaságba megy; majd amikor megerősödik annyira lélekben, hogy tovább élje az életét, akkor már nem bír és nem is akar egyedül maradni. Visszatér apostoltársaihoz, akiknek ugyanúgy Jézus volt az életük.

És itt kapja a hírt, hogy feltámadt az Úr, amit nem hisz el. Pontosabban nem mer elhinni, egyszerűen azért, mert fél az újabb csalódástól. Annyira emberi ez a magatartás! Megrendült a hite, bizonytalan mindenben,

és jelleméből fakadóan a legrosszabbra készül, annál csak jobb történhet. Felsorolja a feltételeit ahhoz, hogy hívó legyen (kezemet a szegek helyébe, az oldalába bocsássam /vö. Jn 20,25/), de ezt a „hacsak” szóval kezdi. Nagyon jelentőségeltjes szócso, ami azt jelzi, hogy ez nem zárt elutasítás, hanem hitre vágyó és a hitnek utat hagyó hitetlenség. És Jézus a következő vasárnapeste miatta jelenik meg újra. Nem szidja le, még játékosan sem, hanem azt mondja: jöjj! Tamás ekkor érti meg a megtestesülést és a feltámadás titkát, hitvallása pedig egyedülálló és a legszemélyesebb: „Én Uram, és én Istenem!”

Jelen van az Úr mennybemenetelénél és pünkösdkor. Egy apokrif irat szerint, amikor az Istenszülő temetésére összegyűltek az apostolok, Tamás három nap késéssel tudott csak megérkezni. Szomorú volt, és azt kérte társaitól, hogy vigyék el a sírhoz. Amikor felnyitották a sírt,

nem találták benne az Istenszülő holttestét. Tamást pedig kimondhatatlan öröm töltötte el, mert feltekintve látta a megnyílt eget és az Istenszülő Szűz Máriát dicsőségben, isteni Fia mellett.

Talán az igehirdetésben neki jutott az egyik legnehezebb feladat, a hagyomány szerint egyházakat alapított Perzsiában, Etiópiában és Indiában. Aranyszájú Szent János szerint Tamás egyszer hitében gyengébbnek bizonyult a többi apostolnál, de miután az isteni kegyelem megerősítette, bátrabb, lelkesebb és fáradhatatlanabb lett mindannyiuknál, és félelem nélkül hirdette Isten igéjét szinte az egész földön.

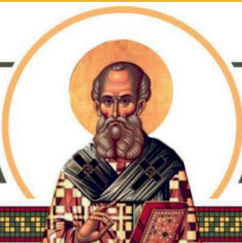
A hagyomány szerint isteni intésre jutott el Indiába, ahol Gundiafares királynak csodálatos palotát tervezett. Azonban az építkezéshez kapott aranyat szétosztotta a szegényeknek, építkezés helyett pedig hirdette az evangéliumot. A király haragjában börtönbe vetette, de amikor Gundiafares testvére meghalt, álmában megjelent bátyjának és kérte, engedje szabadon az apostolt, aki a mennyben neki csodaszép palotát épített. A király így is tett és megkeresztelkedett.

Csodatételei és igehirdetése révén nagyon sokan tértek a pogányok közül a hitre, ugyanakkor ellenségei is szép számmal akadtak. A vértanúhalált így nyerte el később a hitet el nem fogadó Misdios király parancsára. Apostoli munkája mégis maradandó volt: az úgynevezett „Tamás-keresztények” Indiában a szír-malabár és a szír-malankár egyház.

SZENT ATANÁZ

Könyv- és Kegytárgybolt

Nyíregyháza, Bethlen G. u. 5.

Tel.: +36 (42) 310-431

Zene, film, hangoskönyv

Könyv

Imafüzérek

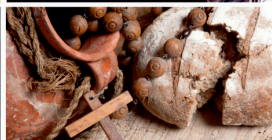
Ikon, kereszt, imasarkok

Dísz tárgyak

Keresse termékeinket a megújult webáruházunkban!
www.szentatanazbolt.hu

Hitoktatás

Folyóirat, hetilap, magazin

Ruházat, textilía

Naptár, kalendárium

A SZAGKHF kiadványai

Tömjén, szén, olaj

Gyertya, gyertyatartó

FERENC PÁPA KATEKÉZISE

„A keresztény tanúságtétel mindig ellenállásba ütközik, de nem vagyunk egyedül!

Kedves testvéreim, jó napot kívánok!

Ma a keresztény reményről, mint a vértanúk erőforrásáról elmélkedünk. Amikor – az evangéliumban – Jézus misszióba küldi tanítványait, nem áztatja őket a könnyű siker hiú ábrándjával. Ellenkezőleg: világosan felhívja figyelmüket arra, hogy Isten országának hirdetése mindig ellenállásba ütközik. Egy rendkívül erős kifejezéssel is él: „Mindenki gyűlöl majd titeket – gyűlöl! – az én nevem miatt” (Mt 10,22). A keresztények szeretnek, de őket nem mindig szeretik. Jézus már rögtön az elején elénk tárja ezt a valóságot: a hit megvallása kisebb-nagyobb mértékben ellenséges légkörben zajlik.

A keresztények tehát „árral szemben úszó” férfiak és nők. Ez normális, hiszen a világ a bűn jegyét hordozza magán, ami az önzés és az igazságtalanság különböző formáiban mutatkozik meg. Aki Krisztust követi, az ellentétes irányba halad. Nem a vita kedvéért, hanem hűen Isten országának logikájához, amely a remény logikája, és a Jézus útmutatásain alapuló életstílusban ölt látható formát.

Az első útmutatás a szegénység. Amikor Jézus misszióba küldi övéit, szemlátomást inkább törődik a „levetköztetésükkel”, mint a „felöltöztetésükkel”! Az a keresztény ugyanis, aki nem alázatos és nem szegény, aki nem szakad el a gazdagságtól, a hatalomtól és főképpen önmagától, az nem hasonlít Jézushoz. A keresztény úgy járja útját ebben a világban, hogy csak az úthoz lényegesen viszi magával, a szíve viszont telve van szeretettel. Számára az az igazi vereség, ha a bosszú vagy az erőszak

kísértésébe esik, ha a rosszra rosszal válaszol. Jézus ezt mondja nekünk: „Úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé” (Mt 10,16). Tehát farkasfogak és farkaskarmok nélkül, fegyvertelenül. A kereszténynek inkább elővigyázatosnak, időnként pedig furfangosnak is kell lennie: ezek az evangélium logikája által elfogadott erények. Az erőszak viszont soha! A rossz legyőzéséhez nem használhatjuk a rossz módszereit!

A keresztény ember egyetlen ereje az evangélium. A nehéz időkben is hinnünk kell, hogy Jézus ott áll előttünk, és szüntelenül kíséri tanítványait. Az üldöztetés nem mond ellent az evangéliumnak, hanem annak részét képezi: ha Mesterünket üldözték, hogyan remélhetnénk, hogy megúszhatjuk a küzdelmet? De a keresztény ember a forgószél kellős közepén sem veszítheti el a reményt, nem gondolhatja, hogy magára maradt! Jézus biztosítja övéit: „Még hajszálaitok is mind számon vannak tartva” (Mt 10,30). Ez azt jelenti, hogy az ember egyetlen szenvedése, még a legrövidebb ideig tartó és a legrajtettebb sem kerül el Isten figyelmét. Isten lát, biztosan megvéd és megment minket. Van ugyanis közöttünk Valaki, aki erősebb a rossznál, erősebb a maffiánál, a sötét ármányoknál, azoknál, akik az elkeseredett emberek bőrén nyereszkednek, akik zsarnokoskodva elnyomják a többieket... Valaki, aki kezdettől fogva meghallja Ábel véreinek hangját, mely felkiált a földről.

A keresztényeknek tehát mindig a világ „másik oldalán” kell lenniük, a világ Isten által választott oldalán: nem az üldözök, hanem az üldözöttek oldalán; nem az önteltek, hanem a sze-

lídek oldalán; nem a szélhámosok, hanem azok oldalán, akik alávetik magukat az igazságnak; nem a csalók, hanem a becsületesek oldalán.

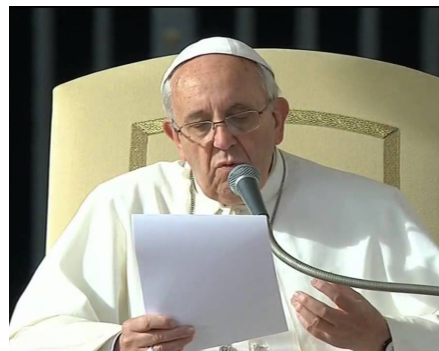
Ezt a Jézus stílusához – a remény stílusához – való, halálig tartó hűséget az első keresztények egy gyönyörű szóval mártíriumnak nevezték, ami tanúságtételt jelent. A rendelkezésre álló szókészletből mást is választhattak volna, hívhatták volna hősiességnak, lemondásnak, önfeláldozásnak. A kezdeti kor keresztényei viszont egy olyan szóval nevezték el, amely a tanítványság illatát árasztja. A vértanúk nem önmagukért élnek, nem saját elgondolásaiért küzdenek, és csak az evangélium melletti hűség miatt fogadják el, hogy meg kell halniuk. A vértanúság nem is a keresztény élet legmagasabb eszménye, mert felette ott a szeretet, vagyis az Isten és a felebarát iránti szeretet. Ezt pompásan megfogalmazza Pál apostol a szeretethimnuszban, amelyben szereteten az Isten és a felebarát iránti szeretetet érti: „Még ha egész vagyonomat is szétosztanám, és testemről is lemondanék, hogy dicsekedhessek, de szeretet nincs bennem: mit sem használ nekem” (1Kor 13,3). Visszataszító a keresztényeknek az a gondolat, hogy az öngyilkos merénylőket „vértanúknak” lehessen nevezni: ezeknek az embereknek a halálában semmi sincs, aminek köze lenne Isten gyermekeinek magatartásához.

Amikor a régi idők és a mai kor sok vértanújának történetét olvassuk – és manapság több vértanú van, mint az első időkben –, időnként elcsodálkozunk azon, micsoda lelki erővel néztek szembe a megpróbáltatásokkal. Ez a lelki erő a bennük működő erős remény jele: az a biztos remény, hogy semmi és senki nem szakíthatja el őket Istentől a Jézus Krisztusban nekünk adott szeretetétől (vö. Róm 8,38–39).

Isten adjon erőt, hogy mindig az ő tanúságtévéi legyünk! Adja meg nekünk, hogy megéljük a keresztény reményt, főleg abban a rejtett vértanúságban, hogy jót teszünk és szeretettel teljesítjük mindennapi kötelességeinket. Köszönöm!

Fordította: **TÓZSÉR ENDRE SP**

Forrás: magyarkurir.hu

KRUPPA LEVENTE

Szilárd püspök köszöntése

Dr. Keresztes Szilárd nemrég ünnepelte 85. születésnapját. Nyolcvanöt év tekintélyes kor, s immár kilencedik éve annak, hogy nyugdíjba vonult. E kilenc év egyik legfontosabb változása s egyben értéke, hogy vezetőből jóságos, alázatos és mindig szolgálatra kész segítője lett a görögkatolikus egyháznak. Az ő erőskezü, falakat építő és intézményeket létrehozó irányításához képest az alázat útját választotta nyugalmazott éveire, a személyes szolgálatot idősödő paptestvéreinél, betegeknel, haldoklóknál. Másik változás életében, hogy biblikus lett. Amióta nyugdíjas, de nem tétlen éveiben lefordította olasz nyelvből a biblikus szótárt, A Biblia lelkipásztori konkordanciája címmel, szoros Biblia-értő és -értelmező beszédeiért sokan hálásak, hogy hallgathatják. Biblikusága az egyház megőregedett, bölcs és jóságos tanítójává tette őt.

Isten áldja meg, hogy ezt a biblikus szolgálatot végzi közöttünk! Mert vannak fiatal biblikusok, de az öregember bölcsességét nem lehet utolérni.

Hálásak vagyunk neki püspökként az egyházunkért, intézményeinkért végzett munkájáért, s hogy mindig volt egy személyes érzékenysége a papjai és azok családjai iránt. Hálásak vagyunk, hogy az öregedő paptestvéreink személyes szolgálatát még ma is végzi.

Isten tartsa meg sokáig e szolgálatban görögkatolikus egyházunk javára!

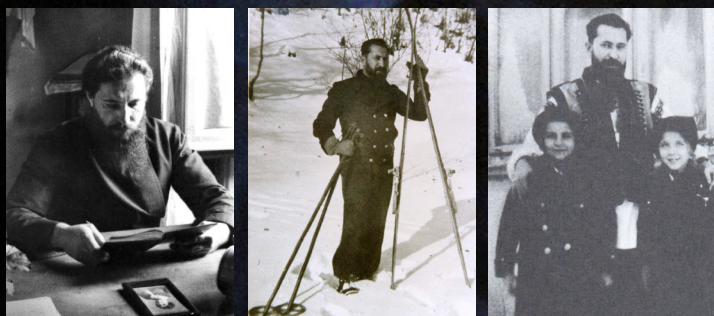
Szilárd püspök Nyíraczádon született 1932. július 19-én. Dr. Dudás Miklós püspök szentelte pappá 1955. augusztus 7-én. Doktorátusát a Hittudományi Akadémián (ma: Pázmány Péter Katolikus Egyetem) szerezte. 1975. január 10-én VI. Pál pápa kunáviai címzetes püspökké és a Hajdúdorogi Egyházmegye segédpüspökévé nevezte ki, majd egy hónappal később, február 8-án dr. Timkó Imre püspök Nyíregyházán szentelte püspökké. 1988. június 30-tól 2008-ig miskolci apostoli kormányzó és a Hajdúdorogi Egyházmegye megyéspüspöke. Életét és munkásságát meghatározó választott püspöki jelmondata, „Velünk az Isten!”, nyugdíjas éveiben is segíti őt az isteni jelenlét hirdetésében.

Hetven éve szenvedett vértanúhalált **ROMZSA TÓDOR** munkácsi görögkatolikus püspök

MAROSI ANITA

Hetven évvel ezelőtt,
1947. november 11-én szenvedett
vértanúhalált a Munkácsi
Görögkatolikus Egyházmegye
püspöke, Romzsa Tódor.
Halálával az egyházmegye látszólag
vezető nélkül maradt, valójában
azonban példaképpé vált a
görögkatolikusság számára,
és erőt adott a következő ötven év
megpróbáltatásaihoz, a kárpátaljai
görögkatolikusság fennmaradásához.

Emlékezünk Romzsa Tódorra azzal,
hogy felelevenítjük élete
legfontosabb eseményeit,
mártírhalálát és az utódok
feléje áradó tiszteletét életrajzának
megírója, Puskás László
görögkatolikus pap írása alapján.

Romzsa Tódor a Máramaros vármegyéhez tartozó Nagybockón látta meg a napvilágot 1911. április 14-én. A családja legkisebb, kilencedik gyermeke volt. Noha édesapja vasúti pályőrként kereste kenyerét, a család felmenői között számos görögkatolikus pap szolgált.

Tódor az elemi iskola, valamint a Huszti Állami Reálgimnázium elvégzése után, 1930-ban teológushallgatónak jelentkezett Gebé Péter (1864–1931) munkácsi görögkatolikus püspök-nél, aki Rómába küldte. Így 1930–1934 között a Collegium Germanicum et Hungaricum, majd 1937-ig a Collegium Russicum hallgatója volt. A Gregoriana Egyetemen summa cum laude eredménnyel licenciázott, ám doktorálásra már nem térhetett vissza Rómába. 1936-ban szentelte pappá az orosz Alekszandr Jevreinov a Russicum Nagy Szent Antal-templomában.

1937 júniusában tért haza Kárpátaljára. Szülőhazájáról így írt: „Szomorú kép várt engem odahaza... Ha összehasonlítjuk ezt a szegény kis Ruszt Itáliával, rettenetes lesz a különbség. A nép inkább a helyi, néha babonás szokásaihoz ragaszkodik, mintsem Egyházunk igazságaihoz. ...azt mondják, hogy a hit (a katolikus és az ortodox) ugyanaz, »csak a papok mások«. ...az emberek különösebb nehézségek nélkül elhagyják Egyházukat, és átmennek az ortodoxiába, de amikor eszükbe jut, visszatérnek. ...de hála Istennek, nem mindenki ilyen. Még »sok« jó, istenszerető ember van.”

Ezen az általa találóan leírt máramarosi vidéken szolgált Romzsa két éven át, majd kinevezték az ungvári papnevelő intézet lelki vezetőjévé és filozófianárává.

1943-ban XII. Piusz pápa pápai káplánna nevezte ki. 1944. szeptember 24-én az ungvári székesegyházban Dudás Miklós hajdúdorogi görögkatolikus püspök segédpüspökévé szentelte appiai c. püspöki címmel. Jelmondata: „Szeretlek téged, Uram, én erősségem; az Úr az én erősségem és oltalmam” (Zsolt 18,2).

Egy hét múlva, 1944. október 2-án a szovjet Vörös Hadsereg elérte Kárpátalját, melyet néhány hét alatt elfoglalt, s 1945. június 29-én a Szovjetunióhoz csatolt. Ezzel megkezdődött a kárpátaljai görögkatolikus kálváriája. A szovjethatalom a görögkatolikus egyház megszüntetésére és az ortodox egyházba való beolvasztására törekedett.

Ennek a célnak azonban útjában állt Romzsa Tódor püspök, aki elutasította a Rómával való egység megtagadását és a pravoszláv egyházba való áttérést. Erre szólította fel papjait és híveit is.

Magyarországra hazatérő kispapjaitól és papjaitól így búcsúzott: „Menjen. Ha Isten akarja, a határon túl talán túléli azt a nehéz próbát, ami hozzánk közeleg. De mi, itt, többségünkben, el fogunk pusztulni. Szívesen élnek száraz kenyéren és vízen egy keresztény országban, de ha nekünk ez jutott, ezt vállalom.”

Szavai beigazolódtak: 1947-ben Hruscsov, az akkori Ukrajna Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkára kérésére Sztálin engedélyezte titkos likvidálását. Szergej Szavcsenko ukrán államvédelmi minisztert bízták meg a feladattal, aki munkácsi rendőrök egy kis csoportjával hajtatta végre a merényletet.

1947. október 26-án, Krisztus Király ünnepén Romzsa a Munkács melletti Lókára utazott, ahol részt vett a helyi templom felszentelésén. Másnap innen tartott kíséretével hazafelé, amikor a következő település, Iványi közelében a lovasoksját egy teherautóval elgázolták. A kocsin ülő Romzsát és társait, Bacsinszky Dánielt, Bereznay Andrást, Bugir Mihályt és Maszlej Mihályt a teherautóról lepattanó béréncék összeverték. A sofőr belehalt a sérüléseibe, de a merényletet nem tudták befejezni az arra érkező postai teherautó miatt.

A súlyosan megsérült püspököt és társait a munkácsi kórházba szállították, ahol Alekszandr Fegyinyec műtötte meg a súlyosan sérült Romzsát, akinek eltört az állkapcsa, és hét foga maradt. A püspök mellett Teofila Nagy Szent Bazil rendi nővér örködött, ám néhány nappal a támadás után egy ürüggyel kicsalták a szobából, s egy takarítónőnek öltözött ügynök kuráre-injekcióval megmérgezte a püspököt.

Halála 1947. november 1-jére virradó éjszaka állt be. Három nap múlva az ungvári görögkatolikus katedrális kriptájában helyezték örök nyugalomra.

Vértanúsága után két évvel, 1949-ben hivatalosan is megszüntették a görögkatolikus egyházat, mely a következő ötven évben illegálisan működött. Azokat a papokat, akik nem álltak át a pravoszláv egyházba, koncepciós perekben elítélték, és a Gulagra vitték. A hitvallók egy része sohasem tért haza. Akik itthon maradtak vagy túlélték a fogságot, titokban végezték papi tevékenységüket, így fenntartva a kárpátaljai görögkatolikuságot.

Fél évszázaddal később, 1989-ben legalizálták a görögkatolikus egyház működését. Néhány év múlva, 1998. június 3-án Puskás László görögkatolikus pap találta meg Romzsa ereklyéit az ungvári székesegyház szétrombolt kriptájában. A maradványokat a budapesti Természettudományi Múzeum Embertani Intézetében azonosították, majd 2003. június 26-28-án szállították haza Ungvárra, ahol a székesegyház mellékoltárában helyezték el. Romzsáról 1997-ben Puskás László készített mozaikot az ungvári székesegyház homlokzatára, melyet egészen a püspök boldoggá avatásáig letakartak. Huszonnyolc görögkatolikus vértanútársával együtt II. János Pál pápa 2001. június 27-én Ukrajnában, Lvivben avatta boldoggá.

Emlékezete töretlen. Puskás László *Romzsa Tódor püspök élete és halála* címmel írta meg a vértanú püspök életét, akinek nevét az ungvári papnevelő intézet is felvette. Ma nemcsak Kárpátalján, hanem Magyarországszerte számos templomban található meg a vértanú püspök ikonja, s több intézmény is viseli a nevét. Emellett drámában, misztériumjátékban is feldolgozták az életét.

Végzetül idézzük őt magát:

„Ha a kegyetlen erőszak ellen már nem tudjátok megtartani templomotokat, és azt elveszik, ne legyetek kishitűek. Minden egyes tiszta hívő lélek a »Magasságos temploma«, otthon imádkoztatok ezután hozzátartozóitokkal, és sohase hagyjátok el az igaz hitet.”

Görögkatolikus Fiatalok Clubja

1024 Budapest, Pengő köz és Káplár utca sarka

GrFC - Budapesti Görögkatolikus Fiatalok Clubja

Egyetemista közösségi együttlét **keddenként 19:00-tól**, a *Görög Gödörben*.

Kedd esti témáink:

SZEPTEMBER: **AZ ISMERKEDÉS IDEJE**
OKTÓBER: **A FELISMERÉS BOLDOGSÁGA**
NOVEMBER: **KITARTÁS ÉS HŰSÉG**
DECEMBER: **KARÁCSONY**
JANUÁR: **MUNKA ÉS PIHENÉS**

MEGHÍVOTTAINK KÖZÖTT:

BÉRES KLÁRA
Október 10.

SZOCSKA ÁBEL OSBM
December 12.

DR. PAPP MIKLÓS
November 28.

Kiemelt programjaink:

GrFC CSAPATÉPÍTŐ SZALLONASÜTÉS A NORMAFÁN | Szeptember 29.
MÁRIAPÓCSI GrFC ZARÁNDOKLAT, LELKIGYAKORLAT | November 3-5.
SZENT MIKLÓS BÁL | December 6.

Szeretettel hívunk és várunk közösségiinkbe!

Budapesti Görögkatolikus
Egyetemi Lelkészség

EMBER

„URUNK, VELÜNK TETT NAGY JÓTÉTEMÉNYEID FOLYTÁN, MI,
A TE MÉLTATLAN SZOLGÁID, HÁLÁVAL ELTELTEN DICSŐÍTÜNK TÉGED,
HÁLÁT ADUNK NEKED, ÉS DICSÉRJÜK, ÁLDJUK, ÉNEKELJÜK
ÉS MAGASZTALJUK A TE JÓLELKŪSÉGEDET,
ÉS SZOLGAI ALÁZATBAN SZERETETBEN KIÁLTJUK NEKED:
JÓTEVŐ ÜDVÖZÍTŐNK, DICSŐSÉG NÉKEDI!”

SZEMÁN-TÓTH TEODÓRA

Úton lévők – 22+ zarándoklat

Az egyik legérzékenyebb korosztály a fiatalok korosztálya. Különleges figyelmet kívánnak, mert már önálló véleményük és gondolataik vannak a világról és annak működéséről, szerteágazó az érdeklődési körük, éppen leválnak a szüleikről, vagy frissen leváltak, számtalan megválaszolatlan kérdés mozog a fejükben, és még sorolhatnám. A különféle közösségi vezetőknek talán a legnehezebb feladatuk a fiatalokkal való kapcsolatfelvétel, az érdeklődésfenntartás és bevonásuk a közösségi keretek közé. Miért nem olyan egyszerű? Sok oka lehet. Most emeljünk ki csak egyet!

Miért pont úton lévők?

Úgy gondolom, mindnyájan úton vagyunk, úton voltunk, és leszünk is. Ennek a korosztálynak a tagjai azonban nagy valószínűséggel megtalálták már hivatásukat, ráálltak egy útra, beállították egy adott irányba az életüket. Mégis amíg az ember él, mindig keres, és vágyódik valami igazabb, tökéletesebb felé, az Isten felé. Odafordulásunk Istenhez örökre megmarad, és így az „úton levésünk” is örök ezen a földön.

Amikor az ifjúsági összejöveteleket szervezzük, akkor az egyik feszültséget hozó pont, amikor a tizenhat éves fiatalok a harmincévesekkel egy csoportban vannak. Másképp érettek, és más problémák övezik az életüket... Az alábbiakban Salai Szabolcst kérdezem, az „Úton lévők 22+” zarándoklat egyik szervezőjét, arról, hogy ők hogyan gondolkodtak.

Amikor az úton lévők zarándoklatát megálmodtátok, akkor mi volt az, ami motivált benneteket?

A legnagyobb motivációt a fiatalok igénye adta: örülnének, ha lenne folytatása az ifjúsági zarándoklatnak, egy kissé másképp, más formában, más körülmények között.

A három egyházmegye hierarchiával, ifjúsággal foglalkozó papjaival, munkatársaival meghallottuk ezeket a hangokat, és igyekeztünk ezeknek az igényeknek eleget tenni. Már a zarándoklat időtartama is ezt támogatja, mivel csütörtök estétől vasárnapig tart, a búcsú Szent Liturgiával ér véget, így kevés szabadsággal megoldható a zarándoklaton való részvétel. Nagyon fontosnak tartottuk és tartjuk is, hogy az egyetemi évek végéhez érő vagy már a munka világába bekerült fiataljainkat támogassuk, tartalmas programokkal lehető-

seget adjunk a találkozásra, közös élményekre, és nem utolsósorban, hogy maguk is mindezek által Istenhez közelebb kerülhessenek, hitükben, görögkatolikus hagyományunkban elmélyülhessenek.

Mitől más a huszonekét évnél idősebb korosztály? Talán másképpen élnek meg a zarándoklatot?

Igen, úgy érzem, teljesen más igényekkel érkezett ez a korosztály a zarándoklatra. Ezeknek a fiataloknak érettebb gondolkodásmódja másfajta, letisztultabb odafordulást jelent az Istenhez és a világhoz. Már más szakaszában vannak az útkeresésnek. Amikor utunk csendes szakaszához érkeztünk, a csend kézen foghatóvá vált, és ez a családi létszám jobban alkalmas adott a hosszabb, mélyebb beszélgetésekre, valamint az elmélkedések témái is ezekhez kapcsolódtak. Ezért úgy érzem, már az ismerkedést is nagyon jó hangulatban, tartalmasan telt.

Máriapócs volt a fizikai cél. Mondhatjuk, hogy lelkileg is vége lett július 23-án a fiatal felnőttek zarándoklatának, lesz-e folytatás?

Szeretnénk ezt a kezdeményezést tovább örizni, és ha mód van rá, hagyományt teremteni a 22+ zarándoklatnak, hogy minél több fiatal felnőtt a korosztályával együtt, egymást segítve, egy lelkiütemmel zarándokoljon a jó Isten felé. Nagyszerű élmény volt átélni, hogy mennyi segítő és nagylelkű ember van, akik pont az alkalmas időben segítségükkel, adományukkal, akár jó tanácsukkal, hozzájárultak zarándoklatunk célba éréséhez. Isten áldja őket! Úgy gondolom, Máriapócson nem lett vége július 23-án zarándoklatunknak, mert ezek az élmények, imádságok tovább élnek, hatnak életünkre, és küldetést adnak mindenkinek a saját az életébe, hogy a megtapasztaltakat továbbadják családjuknak, közvetlen vagy tágabb környezetüknek.

Hogy ne csak egyszeri találkozás legyen egy évben a 22+, szerveztünk egy utótalálkozót Miskolcra szeptember 2-ára, ahol a fiatalokkal együtt az élményeket felelevenítve, tapasztalatokat cserélve formáljuk tovább zarándoklatunk arculatát és készítjük elő a jövő évit.

Úgy gondoltam, hogy úgy a leghitelesebb ennek az új, görögkatolikus kezdeményezésnek a bemutatása, ha nemcsak a szervezők részéről, hanem a résztvevői oldalról is megszólítok valakit. Tamás Judit orvostanhallgató gondolatait olvashatjuk az alábbiakban.

A zarándoklat testi és lelki kihívás. Milyen célokkal érkezettél a zarándoklatra?

A testi és lelki kihívás mellett a legfőbb célom a hitem megerősítése volt. Hinni az Úrban, mely hit legyőz minden testi és lelki terhet. Egyetemi tanulmányaim során az Istenbe vetett hitem sokszor segített a nehéz vizsgákon.

Mitől más a huszonkét évnél idősebb korosztály?

Az ember életének talán legszebb, de egyben legnehezebb korszaka a huszonkettő és harmincöt közötti időszak. Már kialakult a világnézete az embernek, vagy dolgozik, vagy tanul. A zarándoklók között mégis a meghatározó a fiatalság és a vidámság. Sokféle életutat, személyiséget ismertem meg, mégis ami minket összekovácsolt, az az Istenbe vetett hitünk volt.

Milyen élményekkel tértél haza a 22+-os zarándoklat után?

Nagyon sok személyes kapcsolat alakult ki a zarándokló fiatalok között. Bennem mégis a legmélyebb érzést a szállást és az étkezést biztosító emberek önzetlensége és kedvessége váltotta ki. Ismeretlenként érkezünk, és szinte rokonként fogadtak minket.

Hogyan képzeljük el: az úton lévők zarándoklata fiatal felnőttek zarándoklata vagy egy fiatalos zarándoklat?

Mindkét meghatározás ötvözeteként tudnám meghatározni a kérdést. Fiatalos zarándoklat, mert a résztvevők fiatalok, és a beszélgetéseket is a fiatalokat érintő problémák jellemezték. Mégis a fiatal felnőttek zarándoklata, a hitet szolgáló, azért áldozatokat vállaló zarándoklat.

Máriapócs volt a fizikai cél. Mondhatjuk, hogy lelkileg is vége lett július 23-án a fiatal felnőttek zarándoklatának, vagy valahogy tovább folytatódnak ezek az élmények az ember életében?

Az igazi cél a hitem megerősítése volt. Bizonyítani, hogy akit a hite vezérel, legyőzhet számtalan akadályt. Bizonyítani szerettem volna, hogy mindezekre én is képes vagyok. Máriapócs pedig megerősítette a hit mérheterlen és felemelő erejét. Sokunk számára ez nemcsak egy zarándoklat volt, hanem életre szóló élmény, amely sok fiatalt hozott össze. Napjainkban sok a bizonytalanság a fiatalok körül, gyakran látják reménytelennek helyzetüket. Mindenkinek javaslom e zarándoklatot, mert hitet erősít és utat mutat a helyes irányba, mely Istenhez vezet.

HOMOLYA DÁNIEL

Az egyház és az üzletemberek

John C. Knapp, az amerikai Samford University professzora *Miért veszíti el az egyház az üzletembereket, és mit lehet tenni?* („How the Church Fails Business people /and what can be done about it/”) című könyve élvezetes olvasmány, több oldalról figyeli a problémát, és megoldást próbál találni a kérdésre. A könyv üzenete nemcsak az amerikai emberek számára érdekes és tanulságos, hanem Magyarországon is. Magyarországon is vannak üzletemberek, ők is köztünk járnak, őket is meg kell szólítani. Ez tapasztalati úton is megragadható. A mi budapesti egyházközségünkben például a tavalyi, éjszakai, húsvéti föltámadási szertartáson három bank három vezetője is ott volt, és ez csak egy példa. Így nem csak elvi kérdés, hogy az üzletembereket hogyan szólítja meg az egyház, a lelkész és a közösség, illetve fordítva.

Az idézett könyv három nézőpontot emel ki, az oktatás és a gyakorlat szempontjait is követve:

AZ ÜZLETI VILÁG
NÉZŐPONTJÁT,

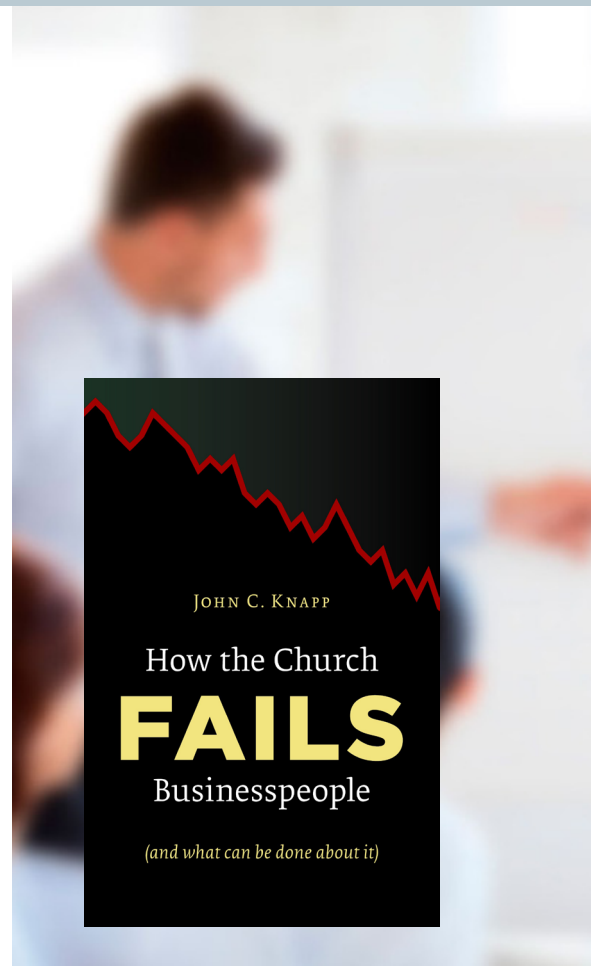
AZ EGYHÁZI VILÁG
SZEREPÉT

ÉS VÉGÜL AZ
EGYHÁZ MINT MUNKAADÓ
SZEREPÉT.

Az üzleti világ nézőpontjáról elmondja, hogy az üzleti gyakorlatban a „világok különválasztását” alkalmazva gyakran hiányzik az etikai megközelítés és az etikai dilemmák felvetése. Egy ilyen példa, hogy nap mint nap pókerjátékot játszunk a munkahelyünkön, miközben családjunkban vasárnaponként teljesen más a játékszabály, és ez helyénvaló. Szerintem nem, és a könyv szerzője sem ért ezzel egyet, ezért is járja körül alaposan a kérdést. Sok üzletember érezhet nagy nyomást, hogyha eljön a hétfő, munkába kell menni, és hirtelen másként kell viselkedni, mint előző nap otthon, sok-sok belső feszültséget okozva ezzel. Egy felmérés szerint tízből nyolc amerikai templomlátogató tartja a mohóságot bűnnek, miközben csak kevesebb, mint egynegyedük szerint rossz, ha valaki sok pénzzel akar rendelkezni. A templomlátogatók hetvenhét százaléka csodálja azokat az embereket, akik kemény munkával sok pénzt szereznek, miközben hatvannégy százaléuk csodálja azokat, akik bár keményen dolgoznak, de szerény anyagi sikert érnek el. Ebben a dilemmában azonban az ember nincs egyedül.

Az „egyházi világ” szerepét és nézőpontját vizsgálva a szerző felvillantja az etikai dilemmákat a gazdagság „erényességét” illetően Nagy Szent Baziltól Lutherig, Szent Ágostontól Niebuhrig. A filozófiai gondolkodásban gyakran megjelent az a tétel, hogy a gazdagság rossz, a szegénység jó. De azt is fontos kiemelni, hogy a Biblia egyértelmű iránymutatást ad a hivatásról és arról is, hogy a világban is van küldetésünk, és abban kell maradnunk: „Nem azt kérem, hogy vedd el őket a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól” (Jn 17,15); „Mindenkinek maradjon meg ugyanabban a hivatásban, amelyben meghívást kapott” (1Kor 7,20).

A teológiai oktatás, a lelkészképzés erős filozófiai alapokat ad, csak éppen az is fontos kérdés, hogy az aktuális valóság mennyire és hogyan jelenik meg benne. A szerző tizenkilenc USA-beli vezető teológiai iskolát vizsgálva arra jutott, hogy csak néhány esetben található olyan kurzusok, akkor is csak választhatók, amelyek a munkáról és gazdaságról szólnak, vagy éppen a teológiai és közgazdasági gondolkodást vetik össze; a többségükben azonban egyáltalán nincsenek ilyen kurzusok. Szerények az ismereteim, de

azt gondolom, hogy a magyar teológiai iskolák sem nagyon mutatnak más képet, persze vannak kivételek idehaza is, elsősorban a Sapientia Egyetem keresztény elveken alapuló gazdasági képzése.

A teológiai felfegyverzettség nemcsak a lelkészek számára fontos, hanem a laikus testvérek számára is, hiszen a missziós területek közé nem csupán a távoli országok, hanem az üzleti világ, a napi gazdasági életben résztvevők (az eladótól a bankvezetőig) is beszámítanak. A Keresztény Vezetők és Üzletemberek Társaságának egyik heti hírlevelében Robert J. Tamasy gondolatai ezt jól tükrözik:

◆ Jézus parancsa követőinek: „bármerre is jártok, beszéljetek rólam az embereknek”, legyen az a mellettek lévő iroda, szomszédság, a város másik fele vagy a világ egy teljesen más tája.

Harmadikként bejön a képbe az egyház gazdálkodási szerepe is: milyen példát mutat az egyház, mint gazdálkodó, mint munkaadó? Azt gondolom, hogy az egyház egyik fő tanítási eszköze, ha a példa erejét használja: az egyház társadalmi tanításában az „írott malaszt” (enciklikák, zsinati dokumentumok stb.) mellett legalább ugyanolyan erejű az egyház példamutatása gazdálkodó szervezetként, amely emberek százait, ezreit, millióit foglalkoztatja, és sok esetben méretes költségvetésért felelős. Az egyház, illetve a nevében gazdálkodó is akkor tud jó példát mutatni, ha szem előtt tartja a jó sáfárság gondolatát.

Knapp nem áll meg a probléma elemzésénél, a megoldásra is fókuszál. Felhívja a figyelmet arra, hogy tetteinket a szeretetben, az igazságban (vö. Caritas in Veritate) és alázatban kell megélni. Fontos, hogy megéljük, hogy felelős döntéseink vannak. A Big Kahuna („Tuti Seft”) című filmet idézve a kenőanyagot készítő, forgalmazó cég munkatársaként feltehetjük magunknak a kérdést, hogy „vajon Jézus melyik kenőolajat választaná?” A szerző kiemeli, hogy az egyház többféleképpen segíthet: egyrészt azzal, hogy a lelkészek a hétköznapi énünkhöz is szóljanak, persze nem úgy, hogy relativizálódik a „hétköznapi bűn”, hanem pont segít az, hogy hétköznapijainkban is megéljük a hitünket, és hétköznapi tapasztalataink befolyásolják hitünket. Gyakran elég már az is, ha a dilemmákat dilemmaként éljük meg, és ha realizáljuk, hogy gyakran nagyon szituációfüggő a helyzet. Például hogy járunk el, ha egy követeléskezelő cég munkatársai vagyunk, és megtudjuk, hogy az ügyfél betegség miatt nem tud fizetni? Vagy éppen az egyház elfogadhat-e kétes vagy bűnös eredetű adományt? Másrészt az is fontos, hogy közösségként is segíthet az egyház (például közös üzleti ima, dilemmák közös megvitatása). Harmadrészt az egyház mint munkaadó is segíthet, és fontos a negatív példák elkerülése (az egyházi gazdálkodás során, amikor sérül a „jó sáfárság” alapelve). Persze vannak elég erős hittel átitatott vállalkozások és vannak különböző mozgalmak: említhetjük a „Hit a munkában” („Faith at Work”) mozgalmat, ami arról szól, hogy hitünket, akár imádsággal, istentisztelettel a munkahelyünkön is megélhetjük; vagy említhetünk olyan cégeket, amelyek missziójukban nyíltan vállalják a keresztény küldetést.

- ◆ Mindez azt jelenti, hogy jövedelmünk forrásától függetlenül megbízást kaptunk arra, hogy bármerre is járunk, Jézus Krisztus képviselőiként szolgáljunk. Nincs szükségünk egy különleges elhívásra, hogy elhagyjuk hivatásunkat, vagy a világ egy másik részére költözzünk. Ahogy azt valaki bölcsen megfogalmazta, Isten azt akarja, hogy ott érijük el az embereket, ahol vagyunk, mert ott nyilván nem tudjuk szolgálni Őt, ahol épp nem vagyunk.

Tehát ahogy viselkedünk a munkahelyünkön a ránk bízott munkatársainkkal, legyen szó akár szakmai dologról, akár személyes dolgokról (például ellenkező nemű kollégák közötti kapcsolatokról, házasság tiszteltetéséről, nehéz helyzetben lévő kolléga támogatásáról), az mind a jó példa erejét adhatja.

Végezetül idézem a bemutatott könyv szerzőjének, Knappnak az összefoglalóját:

„A hit és a munka összekapcsolódásának hiánya csak egy a sok okból, ami miatt az egyház elveszíti a vonzóerejét a fiatal emberek felé. A távolság lerövidítése önmagában nem fordítja meg az egyház szerepének marginalizálódását a »nyugati« társadalomban, de mindenképpen meg fogja különböztetni azokat a közösségeket, amelyek relevánsak akarnak maradni azok számára, akik a teljességet és az összeegyeztethetőséget (koherenciát) keresik. Ettől még fontosabb, hogy a keresztények »felfegyverzése« a megfelelő fegyelemmel a hétköznapi életben az egyház legfontosabb reménye arra, hogy az Isten szeretetének szükségét szenvedő világba elhozza az örömhírt.”

Az óvodai befogadás időszaka

Ősz van. Várakozással teli időszak azoknak a családoknak az életében, amelyeknek a gyermeke először lépi át az óvoda küszöbét, először nyitja ki a csoportszoba ajtaját. Rengeteg kérdés, talán sok aggodás és várakozással teli izgalom.

Valószínűleg már részt vettetek egy szülői értekezleten, ahol az óvodapedagógusok bepillantást nyújtottak az óvoda életébe, elmondták, mire lesz szükség az óvodai mindennapokban (takaró, lepedő, alvóka stb.). Megtörtént az óvodai jel kiválasztása is, amelyet nyáron

az édesanyák a kis ruhácskákra, lepedőre, takaróra, cipőre, váltócipőre rajzoltak. Ezek az általánosabb, gyakorlatiasabb részei azoknak az információknak, amelyeket szülőként először megismerhettek.

**A BEFOGADÁS
IDŐSZAKA
NEM KÖNNYŰ,
DE ÖRÖMTELI
EREDMÉNYT
HOZ**

A fent felsoroltaknál azonban sokkal fontosabb és az egyik legmeghatározóbb élmény a **befogadás** időszaka. (A cikk további részében is a befogadás szót fogom használni, nem pedig az általánosan elterjedt beszoktatást.) Talán a szülők a játszótéren sokat beszélgettek arról, hogy milyen lehet az első nap az óvodában, meghallgatták azoknak az édesanyáknak a tapasztalatait, tanácsait, akik már túl vannak ezen az időszakon.

Óvodapedagógusként szeretnék pár olyan ötletet adni, amely megkönnyítheti a befogadás időszakát, az elválást az édesanyától, aki három éven keresztül óvta gyermeke minden lépését. Először az édesanyákhoz szeretnék fordulni. Tudom, milyen nehéz az elválás, hiszen három éven keresztül óvtad gyermeked minden lépését, vigyáztál rá, nevelted, játszótérre vitted, játszottatok, sétáltatok, és most át kell adnod őt az óvó néninek, akivel talán egyszer vagy kétszer találkoztál.

Tudom, hogy nem könnyű ezt édesanyaként átélni, és tudom, milyen érzés lehet gyermekednek, aki szintén idegen környezetbe kerül. Idegen a csoportszoba, idegenek a felnőttek, és a leendő kis társait sem ismeri még. Mielőtt a cikket folytatnám, szeretnék egy „levelet” átnyújtani számotokra.

ÖTLETEK, AMELYEK MEGKÖNNYÍTIK AZ ELVÁLÁS IDŐSZAKÁT:

Az első és az egyik legfontosabb: ha van a gyermekednek olyan tárgya, amelyhez ragaszkodik, azzal együtt érkezettek. Ez általában az „alvóka” szokott lenni, amely néha már rongyosra van használva, és a szülők kicsit „pironkodva” árulják el, hogy még az is nehézségét okoz, hogy ezt az alvókát kimossák. Ez teljesen természetes, emiatt egy percig sem kell aggodnotok, nem ti vagytok az elsők, és nem ti lesztek az utolsók, akik ezt átélik.

Nagyon fontos, hogy édesanyaként az aggodásodat palástold a gyermeked előtt, hiszen ha ő ezt az aggodalmat látja rajtad, akkor átveszi ezt az érzést. Megjijed, és nem érti, hogy az anyukája miért aggódik, hiszen ő hozta el az oviba. Ez egy furcsa ellentmondás, amellyel egy

KEDVES ÉDESANYÁK, ÉDESAPÁK!

Cikket szerettem volna írni a befogadás (beosztatás) időszakáról, és bevallom őszintén, ennek az írásnak nagyon sokszor „nekifutottam”. Egy olyan cikket próbáltam írni, amelyben tanácsokat, ötleteket és a tapasztalataimat osztom meg veletek, de be kellett látnom, hogy ez nem fog sikerülni. Nem tudom sem pár sorban, sem oldalakon keresztül a sokéves tapasztalataimat átadni, mert lehetetlen. Miért? Mert minden gyerek MÁS és MÁS, és minden gyermek másként éli meg a befogadás időszakát. Minden gyermekhez másként kell közeledni, másképp kell szólni, és megtalálni a hozzá vezető utat.

A gyerekek mentalitása, természete, temperamentuma, a kötődése a szülőkhöz sem egyforma. Lesz, aki könnyebben elválk az édesanyától, és lesz olyan kisgyerek, akinek ez a pillanat sírással, szomorúsággal teli. Egészen másként érkezik az a gyermek, aki a bölcsődéből jön, és másként, aki otthonról, hiszen az otthonról

érkező gyermeknek még nem volt alkalma nap mint nap a közösségi életben részt venni, még nem kellett a társakhoz és a felnőttekhez alkalmazkodnia.

Az a gyermek, akinek van nagyobb testvére – és az anyukája a kicsit is hozta testvérel együtt az óvodába –, már látta az óvodai környezetet, találkozott az óvó nénikkel és dajka nénikkel, egészen másként lép majd be az óvodai csoportszoba ajtaján.

De arra is sok példa van, hogy az első napok zökkenőmentesek, majd pár hét elteltével a gyermekünk „rájön arra”, hogy ide rendszerezen kell jönni, és már kevésbé szeretne reggelente óvodába érkezni.

Tudom jól, hogy azok a szülők, akiknek első gyermekük készül óvodába, milyen várakozással teli izgalommal készülődnek, és tudom, milyen a gyermekednek először elválni tőletek. A befogadás időszaka nekünk, óvó néniknek sem egyszerű, hiszen még mi sem ismerjük a leendő ovisainkat, mi is akkor ismerkedünk egymással. Ha nekünk, felnőtteknek is ennyi kérdésünk van, mi lehet akkor annak a kisgyermeknek a lelkében, aki most került először idegen környezetbe, ahol minden új számára? Hiába mosolyognak rá kedvesen a felnőttek, fél szemmel mindig a közelben lévő édesanyát fogja keresni. Azt a biztos pontot, aki az eddigi kis életében a támasz volt; akihez fordult, ha öröm, ha bánat érte; hozzá futott, ha megalakotta élete első rajzát, és büszkén mutatta az anyukájának az ő nagy művét. Azt szoktam mondani, hogy az én legnagyobb feladatomban, hogy megtaláljam azt a legrövidebb utat gyermekedhez, ahol beenged az ő kis világába, ahol megtaláljuk a közös hangot; és elérni azt az „ättörő” pillanatot, ahol már elfogad engem mint óvó nénit.

A befogadás időszakában nemcsak a gyermekhez, de hozzátok, szülőkhöz is maximális odafigyelés szükséges. Ezt ugyanolyan fontosnak

tartom, hiszen ti a gyermeketeket bízzátok ránk, fontos a kölcsönös bizalom egymás között.

Láthatjátok, hogy amíg ezt a leveletem írom, próbálom körvonalazni, hogy óvodapedagógusként tudjuk, milyen fontos állomás ez, mind a gyermek, mint a ti életetekben, és megértem az aggodalmaitokat.

Levelem végén arra kérek benneteket, hogy úgy olvassátok tovább a cikket, hogy a segítő szándékú ötletek és általános tanácsok lehet, hogy az egyik gyermeknél működni fognak, és lehet, hogy a másik kiscsoportos óvodás csemeténél nem, így egészen másként kell majd őt átsegíteni ezen az időszakon.

Levelem legfontosabb üzenete, hogy a kezdeti nehézségek, aggodások után látni fogjátok, hogy a gyerekek nagyon szépen tudnak alkalmazkodni az óvoda napirendjéhez, barátkozni fognak a csoporttársakkal, rövidebb lesz az elválás ideje, és egyre kevésbé fogják igényelni, hogy az óvó néni ölében legyenek, vagy „csak” fogják a köpenye szélét. Eljön az az idő, amikor délután az óvoda udvarán szinte könnyörögni kell, hogy most már hagyja abba a játékot, hiszen holnap is jön oviba. Ekkor szokták a szülők megkérdezni tőlem, hogy mennyi idő múlva lesz ez. Sajnos erre nem tudok válaszolni, a levél elején felsorolt okoknál fogva. De amit tudok, hogy a gyerekek könnyen alkalmazkodnak, könnyen barátkoznak, és mi, óvó nénik, azon leszünk, hogy ezen a meghatározó időszakon minél könnyebben átsegítsük a gyermekedet, hogy aztán az óvodai életük a meséről, varázslatról, játékról, a boldog mindennapokról szóljon.

Köszönöm, hogy elolvastátok a leveletemet, és „zökkenőmentes”, játékos és élményekkel teli óvodai éveket kívánok!

Szeretettel: Mariann néni

hároméves kisgyermek még nem tud mit kezdeni. Ezt az érzést a legnehezebb legyőznöd! – mégis ez az egyik legfontosabb, amit ha megteszel, megkönnyíti és lerövidíti a búcsúzkodás időszakát.

Sokat segít, ha a gyermeked óvó nénijével őszintén megosztjátok egymással a tapasztalataitokat. Bátran mondd el már az elején, hogy milyen aggodalmad van, hogy mire figyeljen az óvodapedagógus, hogy mivel lehet megnyugtani a gyermekedet, vagy melyik játék az, amivel esetleg motiválni lehet. Ezek azért fontosak, mert ezen információk birtokában az óvó néni is könnyebben tudja megnyugtani gyermekedet, ha az első napokban nagyon hiányolni fog téged.

Fontosnak tartom, hogy az úton az óvoda felé beszéljétek meg, mikor tudtok érte menni, és igyekezzetek ezt az időpontot tartani. Ez óriási mértékben növeli a gyermek biztonságérzetét. Az időt még nem tudják a gyerekek, de ha úgy mondd el, hogy uzsonna után vagy alvás után érkezel, akkor ezt már tudja a gyermeked, illetve biztos, hogy megkérdezi az óvó nénit, hogy mikor lesz az uzsonna.

Otthon olvassatok olyan könyveket, amelyek az óvodáról szólnak, ez rajzolásra is alkalmat ad.

Sétálhattok az óvoda környékén, mesélhatsz arról, hogy neked milyen volt az óvoda, mire emlékszel.

Elmesélheted, hogy mi volt az óvodában a jeled, ezek az apró kis információk nagyon tudják érdekelni a gyerekeket.

Ilyen apró kis segítségekkel nagyon sokat tehetünk.

A cikk végén szeretném megnyugtani a szülőket, hogy a kezdeti szorongás, aggodás után látni fogjátok, hogy a ti hároméves gyermeketek milyen szépen alkalmazkodik, milyen gördülékenyen sajátítja el a napirendet, milyen könnyedén barátkozik, és egy idő után elfelejtitek, hogy kezdetben milyen nehéz volt az elválás.

**ÖRÖMTELI ÉS JÁTÉKOS
ÓVODAI ÉVEKET KÍVÁNOK!**

ZARKA ROZINA BORBÁLA

Fiatalok az Élet Szolgálatában

A FÉSZ KÖZÖSSÉG

küldetése, hogy terjessze közös meggyőződésünk: *minden ember, fogantatástól a természetes halálig, egyenlően értékes. Elsődleges feladatunknak tartjuk, hogy a legkisebbek, a magzatok nevében felszólaljunk.*

A fiatalokból álló életvédő közösség ötlete Keresztes Ilona fejből pattant ki öt éve az Együtt az Életért Egyesület örökbecfogadó napján, miközben a gyerekekre felügyelő fiatalokkal beszélgetett. Meglátta az igényt, hogy az élet legfontosabb kérdéseiről beszéljünk velünk, és nem habozott sokáig. 2011 őszén elindult az első, fiataloknak szóló képzés az egyesület keretein belül. A kilenc hónap az életről című képzésen első évben heten vettünk részt, azóta több mint negyven fiatal végzett. Az eredeti egyéves tematika körbejárja az abortusz témában érintett tudományokat (orvostudomány, jog, pszichológia), beszélünk az abortusz társadalmi megítéléséről, a Családvédelmi Szolgálat szerepéről és az örökbeadás lehetőségéről.

Az első év után nem volt köbe vésett terv, hogyan tovább, így a jobban érdeklődő fiatalok elvégezték a képzést a második évben indulókkal ismét. Aztán harmadjára is. Ekkor bővült a képzésünk a második évvel és újabb, az emberi méltóságot érintő kérdésekkel. Beszélgettünk az eutanáziáról, a mesterséges megtermékenyítésről és az egyre nagyobb teret nyerő genderelméletről.

A negyedik évfolyam után kezdtünk el komolyabban gondolkodni egy újabb nagy lépésen, és 2016. szeptemberben megkezdte nyilvános működését a Fiatalok az Élet Szolgálatában, röviden FÉSZ, az első magyar ifjúsági életvédő közösség. Szervezetünk még

csak most született, tanulunk járni és beszélni, az élet tiszteletéről és szeretetéről tanítani, és reméljük, hogy sokakat elgondolkodtatunk azazal, amit mondunk. Fő működési területünként a szemléletformálást határoztuk meg, mert úgy érezzük, ha helyre tesszük az emberképet a fiatalokban, sok mindent megelőzhetünk. Nekünk az évek során sok minden egyértelmű lett, és újra meg újra rácsodálkozunk, milyen megdöbbentő újdonságokat tudunk mondani azoknak, akik nem foglalkoztak korábban a témával maguktól.

Minden egyes előadás, amit tartunk, hatalmas erőt ad, hogy folytassuk a munkát. Akikkel találkozunk, mind újra és újra megerősítik, hogy szükség van arra, amit csinálunk. Az ember elsődleges ösztöne az élet, és ha minden körülményt biztosítunk számára, nem kérdés, hogy az életet választja. Az emberi élet mértéke nem mérhető és nem összehasonlítható. Nincs kis élet és nagy élet. Nincs fontosabb és kevésbé fontos. Nincs értékesebb és értéktelenebb élet. Élet van, és halál.

A célunk közös: a veszélyben lévő magzatok megmentése. Egy krízisterhességet a mai világban mindenki egyféleképpen próbál megoldani: megszüntetné a terhességet. Ahelyett hogy valóban az anya oldalára állnának, magára hagyják a problémával, és elhitetik vele, hogy az egyetlen út az abortusz.

Miért nem választjuk a másik, egészen egyszerű utat? Szüntessük meg a krízist! Senki nem választja az abortuszt szórakozásból. Ez nem jutalom, nem öröm. Szükséges rossznak gondolják. De tényleg szükséges? Ha kinyújtjuk a kezünket a válságban lévő kismama felé, csodák történnek. Néha egy bátorító szó, és az, hogy nem hagyjuk egyedül a problémával.

Néha megkérdezik tőlem, hogy mit tennék, ha szembejönne velem egy bajba jutott lány. Mondjuk az évfolyamtársam, barátnőm, kolléganőm, ismerősöm, mindegy. Hogy mit tennék? Azonnal elvinném azokhoz, akik, tudom, hogy jó szível és rengeteg tapasztalattal segítenek neki. Az egyesülethez, akik 24 órás segédtelefont működtetnek, és számtalan kismamának segítettek abban, hogy az életet válassza. Mert ez az én szerepem, és erre minden gondolkodás nélkül képes vagyok. Az egyetlen dolgom, hogy megközelíthető legyek. Hogy be merje vallani, bajban van, hogy tudja, számíthat rám.

Az Együtt az Életért Egyesület krízistelefonja elérhető a +36 30 598 0198-as telefonszámon.

SZEMÁN-TÓTH TEODÓRA

DZSÚDÓZNI ISTEN SEGÍTSÉGÉVEL

A nyár tele volt magyar rendezésű sporteseményekkel, szinte minden csapból a sport folyt. Néha már unalmas volt végiggörgetni a világhálón azt a sok-sok sporthírt – pedig szeretem követni a sporteseményeket. Aztán egyszer csak egy ismerős névre lettem figyelmes: egy görögkatolikus fiatalemberre, akiről már közel tíz éve nem hallottam, és akkor találkoztam vele utoljára, amikor hétéves korában elkezdte az első osztályt. Feczkó Csanád júliusban aranyérmet nyert a dzsúdósok 50 kg-os mezőnyében a XIV. Nyári Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztiválon (EYOF).

Júliusban Győrben nagyszerű eredményt értél el. Gratulálunk neked ezúton is! Milyen érzés volt az egyik legrangosabb nemzetközi ifjúsági sportversenyen részt venni?

Köszönöm szépen! Eddig nem vettem részt multisporteseményen, és az EYOF tökéletes alkalom volt arra, hogy belekóstoljak ebbe. Hatalmas élménnyel gazdagodtam.

Hogyan jött az életedbe a dzsúdó?

Bátyámmal együtt kezdtem ezt a sportot az óvodában, négyévesen. Azért íratott be anyukám, mert túl sok energiánk volt a testvéremmel, és le kellett valamivel vezetni. Ezután fokozatosan egyre fontosabb szerepet töltött be a dzsúdó az életemben.

Ha valaki magas szinten versenyez, az nem kevés lemondással jár.

Persze, nagyon sok lemondással jár. Az egész nyár számomra a versenyzésből, edzőtáborokból, edzésekből állt. A fogyasztás is nagyon sok energiát igénylő dolog, mivel súlycsoportokban versenyzünk, és a négy-öt kilós fogyasztások megterhelőek, főleg nyáron.

Milyen lesz az elkövetkező időszakban a versenynaptárad? Mi a következő nagy megmérettetés?

Egyelőre a pihenőidőmet töltöm, megkaptam ezt az utolsó két hetet a nyárból kikapcsolódásra. A következő versenyt még nem egyeztetjük az edzőmmel, de az biztos, hogy új súlycsoportomban, 55 kg-ban fogok versenyezni.

Szüleid orvosok. Milyen értékeket kaptál a családottól?

Szüleim nagyon sokat segítenek. Az egészségügyi kérdésekben is, de minden másban is szükség esetén a rendelkezésemre tudnak állni, tanácsokat adnak, támogatnak, biztatnak. Ez mindennél többet jelent számomra, amiért nagyon hálás vagyok nekik.

Egyházi iskolában tanulsz. Általános iskolában görögkatolikus közegben tanultál Miskolcon. Mit jelent számodra a görögkatolikuság?

Rendszeresen járok templomba, ministránszarándoklaton is voltam Rómában 2015-ben. Szeretek a görögkatolikus barátaimmal lenni, mert tudom, hogy hasonló értékrenddel bírnak, mint én.

Mik a jövőbeli céljaid? A sport vagy egészen más lesz az utad?

Szeretnék kijutni egy olimpiára, de a tanulásra is figyelmem kell. Sporttal kapcsolatos területen szeretnék dolgozni az aktív sportolás után.

Mit üzensz a kortársaidnak?

SPORTOLJANAK, MEGÉRI. A dzsúdó miatt már sok távoli országba eljutottam. Ezenkívül a sport az élet egyéb területein is segítséget nyújt.

SZERETETTEL AJÁNLJUK OLVASÓINK FIGYELMÉBE A PARTIUMI MAGYAR GÖRÖGKATOLIKUSOK LAPJÁT

Az évente hat alkalommal megjelenő **Nikolaos** ismereteket közöl a trianoni döntés értelmében Romániához csatolt magyar görögkatolikus egyházközségek életéről, történelméről, hagyományairól, múltjáról és jelenéről.

GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZI LAP

A hat szám ára
postaköltséggel együtt mindössze
3000 Ft.

Az előfizetésről érdeklődjön
PALLAI BÉLA atyjánál a
pallaibela@yahoo.com,
vagy az
office@nicolaos.ro
e-mail címen!

SÜTŐ HANNA

KIRÁLY VAGY!

Amióta hazaértem, azon gondolkodom, vajon hogyan tudnám összefoglalni, mit is jelent nekem a Görögtűz. Klisés így kezdeni bármit is – általában nem élek közhelyekkel –, de egyre többször révedek arra, hogy a nosztalgia kap szárnyra, és eszembe jutnak a korábbi évek tábora.

Hét év! Mennyit tudnék mesélni újonnan kötött barátságokról, éjszakai kommandókról (mind áldozat, mind elkövető szerepében!), ünnepi liturgiákról, hosszas sétákról a hajdúdorogi strandig és vissza, felejthetetlen ki mit tud? produkciókról! Mennyi minden történt az egy-egyhetes alkalmak alatt Hajdúdorogon, amik sokszor egy kártyaparti vagy egy beszélgetés

miatt is lettek maradandók; szívesen gondolok vissza az emlékek színes kavalkádjára, és lassan felnövő fejjel tudom értékelni, milyen értékesek voltak az ott töltött napok.

Természetesen idén sem volt ez másképp. Még frissek az élmények, és talán éppen emiatt vagyok hajlamos szuperlatívuszokban írni róluk; a csapat minden évben fantasztikus, de az idei társaság talán überelte az eddigieket. Megtudhattuk magunkról, hogy „királyok vagyunk!”, és milyen királyok voltak szent királyaink, elődeink, főapostolaink. Igazi összhang volt táborozók és csapatvezetők között – ezt mondhatom saját tapasztalat és különböző visszajelzések alapján is –, a rangidősek közös munkája is többnyire gördülékeny volt, a táborozók pedig könnyen összeszoktak, sőt egyesek takarodó után is szívesen beszélgettek volna még kicsit a szemben lévő fiú- vagy lánysekcikó lakóival. Programok terén sem érezhetett senki hiányt, hiszen mindenki megmérgethette magát sportban és előadó-művészetben egyaránt, illetve nagy kirándulást tettünk Tiszalökre, ahol az érdekes és tudományos előadások mellett kipróbálhattuk a helyi kalandparkot, és lehetőségünk nyílt csobbanni egyet a Tisza holtágában.

Összegezve, sok tapasztalatot szereztem, kiváltképp az utolsó három év táboraiban, amikor kisebb-nagyobb részt vállalhattam a háttérmunkálatokból. Kezdetben csak elveszett telefontöltőket és törölközőket kerestem, aztán szintlépésként riogathattam hajnali fél háromkor a rémült táborozókat, míg nem idén már elkísértem a csapatomat boltba, vagy kinyitottam a (köztudottan veszélyes) ablakokat.

A legnagyobb élmény talán mégis abból fakad, hogy erre az egy hétre az ország legtávolabbi pontjairól – sőt vannak évek óta visszajáró táborozók, többek között Felvidékről is – gyűlik össze egy olyan közösség, akik együtt élhetik meg a vallási hovatartozásukat; itt nem furcsa, ha két, addig ismeretlen egy társasjáték kovácsol barátokká, illetve egészen biztos, hogy mindenki talál magának társaságot kortól és nemtől függetlenül.

Eddig is sejtettem, hogy ezek a táborok életre szóló nyomot hagynak, de visszatekintve talán már mindent máshogy látok; örülök, hogy a Görögtűz életem és nyaraim része lett. Bátorítok mindenkit, aki eddig még nem határozta el magát, hogy adjon egy esélyt a Görögtűznek, és ígérem, nem fogja megbánni, a visszatérőkkel pedig jövőre is találkozunk!

GÖRÖGTŰZ tábor, 2017

OBBÁGY LACUS

„Mi egy vérből valók vagyunk...”

– ZARÁNDOKLAT HATÁROK NÉLKÜL

Az augusztus ifjúsági gyalogos zarándoklat nélkül számomra olyan, mint a vizes vb Hosszú Katinka-aranyérem nélkül, azaz elképzelhetetlen. Immár tizenötödik éve szerves részét képezi vakációm programjának, mikor megtervezem a nyarat, a zarándoklat gyakorlatilag prioritást élvez, minden program felett áll. Merem magam rutinos zarándoknak nevezni, de az idei zarándoklat még számomra is rengeteg újdonságot tartogatott. Nincs két egyforma zarándoklat, hiszen minden évben másak a körülmények, máshonnan indulunk, s az időjárás is állandóan változik.

hazaszeretet és a gyönyörű, dimbes-dombos tájak, melyeken keresztül haladtunk utunk során.

„Mint a villám tépte magányos fenyő, / Mint a vizét vesztett patak, mint az odébb rúgott kő, / Mint a fáradt vándor, ki némán enni kér, / Otthont, házat, Hazát, nyugalmat már többé nem remél. // S bár a lényegét még nem értheted, / Amíg nem éltél nehéz éveket, / Hogy történjen bármi, amíg élünk s meghalunk, / Mi egy vérből valók vagyunk.” Lehet, vannak olyanok, akik elcsépeltek, esetleg bulvárvasárnak titulálják az Ismerős Arcok Nélküled című számát, engem mégis kirázott a hideg, mikor Nagyváradon az első este zarándokok sokasága és a miniket igen élvezetes műsorral meglepő érsemjéni néptáncscsoport együtt énekelte. Az idei zarándoklat legnagyobb tanulsága számomra vissza-

köszönt ebből a dalból: valóban van „ötmillió magyar, akit nem hall a nagyvilág”.

Magyarok, akik a 20. század szörnyűséges csapásait a leginkább megszenvedték, s a határok átrajzolásával területileg más országban ragadtak. Magyarok, akiket tizenhárom éve egy kegyetlen népszavazás következtében megfosztottak a kettős állampolgárság lehetőségétől. Magyarok, akik magyarok – és nem románok, szerbek, szlovákok, ukránok... Zarándoktársaim nevében őszintén mondhatom: hálásak vagyunk minden településnek, ahol befogadtak bennünket.

S hogy ennek írásos emléket is állítsak, hadd írjak rövid kronológiát a zarándoklat napjairól! Nagyváradot elhagyva római szentmisét végeztünk Hegyköztötteleken, s izelőbimbóinkat már ekkor ráállítottuk az inycsiklandozó, ám a nagy meleg következtében (és persze a csípős paprikától) még tüzesebbnek tűnő gulyáslevesre, melyet nem utoljára ettünk ekkor, viszont jellemző, hogy még ötödik nap is jóízűen fogyasztottuk! Este Szentjobbon jobban esett a pihenés, mint előtte a harminc kilométer, de még meghallgattuk a FÉSZ (Fiatalok az Élet Szolgálatában) érdekes vetítéssel egybekötött előadását az élet védelméről s az abortusz problémaköréről. Utunkat folytatva Hegyközszentmiklóson, Nagykágyán

Csak egyvalami biztos, a cél: a máriapócsi Szűzanyához igyekszünk. Az idei zarándoklat azért is ígérkezett rendkívülinek, mert először indultunk országhatáron túlról; a partiumi Nagyváradon találkoztunk augusztus 7-én, a délutáni órákban. Már önmagában azt nagyszerű ötletnek (és komoly kihívásnak) tartottam, hogy határon túlról indulunk, határon kívül rekedt honfitársainkkal találkozunk, de az igazi apropóját a helyszínválasztásnak a város (és e sorok írójának) védőszentje, Szent László király személye adta, akinek szentévet ünnepeljük idén, s aki Nagyváradon püspökséget alapított. Bár az első napokban határon túl zarándokoltunk, mindenhol határtalan szeretettel fogadtak bennünket, s talán mindenki nevében mondhatom, a partiumi napok nemcsak a történelem kedvelőinek maradnak felejthetetlenül emlékeztetéseket, hanem a földrajz és a természet szerelmeseinek is. Bizony van, ami még a vízhólyagot és az embertelen hőséget is elfeledteti: a történelem viharában sem csorbuló határtalan

és Csokalyon keresztül jutottunk el Székelyhídra, ahol a 35-40 fokok termálmedencében „hűsölhettek” azok, akik nem izzadtak eleget az elmúlt két napban. Ezen az estén volt a kerekasztal-beszélgetés is Bőjte Csaba testvérrel, Nagy Tímea kétszeres olimpiai bajnok vívóval, Fülöp atyával és Kiss Norbert ferences öregdiákkal, aki már-már visszatérő vendége a zárandoklatnak – örömmel látjuk jövőre is! A lelki nap különleges ajándéka volt, hogy az út nagyjából negyedét traktorokkal tehetjük meg, ettől még nem tűnt kevésnek a csütörtöki táv, viszont azzal a személyes hittel és bizonyossággal vágtunk neki az útnak, hogy ha már harmadik napja feszegetjük határainkat, akkor Érselénd és Érsemjén érintésével át is lépjük majd. Csak arra nem számítottunk, hogy hiába van váratlanul közel Nyírbrány az országhatárhoz, a településen belül még közel öt kilométer gyaloglás vár ránk... Talán mondanom sem kell, altatni senkit sem kellett csütörtök éjjel...

az egész világ tudja! Olyan lelkesedéssel, elánnal nem szurkol nemzet, nem biztatja ember saját válogatottját, ahogy a magyar teszi! És mégis... 2004. december ötödike Mohács és Trianon után a harmadik tragikus esemény a magyar történelemben. Olyan nap, ami kitörölhetetlenül benne ég minden határon túl élő testvérünkben. Az tesz egy nemzetet igazán nagygyá, ha ki tud állni honfitársai mellett, ha megvédi azokat, akik rászorulnak. S ha majd minden Magyarországon élő állampolgár elfogadja, hogy vannak kint élő magyarok, akik nem önszántukból nem élnek Magyarországon, s akiket meg kell becsülnünk, akikért harcolnunk kell, akkor lesz igazán nagy nemzet a magyar.

Pénteken Fülöpön pihentünk (érsék atyánk maga adott erre engedélyt, de egyébként is minden létező szóvicc ki lett aknázva a település nevével...), majd Nyírbélteken ebédeltünk, s rövid gyaloglás után aznapi szállásunkra, Encsencsre ért a csapat. Persze itt még nem ért véget az este: a nyírbátori Sárkány Fürdőben sok bátor fiatal DJ-re ropta a táncot, míg mások csak fürödtek és áztatták habtestüket. Köszönjük a szervezőknek ezt a fergeteges estét!!! Szombaton már tényleg nem várt ránk sok kilométer, s mondanám, hogy a nyírbogáti ebéd után már rutinból letoltuk a maradék távot, de ez nem lenne igaz; a katartikus élményt leginkább minden évben az adja, ha már alig bírsz elvánszorogni a célig... Most sem volt másképp, de sikerült, megcsináltuk, a több mint háromszáz fiatal megtette a százhusz-százharminc kilométert, és megérkezett Máriapócsra!

Különlegesen szép zárandoklat volt, melyet az tett igazán különlegessé és széppé, hogy papíron külföldön, mégis itthon, magyar lakta településeken mentünk keresztül. Az, hogy magyarnak lenni a legjobb dolog a világon, mindig eszembe jut, ha Budapesten járok: sok szép helyen megfordultam már a nagyvilágban San Franciscótól Szentpétervárig, de a mi fővárosunknál szebbet nem láttam – mert nincs! Magyarnak lenni a legjobb dolog a világon – ezt a tavalyi foci-Eb és az idei FINA vizes vb óta

addig meg maradnak az olyan tanúságtételek, amilyeneknek mi is szemtanúi lehettünk zárandoklatunk során. Nem hiszem, hogy sok zárandok szeme száraz maradt Nagyváradon a néptáncsoport egyébként is megható műsora végén, mikor együtt énekeltük a már többször említett Ismerős Arcok-klasszikust. Bőjte Csaba egy napot végigzárandokolt velünk, nagyon értékes gondolatokat hallottunk tőle, s talán nem veszi rossz néven, ha elárulom: minden elmélkedésében elérzékenyült. Ahogy a magyarságról, nemzeti identitásról, illetve a szegény sorsú családokról, árva gyermekekről mesélt, minduntalan könny szökött őszinte szemébe – és vele együtt a miénkbe is.

Azzal kezdtem írásomat, hogy a zárandoklat mindig kicsit más. Minden évben találkozunk ismerős arcokkal, ám idén egy Ismerős Arcokdal nyitotta fel a szemünket egy másmilyen találkozásra. Mi egy vérből valóok vagyunk határon túl élő magyar testvéreinkkel, akik a szívünkben tovább zárandokolnak velünk – s emléküket, vendégszeretetüket sohasem feledjük!

**KÖSZÖNJÜK MINDENKINEK, AKI
HOZZÁJÁRULT EHEZ A FELISMERÉSHEZ, TALÁLKOZÁSHOZ!**

A fotókat Szilágyi Icus készítette

OBBÁGY LACUS

AZ IFJÚSÁGI ZARÁNDOKLATON ÉVEK ÓTA HAGYOMÁNY, HOGY EGYIK ESTE A MEGFÁRADT ZARÁNDOKOK KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉSEN VESZNEK RÉSZT. ÁLTALÁBAN IRÁNYÍTOTT EZ A BESZÉLGETÉS, A ZARÁNDOKOK KÜLSŐ RÉSZTVEVŐKÉNT HALLGATJÁK A VENDÉGEKET, DE RENDSZERINT KOMOLY LELKI ÉLMÉNYT AD, ÉS FONTOS TAPASZTALATOKAT IS LEHET SZEREZNI EZEKEN AZ ESTÉKEN. A KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉST ÉVRŐL ÉVRE KISS NORBERT FERENCES ÖREGDIÁK VEZETI, S IDÉN MEGLEHETŐSEN ILLUSZTRIS BESZÉLGETŐPARTNEREI VOLTAK: FÜLÖP ATYA, BÖJTE CSABA TESTVÉR ÉS NAGY TÍMEA, KÉTSZERES OLIMPIAI BAJNOK VÍVÓ. JELEN ÍRÁSOMBAN UTÓBBI MONDANIVALÓJÁRA IRÁNYÍTOM A FIGYELMET, AZ ALÁBBI INTERJÚ AZ OTT ELHANGZOTT VÁLASZAIBÓL, ILLETVE SZEMÉLYES KÉRDÉSEIMBŐL ÁLLT ÖSSZE.

„A sport igazságos,

INTERJÚ
NAGY TÍMEA
KÉTSZERES OLIMPIAI
BAJNOKKAL

DE ISTEN MÉG IGAZSÁGOSABB!”

Mi sokat kaptunk az Önnel való találkozás során. Esetleg tudtunk mi is valami útravalót adni az ifjúsági gyalogos zárándoklaton?

Igen, mindenképpen, és ez a szeretet, a közösségi élmény. Ezek sajnos manapság már eltűnően vannak. Viszont nélkülük nem lehet létezni. Köszönöm a meghívást és az élményt, hogy egy estét én is Veletek, a zárándokokkal tölthettem.

Egy profi sportoló életében megkerülhetetlenül fontosak a küzdeni tudás és a kitartás szavak. Ezek jellemezték talán bennünket is a nehezebb pillanatokban, amikor már-már feladtuk, de mégis folytattuk az utat. Mi jut eszébe Önnek ezekről a fogalmakról, ha akár a karrierjére, akár a magánéletére gondol?

Feladni a legkönnyebb. Ha valaki nem tud felkelni, annak segíteni kell, mert ezért vagyunk. Ez igaz egy vereség esetén is, de igaz a magánéletben is.

Hogy jött a vívás? Gyermekkor óta sportolónak készült?

Bevallom őszintén, szerelmes voltam egy vívóba, ezért mentem el annak idején a terembe, s természetesen a srác két hét múlva abbahagyta a vívást. Dundi és gátlásos kislány voltam, de nagyon szerettem sportolni már gyermekkoromban is, igaz, a bukfcenc annyira nem ment, hogy majdnem megbuktattak testnevelésből. El is tanácsoltak a vívóteremből, a szüleim aztán egy Napóleon konyakkal győzték meg az edzőt... Sokat edzettem, de nem terveztem az olimpiai bajnoki címet.

Mire tanította meg a sport?

Arra, hogy mindenből minden lehet, csak hinni kell benne, és tenni kell érte, mert mindennél fontosabb az alázat. Szokták mondani, hogy a sport igazságos, de én inkább azt mondanám, hogy Isten még igazságosabb. Megkapod, amiért megdolgozol.

Mikor érezte életében a legnagyobb boldogságot?

Annál nagyobb örömet sosem éreztem, mikor megszülettek a gyermekeim. Össze nem lehet hasonlítani az aranyérmet a gyermek születésével. Minden anya és apa olimpiai bajnok.

Említette a kerekasztal-beszélgetésben, hogy a humor segíti átlendíteni a holtpontra. Azt is elárulta, hogy gyermekei születésénél volt a legboldogabb, de mikor érezte magát pályafutása alatt vagy magánéletében leginkább mélypontra?

Igen, valóban úgy érzem, hogy humor nélkül nem lehet élni, s a gondokat túlélni. A férfiak is mindig a humorukkal tudtak levenni a lábamról. Hogy mikor voltam mélypontra? Sportolóként az atlantai olimpián. Oda esélyesként mentem ki, de sajnos nem sikerült jó eredményt el-

érni. Mindenki elfordult tőlem, akiket a barátainak tekintettem, csak néhányan maradtak. Később hálás letterem ezért a kudarcért, mert rengeteget tanultam belőle, de mégsem kívánom senkinek. A magánéletem legnagyobb kudarca, hogy elváltam. Hogy nem családban nőnek fel a gyerekeim. Ennél nagyobb kudarc nem is lehet egy nő életében, akinek mindig is a család volt az első.

Aktív sportolóként hogyan tudta összeegyeztetni szülői feladatait, családjának szerepét a pályafutásával?

Amit az ember nagyon szeretne, az mindig megoldható, csak nagyon sok lemondással jár. Rengeteget segítettek a szüleim, a testvérem, a volt férjem szülei és természetesen a férjem is.

Mik azok a legfőbb értékek, amelyeket fontosnak tartott átadni gyermekeinek, s mit javasol a jövő nemzedékének, a mai fiataloknak, hogyan neveljék gyermekeiket?

Szeretben!!! Semmi más nem fontos. Ha szeretet van, az magával hozza a többi fontos értéket. De szeretet nélkül nincsen semmi!

Mi kell ahhoz, hogy valaki hat világbajnoki és két olimpiai bajnoki cím után se szálljon el magától, hanem megmaradjon annak az embernek, aki a sikerek előtt volt? Önnek hogyan sikerült két lábbal a földön maradnia?

Talán az atlantai olimpián kapott hatalmas pofon is segített abban, hogy tudjam értékelni a sikert, de helyén is kezeljem. Anyuék a mai napig rám szólnak, ha látják, hogy kezdek megbolondulni.

Olvastam, hogy Csege lányából vízilabdázó lett. Nem volt benne a levegőben, hogy az Ön nyomdokaiba lép?

Nem akartam egyik gyerekemre sem ráerőltetni, hogy vívó legyen. Boldog vagyok, hogy sportolnak.

2004-ben Ön mondta az eskü szövegét az athéni olimpia előtt a versenyzők nevében... Milyen érzés volt saját nemzetét, hazáját képviselni világbajnokságon vagy olimpián?

Erre nem lehet szavakkal válaszolni. Igazából nem a versenyen, hanem itthon voltam, vagyok nagyon büszke arra, hogy milyen sok embernek okoztam örömet. A mai napig hálás vagyok, ha odajönnek hozzám és elmondják, milyen jó volt anno drukkolni nekem.

Melyik versenyére a legbüszkébb, és miért?

A legjobb eredményem természetesen a két olimpiai aranyérem volt, de sokkal erősebb emlék a világbajnokság, amit 2006-ban nyertem, a harmadik gyermek születése után.

Van hobbija?

Hobbim nincs, az túl nagy luxus lenne. Majd idősebb koromban, ha már nem kell hazarohannom, akkor biztosan lesz.

Játszik-e valamilyen hangszeren? Ha nem, mi lenne a vágya?

Nem játszom hangszeren, de zongorázni szívesen zongoráztam volna.

Igaz, hogy egykori edzőjét, a négyszeres olimpiai és háromszoros világbajnok Kulcsár Győzöt, akit mindenki elismert és mélyen tisztelt, egy fogadás miatt tegezhetette?

Igen. Az olimpián, mielőtt az aranyéremért vívtam, annyit mondott, hogy ha nem kapok lábszúrást (az ellenfelem a kivédhetetlen lábszúrásairól volt híres), akkor tegezhetem. Mikor levettem a sisakot a győzelmemnél, már csak ennyit kérdeztem: „No, mit mondasz, Mester, ügyes voltam?”

Van életmottója vagy kedvenc idézete, amit megpróbál az életében is megélni?

L Á B N Y O M O K

Álmomban Mesteremmel
tengerparton jártam, s az életem
nyomai rajzolódtak ki mögöttünk:
Két pár lábnyom a parti homokon,
ahogy ő mindig ott járt élvezem.

De ahogy az út végén visszanéztem,
itt-amott csak egy pár láb nyoma
látszott, éppen, ahol az életem
próbás, nehéz volt, sorsom mostoha.

Riadt kérdéssel fordultam az Úrhoz:
„Amikor életem kezdedbe tettem,
s követődnek szegődtem, Mesterem,
azt ígérted, soha nem hagysz el engem,
mindennap ott leszel velem.

S most visszanézve, a legnehezebb
úton, legkínosabb napokon át
mégsem látom szent lábad nyomát!
Csak egy pár láb nyoma látszik
ott az ösvényen.
Elhagytál a legnagyobb ínségben?”

Az Úr kézen fogott, s szemembe nézett:
„Gyermekem, sose hagytalak el téged!
Azokon a nehéz napokon át
azért láttad csak egy pár láb nyomát,
mert a legsúlyosabb próbák alatt
téged vállamon hordoztalak!”

„Amikor életem kezdedbe tettem,
s követődnek szegődtem,
Mesterem...”

LASKAY ANNA

Az elengedés művészete

Hárman üljük körül az asztalt. Nők: feleségek és családanyák. Beszélgetünk. Sokszor csak elmesélve a saját történetünket, segítjük egymást tovább. Gondolatainkat közreadva, reméljük, sokan magukra ismernek, s „leülnek közénk”.

Anna: Az ősz sok családban hoz változást. A továbbtanulással a nagyobb gyerekek távolabb kerülhetnek az otthonuktól. A felsőoktatásban egyre gyakoribb, hogy külföldön töltenek egy-egy szemesztert. Szülőként, ha korábban nem is, ekkor szembesülünk azzal, hogy el kell engednünk őket. Szerintem ez egy olyan folyamat, ami már a születésükkel elkezdődik. Én tudatosan arra törekszem, hogy az önállósodásukat elősegítsem. Ti hogyan élitek ezt meg?

Ildi: Valahol folyamatosan az a dolgunk, hogy engedjük, elengedjük őket. A cél a kezdetektől szerintem is az, hogy megtanuljon önállóan „járni”. Először szó szerint, aztán egyre inkább átvitt értelemben. Akkor végeztük jól a szülői feladatunkat, ha erre képessé válnak a gyerekeink.

Andi: Ez szerintem a világ legnehezebb dolga! Valóban folyamatos, és az a jó, ha fokozatosan történik. Számomra most a fiam házasságkötése a legfrissebb élmény. Úgy érzem, ez jelenti a legnagyobb elengedést, hiszen hiába tér már vissza hozzánk, ez már nem ugyanaz a kapcsolat, mert saját családot alapít.

Ildi: Nekem az első elengedés a gyermekeim óvodáskorához kötődik. Főként a kisebbről élénke az emlékek, mert ő nagyon ragaszkodó, anyás kisgyerek volt. Még mindig mosolyogva emlegetjük azokat az indokokat, amivel próbáltam rábírní, hogy elváljunk, s az oviban maradjon. Aztán ott van az, amikor először megy egyedül az iskolába. Sőt úgy kell érte menni egy kirándulás utáni hazaérkezéskor, hogy azt a társai ne vegyék észre. Nálunk most következik a kisebbel a középiskola, úgyhogy csak folytatódni fog ez az „elengedéstörténet”.

Anna: A nagyfiunknál egy idő után a versenyeknél jelent meg, hogy jobb neki, ha nem vagyunk ott. Hiába gondoltam azt, hogy akkor vagyok gondoskodó anyja, ha elkísérem egy országos szintű megmérettetésre s támogatom a jelenlétemmel. Ő azt kérte, hogy csak az eredményhirdetésre menjek, mert ha ott vagyok, kevésbé tud koncentrálni. Így kivártam, hogy szóljon, s csak akkor indultam. Nem kérdés számomra sem, hogy azt teszem, ami az ő szempontjából a legjobb, de kell hozzá jócskán önfegyelem. Persze az is segít, hogy van még két kisebb, akik jobban igénylik a törődésünket.

Andi: A legkisebb miatt még nekünk is van egy gyermekünk otthon, aki erőteljesebb szülői jelenléteket igényel. Persze nála is arra törekszünk, hogy – a testvéreihez hasonlóan – megtalálja a saját útját.

Ildi: Nálunk a nagyobb mindig önállóbb, társaságibb volt. Negyedéves egyetemistaként ő több időt töltött már külföldön. Ez egyébként kettős érzés, mert egyfelől büszkéek vagyunk rá, hogy megállja a helyét, eredményes, javára válik az önállóság. Viszont már más minőségben vagyunk az élete szereplői, nincs akkora szerepünk szülőként. Kicsit már vendégként fogadjuk őt...

Andi: Igen, miközben ezek örömteli dolgok, közben legalább annyira nehéz is megélni. Most nekünk közösen kell megtalálni annak az egyensúlyát – főleg így, hogy még közös háztartásban élünk –, hogy egymás életének részesei vagyunk, de ez nem jelentheti már azt a napi szintű gondoskodást, mint korábban. A fiatalok részéről is megvan arra az igény, hogy a saját lábukon álljanak. Az életük szervezését és az anyagiakat tekintve is. Az érzelmi támogatás az, ami mindig ugyanannyira szükséges!

Anna: Annyira fontos azt kimondani, hogy a büszkeség és öröm mellett van szomorúság is abban, hogy folyamatosan távolodnak, hiába tudjuk, hogy ez így van rendjén.

Andi: Nekem az is egyre többször jut eszembe, hogy az én szüleim ugyanezt élték át. Persze akkor én is csak a saját boldogságomra gondoltam. Most már értem azt is, hogy a féltésük, akár tiltásuk mögött mi lehetett.

KÉRDÉSEK A TOVÁBBGONDOLÁSHOZ:

Milyen érzéssel fogadta gyermeke önállósodási törekvéseit? Hogyan tudta ebben segíteni őt?
(Ha nincs gyermeke: Mennyire érezte szülei támogatását abban, hogy önállóvá váljon? Mennyire volt szüksége erre?)

Ha válaszait velünk is megosztaná, kérjük, írja meg nekünk!

Weboldalunk:

<http://noi-kerekasztal.hu>

Ökumenikus tábor Loretóban

IMMÁR 10. ÉVE MINDEN AUGUSZTUSBAN MEGSZERVEZIK A LORETÓI IFJÚSÁGI ÖKUMENIKUS TÁBORT. EZ EGY FIATALOKNAK SZÓLÓ TÁBOR, AHOL KÜLÖNBÖZŐ NEMZETISÉGŰEK ÉS FELEKEZETŰEK TÖLTENEK EL EGYÜTT EGY HETET IMÁDSÁGBAN, SZERETETBEN ÉS ÖSSZETARTÁSBAN, AZ OLASZORSZÁGI LORETÓBAN.

NAGY RÉKA,
SZAPLONCZAY MÁRK

Loreto központja az egyik dombon elhelyezkedő bazilika, ahova évente több százezer zarándok látogat el. Pár éve még II. János Pál pápa is tiszteletét tette a városban. Maga a tábor egy direkt erre kialakított és rendszeresen vendégeket (évente kb. 25.000, főként fiatal) fogadó épületben kapott helyet, melyet olajfákkal telepített kert vesz körül, ami jó szolgálatot tett a csendes imák és elmélkedések alatt.

Mi, magyarok, eddig három alkalommal vettünk részt a táborban, a görögkatolikus egyház képviselőiben, először kilencen, az elmúlt két esztendőben pedig tizennyolc-tizennyolcan.

Az első tábor tematikájául a svéd lutheránusok tágas körben elterjedt imaeszköze, az „Élet gyöngyei” szolgált. Az „Élet gyöngyei” karkötő reflektál életünk legfontosabb motívumaira. A táborban mindennap egy vagy két témát elméltünk át, előbb egy előadás, majd kiscsoportos megosztások és különböző imádságok keretében.

A következő évben ugyanezt a tematikát vettük sorra, de mindent egy a fiatalságot különösen, aktuálisan foglalkoztató szempontból, a hivatásból. Mire hív bennünket Isten? Miért vagyunk itt a világon? Miért hív bennünket, hogy az Ő gyermekei legyünk; és mit jelent pontosan a mindennapi életünkben kereszténynek lenni?

Az idei év témája a kapcsolatok (a teremtéssel, önmagunkkal, egymással, Istennel) volt, ezen belül a magyar delegáció a kapcsolatunk önmagunkkal témát dolgozta fel, reggeli ima, előadás, katekézis, majd kiscsoportos beszélgetések keretében.

A tábor ideje alatt volt egy úgynevezett „charity day”, amikor a tábor résztvevői különböző helyekre jutottak el. A delegációnk tagjai idősek otthonába, a föld-rengés áldozataihoz, valamint a Cenacolo közösséghez mentek, akik szenvedélybeteg emberekkel élnek együtt, segítve őket a leszokásban.

NÉHÁNY BENYOMÁS A FIATALOKTÓL. NEKIK EZT NYÚJTOTTA A TÁBOR:

Nagyon nehéz kiemelni egy élményt a táborból, mivel rengeteg pillanat magával ragadott, ezért egy érzést szeretnék elmesélni. Az utolsó esti imánk során egy imát kellett írunk, kint a természetben, majd az ott lévő, sötétségből kiemelkedő edényben el kellett égetnünk. Mikor beledobtam a tűzbe a kis papíromat, és láttam, ahogy elég, úgy éreztem, szabad vagyok. Sosem fogom elfelejteni ezt a pillanatot. (Janka Anasztázia)

Számomra a legemlékezetesebb pillanat a „charity” napon történt. Ezen a napon egy ferences rendi apácák számára fenntartott idősek otthonába mentünk énekelni. Szívet melengető volt látni, hogy a 85-95 éves nénik arcán milyen nagy boldogság és öröm jelent meg az előadásunk hatására, sokan be is kapcsolódtak, annak ellenére, hogy semmit sem értettek belőle. Előadásunk után ők maguk is egy jelenettel készültek nekünk. Igazán példamutató jelenség volt, hiszen mi magunk sokszor fáradunk bele az életbe fiatal korunk

Az általunk mondott reggeli és esti imán, valamint az árnyjátékos katekézisünk alatt azt élttem meg, hogy mi is tudunk alkotni, és egy igazi csapat vagyunk. Úgy érzem, ezen a napon rázódott össze igazán a csapat. (Sándor Virág)

Számomra az egyik legmeghatározóbb és szívet melengető pillanat a magyar csapat éneklése volt a bazilikában. Egyáltalán nem magától értetődő, hogy különböző helyekről érkező fiatalok fél óra alatt összepróbálnak négyszólamú kórusműveket, amelyeket olyan szépen meg is szólaltatnak, hogy az másokat akár még az Isten felé is segíthet. Felemelő pillanat volt! (Janka György)

A tábor ideje alatt nemcsak lelki feltöltődésben volt részem, hanem csakúgy, mint tavaly, a közösséghez tartozás tudata is végigkísérte ezt az egy hetet, így az összes nap értékes volt. A kedvenc pillanat számomra az volt, amikor magyar csapatunk az utolsó nap előtti este a tengerpartnál pihent, ekkorra már összekovácsolódtunk, és mindenki kötetlenül, őszintén, önmagát adva tudott részese lenni annak a csapatnak, amit onnantól kezdve több szál (közös vallás, elfogadás, barátság) tartott össze. (Magyar Zsófi)

Nem tudok kiemelni egy olyan pillanatot sem a táborból, ami önmagában meghatározó lenne. Nagy örömmel láttam azt, hogy különböző nemzetek és vallások képviselői egy közös pontból, Krisztusból kiindulva, milyen varázslatos és szeretetteljes közösséget és élményekkel gazdag hetet tudtak varázsolni. Boldog vagyok, hogy az egység iránti törekvés tüze nem aludt ki, hanem erős és rendíthetetlen lánggal ég tovább. (Feczák László)

A legmaradandóbb emlék számomra az az este, amikor a magyar csapatból mindannyian beültünk a szállásunkhoz közeli kis kápolnába, ahol a Gyöngéd, szerető Mária című éneket gyakoroltuk a másnapi előadásra. Gyönyörűen szólt, pedig a legtöbben akkor hallottuk először a dalt. Az összhangban megmutatkozott a jó közösség, amit alkottunk, ugyanis egymásra voltunk hangolva, és úgy éreztem, nemcsak zeneileg van köztünk egység, hanem lelkileg is. (Janka Mária)

Nem tudtam, hogy mire számítsak a tábor kapcsán, véletlenül csöppentem bele egy részben idegen társaságba, ezért sokkal inkább az érdekelt, hogy a magyar résztvevőket megismerjem. Ezt nem bántam meg, mert véleményem szerint sikerült beilleszkednem,

ellenére, ők viszont igen csak életük őszében járva is fiatalok maradtak a szívükben. Sokat gondolok erre, mikor úgy érzem, „már nem bírom”. Nagyon fontos tapasztalat volt ez. (Orosz Álmos)

fantasztikus embereket ismertem meg. Nagyon megfogott a kiutazás, amikor a kisbuszban énekeltünk, szórakoztattuk egymást, továbbá nagyon élveztem az esti közös beszélgetéseket. (Káplár Máté)

CSODAORSZÁG, túlélés és zarándoklat, avagy így is nyaralhatnak a fiatalok!

Beszámoló a nyári görögkatolikus ifjúsági programokról

ÖBBÁGY LACUS

AMIKOR VÉGET ÉR A TANÉV, FEJE TETEJÉRE ÁLL A VILÁG: NEM KELL KORÁN KELNI, LECKÉT ÍRNI, KÜLÖNÓRÁRA MENNI, ZH-RRA TANULNI, SŐT, MÁR AZ ÉV VÉGI VIZSGÁK IS LEMENTEK, A FIATALOK PEDIG MÁR JAVÁBAN A KÜLFÖLDI UTAZÁSAIKAT VAGY A KÜLÖNBÖZŐ FESZTIVÁLOK PROGRAMJAIT ÉS AKCIÓS JEGYVÁSÁRLÁSI LEHETŐSÉGEIT LESIK ÁRGUS SZEMEK-KEL. IGENIS MEG KELL BECSÜLNI, AKI NEM ÍGY TESZ, S AKI GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZUNK IFJÚSÁGI PROGRAMJAIT IS BEIKTATJA A NYÁRI SZÜNETÉBE. NAGY ÖRÖM SZÁMOMRA, HOGY HOSSZÚ ÉVEK ÓTA NAGY A KÍNÁLAT, VAN MERÍTÉSI LEHETŐSÉGE FIATALJAINKNAK, TUDNAK MIBŐL VÁLASZTANI, HA KERESZTÉNY KÖRÖKBEN KERESIK A KIKAPCSOLÓDÁST. AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁSOK SZÁMÁRA IDÉN IS ÉGETT HAJDÚDOROGON A GÖRÖGTŰZ (AZ, HOGY MÁSFÉL ÉVTIZEDE MINDEN ÉVBEN TÖBB MINT SZÁZ GYEREK RÉSZVÉTELÉVEL ZAJLIK, ÖNMAGÁÉRT BESZÉL), SIÓFOKON LASSAN HAGYOMÁNNYÁ VÁLIK A SZINTÉN IGEN NÉPSZERŰ CSALÁDTÁBOR, EMELLETT IGÉNYÜK SZERINT AZ ELMÉLYÜLÉSRE VÁGYÓK ZSOLOZSMÁS-TÁBOROKBAN, KÁNTORTÁBORBAN, ZARÁNDOKLATOKON IS RÉSZT VEHETEK, S AKKOR A DAMJÁN TÁBORRÓL ÉS A TÚL-ÉLŐ TÁBORRÓL MÉG NEM IS BESZÉLTEM. HA MINDEN NYÁRI PROGRAMRÓL MEGEMLEKEZNÉK, „ÚGY GONDOLOM, AZ EGÉSZ VILÁG SEM TUDNÁ BEFOGADNI A KÖNYVEKET, AMELYEKET ÍRNI KELLENE” (JN 21,25B), ÍGY CSUPÁN ARRÁ A NÉGY NYÁRI ESEMÉNYRE FÓKUSZÁLOK, AMELY SZERINTEM LEGINKÁBB HATÁSSAL LEHETETT A FIATALOKRA.

„Amíg csak lesznek belevaló görögkatolikus fiatalok, lesz Túl-Élő tábor is!”

A **Túl-Élő tábor** eredetileg Görögtűz+-nak indult, azaz a Görögtűzből kiöregedő, de oda visszavágyó gimnazisták voltak a célszemélyei. A tábor kigondolója és főszervezője **Kovács Csaba atya** volt, aki annak idején maga is több ehhez hasonló táborban részt vett, illetve éveken keresztül oszlopos tagja volt a Görögtűz csapatának is. „Ifjúsági referensként, hála Istennek, sok programot »örököltem«, melyek megszervezése segített belerázódni ebbe a számomra új típusú szolgálatba. Mégis régóta szerettem volna egy kicsit másmilyen tábort, amely fizikailag még inkább kiköszönti a fiatalokat a megszokott keretek közül. Egyfajta aktivizáló táborként segítene kilépni a komfortzónából, megkeresni a saját fizikai és lelki határainkat, mindezt belevaló, bátor és kitartó fiatalokkal. Innen is támadt a név ötlete: Túl-Élő tábor, igazán élő fiataloknak. Helyszíne Tokaj volt, itt ugyanis minden adott, hogy földön, vízen, levegőben támadjuk korlátainkat. A Bodrogot kenuval, a Tokaji-hegyet gyalog hódítottuk meg, de felejthetetlen élményt jelentett a tarcali Krisztus-szobor naplementében, a »Fun-train«, azaz bulivonattal utazás Timárra, ijáskodás, lovaglás, keszegevés a Tiszaparton, a hajnalig tartó »Tokaj by night« túra, és a végén naplementével zárni a napot. Mindezt meghitt beszélgetésekkel, táborúzzal tarkítva, s közös imával, énekléssel adtunk hálát minden közösen eltöltött napért. A Túl-Élő tábor értéke talán az, hogy összefoglalja és megmutatja a tévesen sokszor elvontnak vagy merevnek gondolt vallásos élet élet-szagúságát és lazaságát: hiszen ha tudod az életcélot, ha látod a csúcsot, ahová fel akarsz jutni, az olyan tartást ad az életednek, mely nem megköti az életed, hanem valódi felszabadulást ad, mert tudod, hogy melyik úton akarsz járni. Bízom benne, hogy amíg csak lesznek belevaló görögkatolikus fiatalok, lesz Túl-Élő tábor is!”

Sarkadi Luca egy a belevaló görögkatolikus fiatalok közül. De vajon mi vette rá arra, hogy „túlélővé” váljon, s miért marad emlékezetes számára ez a hétvége? „Fogalmam sem volt, hogy mi vár rám, sosem voltam még ilyen táborban. A korábbi éveken jártam a Görögtűzbe, s tetszett a tábor neve, hogy Görögtűz+... Otthonosan, családiisan éreztem magam már az érkezés után. Hamar összekovácsolódott a csapat. Nehéz kiemelnem egy dolgot, hogy mi a legkedvesebb élményem. Hatalmas élmény volt kajakozni, megállni egy stégnél és lepihenni.

A Tisza mellett vacsorázni, együtt részt venni vasárnap a liturgián. Hallani azt, hogy nem csak engem érdekel, hogy szölamokban énekeljünk egy-egy szertartáson, az, hogy ugyanazok a témák foglalkoztatnak bennünket, hogy mindenki nyitott... Ezek is abban erősítettek, hogy jó helyen vagyok. Köszönöm a Jóistennek és mindenkinek, aki segítette a tábor létrejöttét!”

„A tábor egy hete egy csodaország!”

A **Szent Damján tábor** idén jubilált, huszadik éve szervezték meg kispapok, illetve önkéntes fiatalok fogyatékkal élők számára, azzal a céllal, hogy a sérülteket kiszakítsák egy hétre megszokott környezetükből és életritmusukból, a szülőket pedig néhány napra tehermentesítsék. Aki egyszer is részt vett már a Damján táborban, tudja, mekkora fizikai és lelki megterhelést vesz igénybe, viszont aki egyszer részt vesz ebben a táborban, azt megfertőzi és magába szippantja az a szellemiség és lelkület, ami itt van, s többször már nem akarja kihagyni. **Kurucz Kitti** a Damján tábor egyik legrégebbi motorosa, az idei már a tizenegyedik táborra volt, évek óta erre a hétre áldozza a szabadságát. Hogy miért? „2007-ben egyetemistaként jelentkeztem először a táborba önkéntesnek. Azóta nyaranta a tábor egyhetes időpontja számomra. Hogy kerültem én ebbe a körbe? Miért áldozok egy hetet a nyaramból arra, hogy enyhe és középsúlyos fogyatékos, sérült gyerekek táboroztatásánál segítsék? Miért választom a nyári fesztiválok helyett a Szent Damján tábor? A tábor egy hete egy **csodaország!** Felejthetetlen élmény nemcsak a táborozóknak, hanem a segítőknek is! Megfogalmazni nehéz, átélni nagyon jó dolog! Egy hét arra, hogy hordozzuk egymás terhét! Egy hét szeretet, öröm, boldogság, egy mosoly, figyelem, megértés, ragaszkodás, odaadás, segítség, puszik, ölelések, beszélgetések, rengeteg játék, programok. Kiszakadás a megszokott hétköznapiokból. A végén mindenki azt mondja, hogy nem akarok hazamenni, jó nekünk itt lenni. Búcsúzáskor örömkönnye; mikor találkozunk újra? – tesszük fel a kérdést, és elindul a visszazámlálás, hány nap van még a következő táborig.”

Kittivel ellentétben **Magyar Richárd**, elsőéves papnövendék idén volt életében először a Damján táborban – de vélhetően nem utoljára... „Először is szeretnék köszönetet mondani a kispap testvéreimnek, hogy meghívtak és befogadtak a tábor segítői közé. Fantasztikusan szép egy

hetet tölthettem el a táborozókkal és természetesen a segítőkkel is, akik egytől egyig csodálatos emberek. Nagyszerűen éreztem magam. Bevallom férfiasan, az elején picit féltem ettől az egésztől, de amikor fogadtuk a táborozókat és elkezdődött a hét, úgy éreztem, mintha már húsz éve ezt csinálnám. Nagyon változatosak voltak a programok, amelyek közül nekem, és úgy gondolom, hogy még sokan másoknak is, az esti táncok tetszetek a legjobban. Sok és szép élménnyel gazdagodtam, rengeteg szeretetet kaptam, amelyből, úgy gondolom, hogy egészen a következő Damján táborig tudok tartalékolni, még akár kölcsön is tudok adni. Van még mit tanulnom az elkövetkezendő években a táborozóktól.”

„Ebben az életkorban a fiatalok már nemcsak útkeresők, hanem úton lévők...”

Az ezredforduló óta eltelt közel két évtized egyik legmeghatározóbb nyári programja az ifjúsági zarándoklat, mely kezdetben elsősorban egyetemisták és dolgozó fiatalok terepe volt, ám az évek alatt a korosztály kicserélődött, és újabb generációk „születtek”, ami egyáltalán nem baj, hiszen ez is azt sugallja, van jövőnk, vannak fiataljaink! Ám szükség volt zarándoklat terén is a megújulásra, hiszen fogalmazzunk úgy, az „idősebb” fiatal korosztályt a hagyományos zarándoklattal, ahova inkább gimnazisták járnak, már nemigen lehetett megszólítani. **Salai Szabolcs** diakónus atyát, az egyik főszervezőt kérdeztem a **22+-os zarándoklat** létrejöttéről: „Már évek óta fennállt az igény az egyetemista és a már munkavállaló fiatalok részéről, hogy szívesen zarándokolnának ismét az Istenszülőhöz Máriapócsra, kicsit másképp. Görögkatolikus egyházunk (zarándok)palettája ezáltal egy újabb színnel gazdagodott. Egy alkalommal Atanáz püspök atyával beszélünk erről a zarándoklatról, és arra jutottunk, hogy nincs mire várni, így a három egyházmegye ifjúsággal foglalkozó papjaival, munkatársaival el is kezdtük a szervezést. A 22 év feletti korosztályt céloztuk meg, így a már munkában lévő fiatalokra gondolva rövidebb időtartamú, csütörtök estétől kezdődő s a búcsú liturgiával záruló zarándoklatot szerveztünk. Ebben az életkorban a fiatalok már nemcsak útkeresők, hanem »úton lévők«, akiknek szükségük van lelki támogatásra, közösségre, közösen megélt próbatételekre és a bennünket támogatók szeretetének megtapasztalására. Mivel első alkalommal hirdettük meg ezt az eseményt, nem vártunk túl sok embert. Egy héttel a zarándoklat kezdete előtt kaptam egy cetlit egy zarándoklatvezetőtől, melyen ez állt: »Az Úr az égből az emberekre tekint, hogy lássa, van-e még, aki értő lelkű, van-e még, aki keresi az Istent« (Zsolt 14,2). Ekkor a fiatalokra gondolva azon tűnődtem, vajon mennyien tudnak eljönni, hogy közösen imádkozva Máriapócs felé induljunk, felfedezzük Isten jelenlétét önmagunkban, a másikban és a természetben. Hála Istennek, Máriapócs határait több mint hetven lelkes fiattal együtt léptük át, akiknek a lelkesedése és imádságos lelkülete nélkül aligha sikerült volna ilyen jól ez a két nap. Tokajból Nyíregyházára egy elég hosszú útszakasz várt ránk, ahol az egyik mocsaras területen traktor és pótkocsi segítségével keltünk át szárazon. Imaórákkal, elmélkedésekkel, csendes szakasszal színesítettük a lelki készüléket az Illés búcsúra. Bizom benne, hogy hagyományt teremtve jövőre is hasonló módon járulhatunk a máriapócsi Szűzanya kegyképe elé.”

Jáger Nikoletta évek óta aktív résztvevője az ifjúsági programoknak, így számára az sem volt kérdéses, hogy szabaddá teszi magát erre a hétvégre. „Nem kellett sokat gondolkoznom azon, hogy ott a helyem a 22+-os

zarándoklaton! Tudtam, hogy jó közösségbe megyek, ahol az emberek előítéletek nélkül elfogadják egymást. Rengeteg öröm és boldogság volt a három napban, de az érzés, hogy a Szűzanyához megyek, és a Jóisten útján járok, elmondhatatlan! Az ember nemcsak sok barátot szerezhet egy ilyen zarándoklat alkalmával, hanem közelebb is kerülhet Jézushoz, akiben valójában én a legjobb barátomat találtam meg. Tudom, hogy ez Isten útja, és erről soha nem akarok lemaradni.”

„Lenyűgöző, mekkora hitük van ezeknek a fiataloknak!”

Sokan vannak, akik az **ifjúsági gyalogos zarándoklatról** nem akarnak lemaradni: az idei volt immár a 15. zarándoklat, **Vatamány Dorina** életében pedig a harmadik, és egyben a legmeghatározóbb! „Minden évben nagyon élvezem, de az idei különösképpen tetszett. Már maga a tény, hogy Nagyváradról volt az indulás, nagy újdonság volt számunkra. Rengeteg határon túli magyar emberrel találkoztunk, akik nagy szeretettel fogadták a fáradt zarándokokat. Igazán felemelő volt látni, hogy egy országhatár nem tudja szétválasztani a magyarokat. A vallás, a hit, a szeretet és a nemzet összetartó ereje soha nem fog tudni minket elszakítani egymástól. Tényleg ez volt életem eddigi legjobb zarándoklata. Sok emberrel megismerkedtem, a barátaimmal pedig még jobb lett a kapcsolat. De nem elég, hogy csak beszélgetünk, imádkozunk is egymásért! A hét folyamán próbáltam minden barátomért imádkozni, akár egy-egy csotki elkészítése közben, és hiszem és tudom, hogy a Jóisten meghallgatja fohászainkat. Persze esténként és reggelente mindenki nagyon fáradt volt, de azért a vecsernyéken és a néha tényleg hajnali utrenyéken is többen részt vettek, mint ahogy előre gondoltam. Megvolt a lelki része a zarándoklatnak, de a közös fürdözések, az éneklések, amikor háromszáz fiatal együtt énekel a semmi közepén érsek atya vezetésével a Nemzeti dalt, amikor együtt táncolnak a papok és a zarándokok – egyszerűen leírhatatlan élmény volt. Hiába a lábfájás, éhség, szomjúság a 35 fokban, megérkezve a Szűzanyához Máriapócsra, nemcsak testileg, de lelkileg is sikerült megpihennünk, végiggondolnunk ezt a csodálatos hetet, hogy miért is indultunk el Nagyváradról és röttük a kilométereket. Megérte meghozni az áldozatokat, megérte minden reggel felvenni a cipőt, amiben már lehet, hogy második nap fáj a lábunk, de egymást segítve és biztatva örömmel térdeltünk le az Istenszülő lábai elé. Köszönjük Nek, az Égieknek és a szervezőknek is a fáradságos

munkát, amivel hozzájárultak életünk felejthetetlen zárandoklatához. Mivel Budaörsön élek, több olyan ember van, akikkel csak ilyenkor tudok találkozni, de úgy érzem, hogy ez az egy hét feltöltődés igazán sokáig ki fog tartani. Jövöre, remélem, ugyanitt!!!"

Kevesebbet beszélünk róla, mégis nagyon fontos tagja évről évre az ifjúsági gyalogos zárandoklatnak a LEGOTT Görögkatolikus Mentőcsoport. Tagjai közül **Kristóf Imrét**, közkedvelt nevén „Murphy”-t arról kérdeztem, hogyan kerültek kapcsolatba a zárandoklattal, és hogyan érzik magukat közöttük. „1993 óta speciális mentéssel foglalkozom, a zárandoklatra nagyjából tíz éve járunk. Amikor a máriapócsi kegytemplomot felújították, tüzoltóként dolgoztam ott, akkor kerültem kapcsolatba a görögkatolikus egyházzal, ott ismerkedtem meg Kiss Tóni és Bubrik Mikó atyákkal. Rajtuk keresztül pedig Fülöp püspök atyával, gyakorlatilag ő alapította meg a LEGOTT Görögkatolikus Mentőcsoportot. Karitatív szervezet vagyunk, a metropólia és a Szent Lukács Szeretetotthon támogatásával működünk. Mivel szűkös a keret, nehéz bekerülni a csapatba, tizenketten vagyunk összesen, s követelmény nálunk, hogy közöttünk csak szerény és a szakmájukban profi emberek lehetnek. Egy állami szervezet vezetője mondta rólunk, hogy a LEGOTT Magyarország legszegényebb mentőcsapata, és a legeredményesebb is. Elismertek vagyunk, rengeteg külföldi bevetésünk is van, többek között jártunk már Nepálban, Ecuadorban és Indonéziában is. Büszke vagyok arra, hogy évről évre részt vehetünk a zárandoklaton, pozitív csatlódás már a kezdetektől. Először azt hittem, hogy néhány fiatal csak sétál egy kicsit, de nem... Ennél sokkal többről van szó! Lenyűgöző, mekkora hitük van ezeknek a fiataloknak! Volt egy lány, aki-

nek a lába már első nap kikészült, azt tanácsoltam neki, hogy inkább ne folytassa, üljön kocsiba. De nem, ő menni akart! Néhány éve volt egy nagydarab srác, akit már én sajnáltam meg, mindennap mondtam neki, hogy megnézem, lekezelem a vízhojagait, sebeit, alig bírt járni, de nem engedte. Csak utolsó nap volt hajlandó megnézetni magát, mondanom sem kell, az egész lábáról leszedték a bőrt, olyan csúnya volt. De végigküzdötte az egész hetet, és nem adta fel! Ez a hét számomra feltöltődés is: szeretek beszélgetni, megnyílnak nekem az emberek, ez gyakran még jobban is esik, mint egy seb bekötözése. Negyvenéves, kétgyermekes családapaként én is gyakran megkönnyezem a máriapócsi beérkezést. Úgy gondolom, hobbiként kezdtük, de ebből hivatás lett...” Nem bírtam ki, hogy ne kérdezzek rá arra, honnan jött a „Murphy” becenév. „Az első mentőkutyámat hívták Murphysnek, amellyel tizenhárom évig dolgoztam együtt. Mivel azt, hogy Kristóf Imre, nem tudták megjegyezni a mentősök, úgy szólítottak engem, hogy a »Murphy kutyás«. Hát ez a nevem rövid története...”

Amikor
véget ér a nyári szünet,
feje tetejére áll a világ: újra korán kell kelni,
leckét kell írni, kezdődnek a különórák,
és hamarosan jön a zh-időszak... De megnyugtatok mindenkit:
a nyári vakációt nem lehet elég korán elkezdni tervezni.
TE MELYIK IFJÚSÁGI PROGRAMOT VÁLASZTOD JÖVŐRE?

TÓTH KATALIN

Óvodából az iskolába

– EGY GYAKORLÓ TANÍTÓ SZEMSZÖGÉBŐL

Nagy esemény egy család életében, amikor gyermeke az óvodából átlép az iskolába. Örömteli pillanat, azonban sok-sok nehézséget is okoz a család számára. Sosem könnyű egy új életszakasz elkezdése, mégis fejlődéslélektani szempontból elkerülhetetlen. Mire számíton a szülő? Mit kell tudni az átmeneti időszakról? Nézzük ezt egy tanító néni szemszögéből!

Mikor egy gyermek szeptembertől nem az óvodába, hanem az iskolába indul, nemcsak az ő életében történik nagy változás, hanem az egész családjában is. A beszkösi időszak nem könnyű, ezt tapasztaltam én is az elsős osztályomnál. Az ismeretlentől való félelem teljesen természetes dolog.

Az iskolának meghatározó szerepe van az emberek életében. Hattól tizennyolc éves korig évi több mint száznyolcvan napot, közel tíz hónapot, napi öt-nyolc órát töltenek a gyermekek az iskolában. Így nem is csoda, hogy a szülőknél számos aggodalmas kérdés merül fel az iskolakezdés előtt: Jól fogja magát érezni az iskolában? Lesznek-e barátai? Tud majd figyelni, teljesíteni? Talán nekik még nehezebb az elválás, mint a gyermekeknek.

A SZÜLŐ ÉS AZ ISKOLA AZ ÁTMENETI IDŐSZAKBAN

Hogyan is könnyíthetjük meg az óvodából az iskolába lépés átmeneti időszakát? A szülő hozzáállása nagyban befolyásolja a gyerek kapcsolatát az iskolával. A gyerekek tökéletesen megérik, ha a szülő szorong, és azt is, ha nyugodt, higgadt. Ez a lelkiállapot a gyermekekre is átragad.

Fontos az is, hogy a szülő el tudja fogadni, hogy ez már nem óvoda, hanem iskola, a gyermeke már iskolás. Az első év során többször hallottam szülőktől, hogy az óvodában nem így viselkedett, óvodásként más volt, más érdekelte, mi romlott el, hogy megváltozott? Semmi.

Minden társadalomban hat-hét éves kor tájékán kezdik a gyerekek azokat a képességeket elsajátítani, amelyek a későbbi életükben meghatározók lesznek. Biológiai, pszichológiai és szociális fejlődésükben egy minőségileg új szintet érnek el. Így tehát ne ijedjen meg a szülő, ha az új környezet, az új társak mellett újabb szokásokat és viselkedési formákat is felvesz a gyermeke. Pont az életkor érzékenysége miatt is nagy felelőssége van a szülőnek és a pedagógusnak is, hogy a káros viselkedési formák (például csúfolódás) ne maradjanak meg.

A SZÜLŐ ÉS A PEDAGÓGUS KAPCSOLATA

Manapság már a szülő választhatja ki a tanítót. Hallottam olyan szülőkről, akinek a gyermekei azért nem járnak ugyanabba az iskolába, mert a másik intézményben pont most kapott osztályt egy bizonyos tanító néni. Róla már sokat hallottak a szülők, és úgy gondolták, hogy a kisebb gyermek temperamentumához jobban fog passzolni az ő személyisége. Ilyen esetben könnyű bízni a pedagógusban, ami *elengedhetetlen a partneri kapcsolat kialakításában* a tanító és a szülők részéről. Egy-egy probléma megjelenésekor vagy tehetséggondozáskor e nélkül a partneri kapcsolat nélkül nagyon nehezen boldogulna mindkét fél.

KÉT PÉLDÁT HOZOK:

A eset: A kislánynak a beszkolás az első hónapban nagyon nehezen ment. A pedagógus felkereste a szülőket, hogy probléma van, amit a szülőkkal együtt, közösen tudnának megoldani. A szülők nagyon segítőkészek. A kislány magatartása a következő hónapra példás lett.

B eset: Ugyancsak problémás leányzó szülei úgy gondolják, hogy a gyermekük ki lett nézve, mint rossz, hiszen otthon nem így viselkedik. Folyamatosan támadásnak veszik a pedagógus jelzéseit, hónapokon keresztül. Az egyik személyes találkozón azonban megértik, hogy a pedagógus tényleg csak segíteni akar. Innentől kezdve lassan, de folyamatosan javul a kislány magatartása és tanulmányi eredménye is.

RENDSZERESSÉG ÉS ODAFIGYELÉS

Egy iskolás gyerekkel az egész család élete megváltozik. A családnak és a szülőknek is alkalmazkodni kell a napirendhez. Fontosnak tartom, hogy már *év elején kialakítsák a napi rutint* a gyerekek. Ezzel nemcsak rendszerességet viszünk az életükbe, hanem már elkezdjük az önállóságra nevelést is. Az első osztályban *apró lépésekben az önállóságot* is ki kell alakítanunk.

Ilyen napi rutin legyen az iskolatáska közös bepakolása. Az olvasni nem tudó gyerekeknek le is rajzolhatjuk az órarendet, hogy annak segítségével be tudjon pakolni az iskolába. Vagy akár a szülő olvashatja fel a tantárgyakat. Lényeges, hogy az első pár hónapban mindig szükséges az ellenőrzés, hogy elkerüljék a másnapi szégyenkezést a hiányzó felszerelés miatt. Tapasztalataim szerint rövid idő alatt megtanulnak hiánytalanul és önállóan pakolni a gyerekek, sőt a hét napjait is gyorsan megjegyzik.

Az odafigyelés nem csak a pakolásnál fontos. Ha a nap végén megkérdezi a szülő, hogy mit tanultak aznap, nemcsak ő maga lesz tisztában azzal, hogy hol tart a gyermeke a tanulmányaiban, hanem a figyelmét is fejleszti ezzel. Az elején még nem minden gyereknek könnyű visszaemlékezni, hogy a napi öt óra alatt mennyi mindent tanultak. Ilyenkor menjünk szépen végig az órarenden, nyissuk ki a könyveket, füzeteket, és kérdések segítségével beszéltesük a gyereket a napjáról. Máris nagyobb figyelemmel lát hozzá a tanulnivalónak, vagy éppen azt láthatjuk, hogy mit kell még egy kicsit gyakorolni.

Az odafigyelés nem csak az tanulmányi életről szól. Egy keresztény család életében nem maradhat el az *odafigyelés a gyermek lelki életére*, illetve a közös *odafigyelés a Jóistenre*. Egyházi iskolában tanítva azt tapasztalom, hogy azok a tanulók, akiknek otthon már egészen kis korban megtanították, hogyan ajánlják fel az örömeiket és a bánatukat az esti imában Istennek, könnyebben veszik az akadályokat. Arról nem is beszélve – bár mi, felnőttek, hajlamosak vagyunk erről megfeledkezni –, hogy az Istennel való kommunikáció koncentrációt igényel, akár úgy is megfogalmazhatnánk, hogy egy rövid, ám figyelemmel elmondott ima segít összpontosítani a feladatokra, az örömökre, az óhajokra és az isteni szeretetre is.

Az új napirendhez még két dolog kapcsolódik szorosan, amire érdemes odafigyelni. Az egyik a mindennapos reggeli. Ne induljon el úgy a gyerek az iskolába, hogy nem evett legalább pár falatot, és nem ivott pár kortyot előtte. Az sem mindegy, hogy mi kerül tízóraiaként a táskába. A szénsavas vagy túlzottan cukros üdítők mindenképpen kerülendők.

Egyéb hasznos praktikák

Az iskolán kívüli életről sem felejtkezhetünk el. Az új környezettel járó összerázódást segíthetik a szülők a közös programok szervezésével. Az ilyen alkalmakkor nem csak a gyerekek játszhatnak együtt, a szülők is beszélgethetnek egymással.

A másik fontos dolog az alvás. Gondoljunk csak az olvasásra, mint az összehangolt készségek és a tudás bonyolult rendszerére. Nagy munkát igényel a gyermeki agytól, aminek következtében fáradtabb lehet a kisiskolás. Ha túlzottan elfárad, az hatással lehet a teljesítményére és a magatartására is.

VÉGÜL PÁR DOLOG, AMIT MINDEN LEENDŐ ELSŐS JÓ, HA TUD:

- teljes neve, lakcíme, szülei teljes neve
- előkészíteni a használati eszközeit (például asztal megterítése), illetve elpakolni maga után
- cipzár felhúzása, cipőfűző bekötése, gomb begombolása
- számolás 10-ig, formák felismerése.

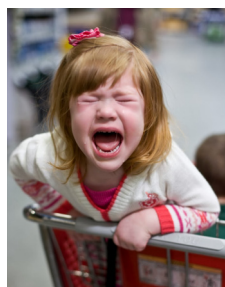
SZABÓ-KISS BEÁTA

„A türelem rózsát terem”

– milyen sokszor hallottuk gyerekkorunkban ezt a mondatot. Igazság szerint, mikor nekem szónokolták, még bosszúsabb lettem az adott szituációban.

T
Ü
R

T Ü R E L E M

L
E
M

Pedig türelem nélkül semmi nem megy, összeomlik a rendszer. Azért valljuk be őszintén, hogy türelmesnek lenni nem könnyű. Kipihenten, jóllakottan, fürdés után a fotelból kényelmesen, kedves emberekkel körülvéve nagyon könnyű nyugodtnak maradni. Az életben viszont ritkán adódik ilyen idilli állapot. De mit is jelent türelmesnek lenni?

Jézus Krisztus olyan isteni türelemről tett tanúságot földi élete folyamán – miközben eltűrte a tanítás és a gyógyítás fáradalmait –, amire mi, emberek, talán képtelenek vagyunk, de törekednünk kell rá. Mindennap új esélyt kapunk, hogy eltűrjük a fáradtságot, az éhséget, a kellemetlen embereket, a forgalmi akadályokat, az ordító gyerekeket, a sürgétést, a nehéz szatyrokat, vagy azt a helyzetet, hogy elkéstem egy fontos találkozási pontot. Eltűrni békésen, nyugodtan elfogadni a helyzetet, és nem azért, mert szeretek szenvedni. Azért tűrök, mert tudom, hogy ezt a helyzetet Isten teremtette, hogy tanuljak, ez által jobb legyek, vagy éppen próbára tesz, így tökéletesedhetnek a képességeim. Tűrök, hogy megtanuljam azt a szeretetet, ahogyan Isten szereti a világot, hogy átérzzem az ő türelmét, és így közelebb kerüljek hozzá.

Gyerekevelés közben sokszor eszembe jut, vajon Isten miért abban a formában teremtette a világot, hogy egyik embernek fel kell nevelnie a másikat, gondoskodnia kell róla. Hiszen teremthetett volna minket úgy is, hogy nincs szükségünk másokra, hanem egyszerűen felaláljuk magunkat a világban, Istennel együttműködve. De valamiért mégis ezt az utat választotta. Életünket egymásra bízta, minket a szüleinkre, gyermekeinket pedig ránk, az öreg szülőket a gyermekeikre.

Kedvenc türelemjátékom a vasárnapi templomba indulás. Ilyenkor az ember próbál mindent a legjobban és legnyugodtabban előkészíteni, a vasárnapi ebédet, a szép ruhákat, és igyekszik időben elkezdni a készülődést. Persze minden szép és idilli lenne, ha a család átszellemült hangulatban érkezne a templomba, de öltözködés közben biztos, hogy történik valami fennforgás, ami próbára teszi a türelmünket. Az egyik szoknya nem eléggé pörög, a harisnya nem rózsaszín, a cipő kacsán van, és így tovább, történetek százait szoktam mesélni az ismerőseimnek. Mindezek a szituációk utólag rendkívül viccesek, de abban a pillanatban az ember úgy érzi, hogy nem lehet elviselni ennyi feszültséget. Nekem különösen fáj, hogy minden igyekezetünk ellenére elkészünk a liturgiáról, ezért, mint egy kis hörcsög, felhergelem magam, mire odaértünk. Pedig utólag átgondolva tudom, hogy Isten látja az igyekezetünket, hogy nem a saját hibánkból késtünk el, és biztosan azt akarná, hogy őrizzük meg a higgadságunkat, a türelmünket gyermekünk iránt, aki huszadszorra is rosszul veszi fel a cipőjét. Talán ő is azzal a nyugalommal tekint ránk, amikor ismét késve lépünk át a templom kapuját.

Ha mást nevelünk, legjobban mi magunk fejlődünk. Miközben türelmre neveljük gyerekeinket, mi is türelmesebbek leszünk. Kitartást és önfegyelmet igényelnek azonban a családtagok, a barátok, kollégák, de egy teljesen idegen ember is, akivel az utcán találkozunk, vagy a munkánk, amelyet végzünk. A mai számítógépes világban hozzá vagyunk szokva, hogy minden gombnyomásra működik, ezért az egész világtól azt várjuk, hogy rögtön teljesítse a kéréseinket. De a mindennapok küzdelmei időt és türelmet kívánnak, nem is beszélve az emberi kapcsolatokról. Türelmem nélkül csak felszínes, lapos ismereteket kötünk, ami arra elegendő, hogy a közösségi oldalakon nyomjunk egy tetsziket a másik fotójára.

„– Légy szíves, szelídíts meg! – mondta.
 – Kész örömet – mondta a kis herceg –,
 de nem nagyon érek rá. Barátokat kell találnom,
 és annyi mindent meg kell ismernem!
 – Az ember csak azt ismeri meg igazán, amit
 megszelídít – mondta a róka. – Az emberek nem érnek
 rá, hogy bármit is megismerjenek. Csupa kész holmit
 vásárolnak a kereskedőknél. De mivel
 barátkereskedők nem léteznek, az embereknek
 nincsenek is barátaik. Ha azt akarod, hogy barátod
 legyen, szelídíts meg engem.
 – Jó, jó, de hogyan? – kérdezte a kis herceg.
 – Sok-sok türelem kell hozzá – felelte a róka.”

(Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg)

Azt hiszem, nagyon találó a mondás, amelyet a férjem mondott:

„A TÜRELEM RÓZSÁT TEREM, DE NINCSEN RÓZSA TÖVIS NÉLKÜL.”
 Valóban sok tüskét kapunk, sebeket ejtenek rajtunk, de milyen szép
 gyönyörködni végül a rózsában...

Nyílt tanítási nap a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán

Hagyományainkhoz híven
 a 2017-2018-as tanévben is megrendezzük
 főiskolánkon a nyílt tanítási napot.

Ennek időpontja: **2017. november 13.**
 (hétfő)

A NYÍLT NAPRA SZERETETTEL VÁRJUK
 MINDAZON KÖZÉPISKOLÁSOKAT,

- ◆ akik a papi hivatás iránt érdeklődnek,
- ◆ akik hittanárok szeretnének lenni,
- ◆ akik diplomás kántorként szeretnének
 szolgálatot vállalni az egyházban.

Bízunk abban, hogy sok,
 pályaválasztás előtt álló fiatalal
 találkozhatunk!

SZILÁGYI ICUS

Isten kegyelméből...

Egy világbajnokság kívülről-belülről

A „masters”, vagyis a 25 év feletti korosztály képviselőinek vetélkedésével folytatódott augusztus 14. és 20. között a vizes világbajnokság Budapesten. Öt sportágban – úszásban, nyílt vízi úszásban, szinkronúszásban, műugrásban és vízilabdában – szálltak ringbe a sportolók. Köztük dr. Ináncsy-Pap Ágnes is, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hit-tudományi Főiskola tanára.

▶ **Igazán előkelő társasággal csobbanhattál vízbe a masters-vb-n. Sokan csak álmodznak egy ilyen lehetőségről. Neked hogyan jött ez össze?**

Úgy kerültem ki a világbajnokságra, hogy ez év május elején Bécsben 3. helyeztettem egy nemzetközi versenyen, ahol megúsztam a világbajnoksághoz szükséges szintidőt. Nagyon örültem neki, de csak később döbbsentem rá: most kezdődik a java!

▶ **50 méteres mellúszásban indultál. Ki segített a szakmai felkészülésben?**

Nekem nem volt saját edzőm, magamnak határoztam meg az edzéstervet a hajnali, illetve reggeli órákra. Csak délután lettek volna szervezett edzések, én pedig a délutánjaimat és estéimet mindig a családommal szerettem tölteni. Meg is ijedtem, amikor láttam a világbajnokságon, hogy majdnem mindenki saját stábbal, edzővel, esetleg gyúróval érkezett... Nem volt edzőm! Vagyis azt hiszem, ez így nem pontos. Nekem volt ugyanis a legkülönlegesebb edzőm!

▶ **A Jóisten?**

Igen! Hiszen Ő velem volt végig, és velem is marad. Nagyon sokat imádkoztam a verseny alatt is, a bemelegítésen kívül azt a négy órát, amit várnom kellett a futamom indulásáig, végigimádkoztam. Rengeteg szeretetet, mosolyt kaptam a magyar drukkerektől, úgyhogy összeszedettnem kellett lennem. Éppen ezért az Úrral kettesben töltöttem el ezt a négy órát. Ebből merítettem a legtöbb erőt, hogy jól tudjak teljesíteni, és ne a félelem legyen úrrá rajtam. Érdekes, hogy nagyon sok más sportoló is hasonlóképpen tett. Leült egy sarokba, és imádkozott. Azt hiszem, ezt hit nélkül nagyon nehéz végigcsinálni.

▶ **Mondhatjuk, hogy ez volt életed egyik legmeghatározóbb élménye?**

Persze, hiszen a földkerekség legjobb sportolóival kellett szembenézni, illetve önmagammal is. Magyarként, magyar közönség előtt... Lehet, hogy furán hangzik, de kicsit félelmetes érzés volt, ami fantasztikus izgalommal és megfelelési vágygal is párosult. Az első félórán legszívesebben például elszöktem volna: mit is keresek én itt, ilyen nagy úszók között? Hihetetlen érzés volt, ahogy több ezer ember drukolt, de igazából nem is nekem, hanem egy magyarnak. Döbbenetes azt látni egyébként, hogy a sporton keresztül mennyire összetartóak vagyunk!

▶ **Az eredményről nem beszéltél...
Ez ennyire mellékes?**

Azt hiszem, ez valóban másodlagos dolog volt ebben a helyzetben, Istené minden dicsőség, hiszen az Ő kegyelméből voltam ott. Hosszúpályás-csúcsot úsztam, aminek természetesen nagyon örülök.

▶ **Tizenöt éves korodig Te is
élsportoló voltál...**

Igen, az Olimpiai Reménységek Versenyén például 2. helyezett voltam, amikor abbahagytam. Amikor az első lányunk megszületett, akkor újra elkezdtem rendszeresen futni, hogy kiszakadjak a műkuskerékből, azóta mindennap sportolok valamit. Bár állandó a kísértés a hajnali órákban: Muszáj nekem bemenni a vízbe? Hajat szárítani? Jaj, hideg a víz! Ez minden reggel megkísért. Azt hiszem, az élsportolók mindennap egy kicsit meghalnak: saját maguknak, saját igényeiknek, kényelmüknek. Hiszen minden hajnalban kelni kell, futás, úszás. Nincs mese. A saját kényelmükből adnak fel. Nekem is ezzel kezdődnek a napjaim, hajnalban futás, majd úszóedzés. De mindig csak akkor kezdem, ha már a családomat szépen el tudtam indítani reggel.

▶ **Idén májusban országos bajnokságot nyertél.
Milyen kiírásban diadalmaskodtál?**

Az Országos Pedagógus Úszóversenyen lettem 50 és 100 méteres mellúszásban 1. helyezett.

▶ **Azt hiszem, mindenkinek szüksége van ilyen megmérettetés
előtt lelki támaszra. Neked volt ilyen?**

Fülöp atya, más pap barátaim és kedves ismerőseim is sokat imádkoztak érttem. Amikor éreztem, hogy nehezebbek a napok, akkor buzdítottak, ahogy a családom is. Két lelkigyakorlaton is részt vettem a verseny előtt: Jézus-ima találkozó és zsolozsmástáborban is voltam. Az ottani résztvevők is támogattak, és volt, hogy a szünetben ők szóltak, hogy menjek közben bátran edzésre. Így is tettem.

▶ **Miért csinálod? Mit szeretnél elérni?
Vagy valamit bizonyítani szeretnél?**

A szerettemért, szeretnék nekik magamból minél többet adni. És ahhoz, hogy ezt megtehessem, egészségesnek kell lennem. Ennek az egyik lépcsőfoka a sport. Emellett a munkám miatt is fontos, hogy fitt legyek, hiszen sokat utazom, konferenciákra járok. Elengedhetetlen. És ami még nem maradhat el: az az imádság. Kéz a kézben jár a kettő. Ez olyan óriási lendületet ad, amit el sem lehet mondani. Az úszás például nagyon monoton, az ember a gondolataival van ilyenkor elfoglalva. Én pont ezért sokszor mondom közben a Jézus-imát. Így fizikálisan és lelkileg is odaadom magam. Sport és imádság: a kettő együtt jár. Futás közben pedig mindig zsolnárokat hallgatok.

„NEKEM VOLT UGYANIS
A LEGKÜLÖNLEGESEBB
EDZŐM!

A JÓISTEN?

IGEN! HISZEN
Ő VELEM VOLT
VÉGIG, ÉS VELEM IS
MARAD.”

▶ **Milyen zsolnárokat? Honnan
lehet erre szert tenni?**

A Zsolnároskönyvből ez év tavaszán hanganyag készült, Fülöp atya és Anasztázia nővér felmondták a zsolnárokat. Ez a hanganyag mindenki számára elérhető a nyíregyházi kegytárgyboltban (most már online is lehet rendelni a szentatanazbolt.hu címen). Tiszta szívből ajánlom, hiszen akár telefonra is fel lehet tölteni, és a nap bármely szakában lehet hallgatni, akár munkába menet, akár főzés közben, de sportolás alatt is. Csodálatos lelki gazdagodást adhat a mindennapokban.

▶ **Ha jól tudom, a böjti futás
ötlete is hasonló körülmények
között született.**

A böjti futás különlegesen is kedves nekem. Talán ez volt az első alkalom, amikor bátran fel mertem vállalni azt az érzést, hogy a szeretetet, amit én mindennap megtapasztalok az Úrtól, másokkal is megosszam. Reggelente, ahogy futottam a sóstói tó körül, mindig imádkoztam. Vagy a Jézus-imát mondtam, vagy az utrenye szertartását hallgattam. Fülöp atya és a püspöki hivatal munkatársai támogatták és

felkarolták a böjti futás ötletét. Hatalmas kegyelem volt, ahogy közel ezer ember jött el már az első alkalommal. Közösen imádkoztunk és sportoltunk.

▶ **Milyen hatásokkal tértél haza a világbajnokságról?**

Nagy tapasztalatot szereztem, leginkább az imádság mérhetetlen nagy erejéről. Ezt másnak is mondom, esetleg tanácsként, ha elfogadja. Hogyha úgy érzi, hogy emberileg áthidalhatatlan helyzetben találta magát, akkor a legjobb, ha befelé fordul, és az Úrra bízva az összes dolgát. Akkor ezek a helyzetek mind megoldódnak. Az Úr nem hagy magunkra. Arra is rájöttem, hogy nem feltétlen az a legboldogabb, aki a legelső lesz. Hanem aki legyőzi saját magát. Letisztultabb lesz a személyisége azáltal, hogy a félelmeit, lustaságát le tudja győzni! Így máris győztesként tud kijönni egy versenyhelyzetből. Aki sportol, annak pedig jobb kedve van, és ha még imádkozik is hozzá, akkor igazán szabad ember lesz... Ez egyfajta személyiségfejlesztő is.

▶ **Mikor láthatunk újra versenyhelyzetben? Szeretnénk mi is
időben szurkolni Neked, és imádkozni Érted!**

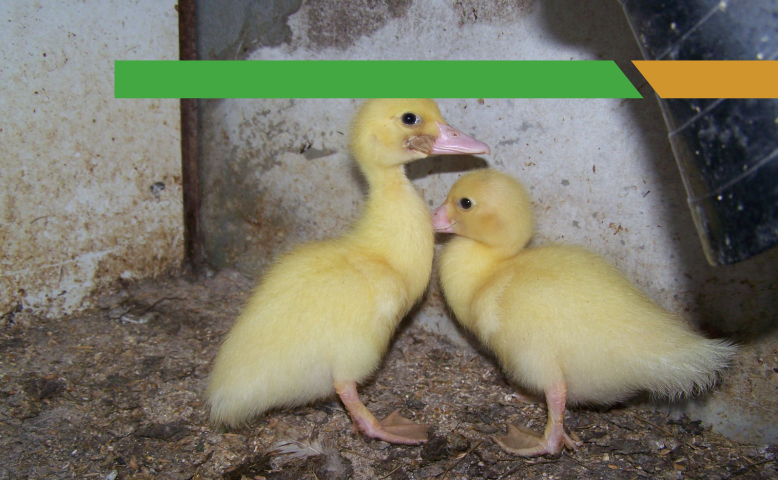
Már hívtak is! Jövőre Európa-bajnokságot rendeznek, a helyszín Szlovénia lesz.

SOK SIKERT KÍVÁNUNK!

LASKAY ANNA

Hápi és Hüpi kalandjai

Reggel a Nap első sugaraival együtt ébredt a két vándorló kiskacsa. Érdekes volt, hogy teljesen egyszerre álltak lábra, némán átmozgatták a tagjaikat, kicsit tollázkodtak – ezt még otthon a mamájuktól tanulták –, aztán határozottan egymásra néztek, s egyszerre indultak el. Most nem kellett beszélniük, hogy tudják, mi a teendő. Nem akarták irányítani sem a másikat. Mentek az úton, közösen, egy akaratral.

Hápi most igazán az öccsére figyelt, Hüpi pedig egy kicsit sem této-vázott. Így teljes összhangban haladtak. Gondolatban felidéztek az idefelé vezető utat, amikor még Hápi kalandvágtyól fűtve szaladt neki az ismeretlen világnak, kitorve a jól ismert baromfiudvarból, ahol világra jöttek. Hüpi akkor is lelkiismeretesen követte, hiszen a mamájuk kérte, hogy figyeljen a bátyjára, de közben nagy volt benne az ijedelem, s szíve szerint rögtön hazaszaladt volna, nem pedig testvére után, az otthonától egyre távolodva.

Ezen járt hát az eszük, de milyen nagy volt külső viselkedésükben az összhang, annyira eltértek gondolataikban egymástól. Mert Hápiiban a szégyen és a megbánás volt a legerősebb, amiért meggondolatlanul elszaladt, s nem volt tekintettel sem az édesanyjukra, sem a félős testvéreire. Ráadásul lenézte mindazt, amiben élt, szűkösnak és unalmasnak találta a baromfiudvart, pedig mindent onnan kapott. Hüpi egyre inkább látni kezdte, milyen erők mozgatták a bátyját, s mennyi érték van abban, hogy ő olyan kíváncsian tekint a világra, hogy nyitott az újra, s hogy van bátorsága megvalósítani azt, amire vágyik.

S itt közös útra értek ismét, nemcsak a kertek alatt vezető ösvényen, ahol továbbra is egymás mellett kacszáltak, hanem gondolataikban is. Mert mindketten látták már a saját hibáikat, miközben megbocsátották a másikat. S mindkettő értékelte azt, ami a testvéreben nagyon más volt, mint őbenne. És ami a legfontosabb: megértették, hogy mi mozgatta a másikat. Megéreztek, mit jelent a közös fészek, mit ér mindaz, amit tanított nekik a mamájuk. Egyszerre sajdult bele a szívük a kacsamama hiányába, de egyszerre merítették erőt abból, hogy nemsokára hazaérnek. Hiszen okosan kiszámolták, hogy amikor „világgá mentek” a délután feléjük járó lakodalmas menettel – igaz, szaladva, de –, könnyedén elérték estére a falu szélét. Így most, hogy már kora reggel elindultak és sietős tempóban mennek, mindjárt otthon kell lenniük.

Érdekes volt megtapasztalniuk, hogy a mindig nyughatatlan Hápi most nem siet, csak igyekszik. A nyugodt Hüpi viszont valami belső feszültségtől hajtva szaporázza. Ettől pont egyszerre léptek, egy ritmusban haladtak. Egyszerre lendült a szárnyuk is, hogy a másik vállára tegyék. Ettől kis kavargás támadt közöttük, megtörve a nagy harmóniát. S per-sze rögtön utat tört Hápi jókedve, aki szívből elkacagta magát, harsányan felkiáltva:

– Na, mi van öcsikém, ennyire összehangolódtunk?!

– Attól ne félj! – felelte értve a viccet Hüpi. – Eddig te védelmeztél, mint idősebb, de kezdek rájönni, hogy mivel öregebb vagy, lassan nekem kell támogatnom téged. Csak azért gondoltam, hogy a válladra teszem a szárnyam, bátyó... – s úgy is tett.

– Nem adom én ezt olyan könnyen! – vigyorgott Hápi, s ő is vállon fogta a testvérét.

Így ballagtak tovább. Nemsokára meghallották a szomszéd kutya ismerős ugatását. Hamarosan meg is látták, hiszen az – szokásához híven – a kertek alatt csatangolt. Amint észrevette a két kiskacsát, rögtön nekirugaszkodott, hogy vigye az örömhírt a szomszédos udvarba.

Előbb az ottani kutyának mesélte el, aztán csaholva futottak a kacsamamához, aki a fiai eltünése óta a fészken búslakodott.

Először azt hitte, tréfát üznek vele, de aztán látva a kutyák izgatottságát és őszinte örömét, gyorsan otthagyta a fészket, hogy rohanjon a kert felé. Ám addigra már szaladt vele szembe Hápi és Hüpi. Továbbra is egymás vállán tartva szárnyukat, szinte egymást segítették az anyjuk elé. Annak így még könnyebb volt egyszerre átölelni őket. Most látta csak, micsoda változást hozott a fiainál ez a pár nap: a pelyhes, sötétsárga kiskacsákból világosabb tollú, nyúlánk kacsaifiaak lettek. S akkor azt a sok belső változást, ami Hápiiban és Hüpiiben végbement, még csak nem is sejtette! De volt idő megtapasztalni, hiszen gyerekei el sem akartak többé mozdulni mellőle, csak meséltek, meséltek és meséltek...

ÉRTEK

ПРИНИМАЙТЕ ЕДИТЕ СІЕ ЕСТЬ ТІЛО МОЕ
ЄЖЕ ЗА МЯ ДАМО КО ВОСТАНИЕ
ГРЕХОМЪ.

ΠΙΝΕΤΕ ΤΟ ΗΘΑ ΚΑΙ ΤΙΟ ΣΙΑ Ο ΕΣΤΙ ΜΟΛΕ ΜΟΝ
ΝΟΜΟ ΖΗΤΑ ΕΙΣ Ε ΖΑ ΜΟΝΟΤΑ ΜΥΝΗΑΜΑ
ΚΟ ΒΟΣΤΑΝΗΕ ΓΡΕΧΟΝ.

ÉLETEM URA ÉS URALKODÓJA,
NE ENGEDD HOZZÁM A JÓRA VALÓ
RESTSÉG, KÖNNYELMŰSÉG, PÉNZVÁGY
ÉS MEGSZÓLÁS SZELLEMÉT!

AJÁNDÉKOZD INKÁBB SZOLGÁDNAK
A JÓZANSÁG, ALÁZATOSSÁG,
ÁLLHATATOSSÁG ÉS SZERETET LELKÉT!

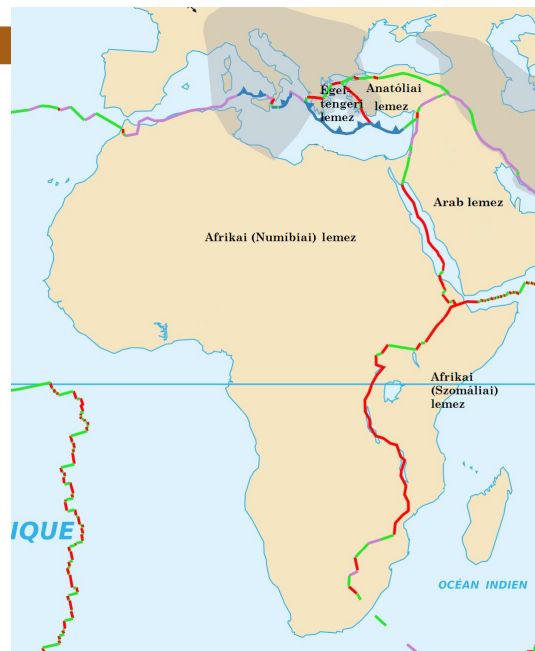
IGEN, URAM ÉS KIRÁLYOM,
ADD, HOGY MEGISMERJEM BŰNEIMET
ÉS MEG NE ÍTÉLJEM FELEBARÁTOMAT,
MERT TE ÁLDOTT VAGY MINDÖRÖKKÉ.

(SZÍR SZENT EFRÉM)

A Szentföld érdekességei V.

IVANCSÓ BAZIL

Jebel Musa, a Sínai-félsziget Sínai-hegye

MELYIK KONTINENSEN TALÁLHATÓ A SZENTFÖLD?

A LEGTÖBB EMBER SZÁMÁRA EGYÉRTELMŰNEK TŰNIK, HOGY A SZENTFÖLD ÁZSIÁBAN VAN. A VÁLASZ FÖLDRAJZILAG AZONBAN MÉGSEM ENNYIRE EGYSZERŰ.

Földrajzból nagyon hosszú időn át azt tanították, hogy Afrika és Ázsia között a Szezi-csatorna vonala a határ. Kézenfekvőnek tűnt a csatorna vonalát kijelölni, mivel Szuezi és Port Szaíd között van a legközelebb egymáshoz a Vörös-tenger és a Földközi-tenger, tehát Afrika itt a „legvékonyabb”, kb. 150 kilométer. (Csak az egyértelműség kedvéért: ember általi mesterséges alkotásokat nem szoktunk figyelembe venni a földrajzifogalom-meghatározásoknál, ezért fontos itt is: Szezi-csatorna vonala, és nem Szezi-csatorna! 1893-ban ugyan a Peloponnészosz félszigetet is átvágták a Korinthoszi-csatornával, de félszigetnek kell hívni mindmáig.) A Sínai-félszigetet tehát nagyon régóta szokás volt Ázsiához sorolni.

Érdemes azonban alaposabban is szemügyre venni a Sínai-félszigetet, melyet a Vörös-tenger Szezi-öble és Akabai-öble, valamint a Földközi-tenger határol. A Szezi-öböl legnagyobb mélysége 130 méter, de átlagos mélysége csupán 40 méter. Ez egyértelművé teszi, hogy teljes egészében Afrika kontinentális talapzatán nyugszik. A kontinentális lemezek mozgásának okán pedig könnyen megtörténhetett, hogy az Ázsiai-lemez, mely észak felé vándorol, évmilliók alatt mozdított annyit az afrikai kontinensen, hogy részben leszakadt a Sínai-félsziget, és létrejött a sekély Szezi-öböl. Ezzel szemben az Akabai-öböl legnagyobb mélysége 1828 méter, de az átlagos mélysége is meghaladja az 1000 métert – egyértelmű tehát, hogy az Akabai-öböl jelenti a határt Afrika és Ázsia között.

A zsidók Bibliából ismert vörös-tengeri átkelése és csodálatos megmenekülése is az Akabai-öblön át történt; az egyiptomi part mai neve Nuweiba; a másik part ma Szaúd-Arábiához tartozik. Nehéz átkelés lehetett, mivel itt 800 méterig kellett legyalogolni a kősziklákon (amely az ott megtelepedett egyszerű tengeri élőlények miatt akár erősen csúszhatott is), amikor megnyílt a tenger, az út hossza pedig 16,3 kilométer volt. (Ezen a helyen „csak” 800 méter az öböl mélysége, mindenütt más-hol több.) Mégis megdöbbentő a tény, hogy mélytengeri kutatórobotok ember- és lócsontokat, valamint egyiptomi harci szekerek maradványa-

it találtak meg. Még aranykereket is találtak (könnyű volt észrevenni, mert az aranyon évezredek alatt sem telepszik meg a korall); lehetséges, hogy ez volt a fáraó szekere? Ezt a csodát tehát a leletek is bizonyítják, és nem szabad modern magyarázatokkal próbálkozni (például: jelentős apály miatt kelhettek át a tengerfenéken). Mivel a mi Istenünk a csodák Istene, aki bármit megtehet az égben és a földön, elfogadhatjuk, amit a Biblia ihletett szerzője írt: „(...) a víz olyan volt jobbuk és baljuk fölöl, mint a kőfal” (Kiv 14,22 és 14,29).

Salamon király, hogy megjegyzetté tegye az átkelés helyét, uralma alatt (Kr. e. 971–932) két emlékoszlopot állíttatott fel a két parton. Noha ezek ma már nem állnak a helyükön (a szaúdi arabok nem a vallási toleranciájukról híresek), ma is pontosan ismerjük a helyet, s a tengerfenéki leletek is ezt erősítették meg. Egy harmadik szempont is az átkelés helye mellett szól: Egyiptom akkori határai is az Akabai-öbölíg értek. Tehát a Sínai-félszigeten még állomásoztak egyiptomi csapatok, akikről csak a tengerfenéki átkeléssel tudtak a zsidók végleg megmenekülni. Egy másik feltételezés szerint az Akabai-öböl déli csücskében, a Tirán-szoros lagúnáiban történt az átkelés.

Ezek után kiben ne merülne fel a kérdés: hol van akkor a Sínai-hegy, ahol a szövetségkötés történt? Az eddigi kézenfekvő magyarázat szerint (mely Nagy Konstantin császár édesanyjától, Szent Ilonától ered a 3. századból) a Sínai-félszigeten: magassága 2285 méter – ezzel Egyiptomnak is a legmagasabb hegycsúcsa (Jebel Musa). Lábánál épült fel a világhírű Szent Katalin-kolostor, ahol találkozott Mózes Istennel az égő csipkebokorban (Kiv 3,1–2; ez utóbbi könnyen lehetséges). A valódi Sínai-hegy azonban a ma elfogadott álláspont szerint úgyszintén az Arab-félszigeten található (Szaúd-Arábiában), magassága 2509 méter, neve Jebel al-Lawz. A törvényadás után innen folytatták sivatagi vándorlásukat az izraeliták. S hogy a zsidók maguk is mennyire így tudták, arra Szent Pál apostol levele az egyik legkésebb bizonyíték: „Az Írásban ugyanis úgy olvassuk, hogy Ábrahámnak két fia volt, egyik a szolgától, másik a szabad asszonytól. Aki a szolgától való, test szerint született; aki pedig a szabadtól, az ígélet alapján. Ennek képletes értelme van. Ezek az asszonyok a két szövetséget jelentik. Az egyik Sína hegyéről való, és szolgaságra szül: ez Hágár. Hágár ugyanis az Arábiában lévő Sína hegyét jelenti, s a mai Jeruzsálemnek felel meg, amely gyermekeivel együtt szolgaságban él. A szabad viszont a magasságbeli Jeruzsálemet jelenti: ez a mi anyánk” (Gal 4,22–26).

Hol folytatódik tehát Afrika és Ázsia határvidéke? Természetesen a Szir-Jordán-árokban. Ma mind Izraelnek (Eilat), mind Jordániának (Aqaba)

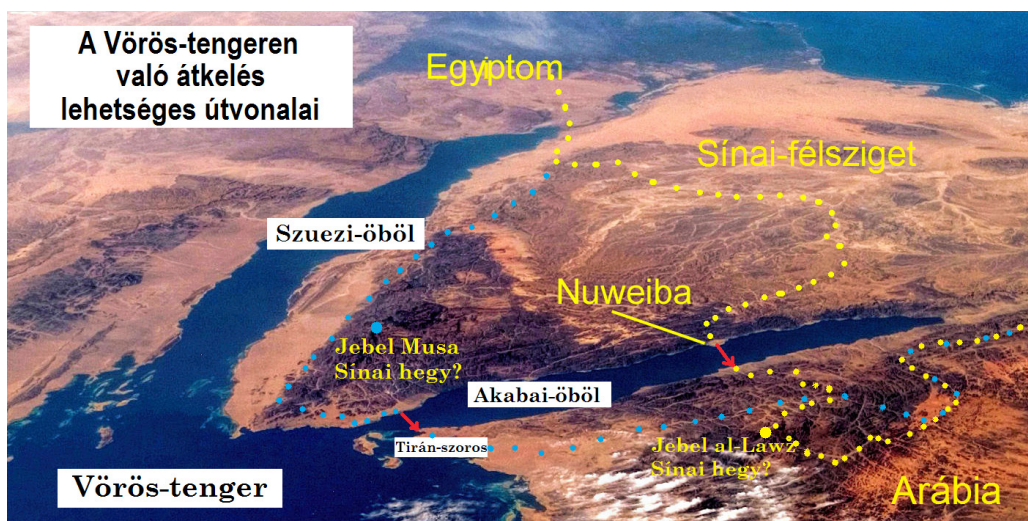
van egy rövidke partszakasza a Vörös-tengernél (a többin Egyiptom és Szaúd-Arábia osztozik). Innen észak felé haladva nem túl magas sivatagi dombvidékkel találkozunk, a legmagasabb dombok magassága éri csak el a 200 métert, általában 100-150 méter magasságúak. Még szerencse, hogy ezek a dombok épp ott vannak, ugyanis csak azért létezik mind a Holt-tenger (-420 méter), mind a Genezáreti-tó (-209 méter), mind a Jordán völgye, mert ezek a dombok nem engedik oda betörni a Vörös-tengert; azonban a Jordán folyó völgyében egyértelműen látható, hogy a Júdeai-hegyvidék és a Jordán-fennsík a lemeztektonika miatt valamikor szétvált.

Továbbhaladva észak felé, és újra tengerszint fölé emelkedve továbbra is látható a két szétvált hegylanc: Izraelben a Hula-völgyből, majd Libanonban a Bekaa-völgyből, valamint Libanonban és Szíriában az Orontész folyó völgyéből. Az ároknak az Iskenderuni-öböl közelében (ma Törökországban) van vége, itt ér véget Afrika, és a legészakibb nyúlványát veszi körül Ázsia (keletről és északról). Az Iskenderuni-öböl még arról is nevezetes, hogy valamikor innen vált le Ciprus szigete, ma is jól látható módon.

Merre folytatódik déli irányban Afrika és Ázsia határa? Azt gondolnánk: ugyanígy a Vörös-tengerben, az Ádeni-öbölön keresztül, hogy azután valahol az Indiai-óceánban ölelje körül a kontinentst. A helyzet azonban egyáltalán nem így néz ki. Az Afrikai-lemez ugyanis csak Afrika java ré-

szét jelenti; létezik a nála kisebb Szomáliai-lemez, amely már harmincmillió éve leválóban van a kontinensről – ugyanúgy, ahogyan egykor Madagaszkár szigete is levált. A két lemez nyomvonala jól követhető az afrikai mélyföldök és völgyek által alkotott, úgynevezett Nagy-hasadék-völgyben: először Eritreában, majd Etiópiában (nem messze a fővárostól, Addisz-Abetától), ezt követi a kenyai Turkana-tó, majd a repedésben kialakult nagy kiterjedésű (több országhoz tartozó) tavak: Albert-, Edward-, Kivu-, Tanganyika- és Nyasza-tó. A nyomvonal a bő vizű Zambézi folyóval ér véget az Indiai-óceánban. Ezen igen hosszú nyomvonal mentén fog kettészakadni Afrika. A tendencia földtörténeti értelemben véve igen gyors: körülbelül egymillió év múlva betör az óceán vize az akkorra levált Szomáliai-lemez és a maradék Afrika közé – de épp ezért ma még korai lenne tengeri kikötőt tervezni például Addisz-Ababa mellé. A gyors hasadásra kézzelfogható bizonyíték, hogy 2005. szeptember 14-én Etiópia északi részén kitört az eritreai határhoz közeli Dabbahu-vulkán; ezzel egy időben egy 60 kilométer hosszú új repedés keletkezett hirtelen, amelynek két partja még napokig távolodott egymástól. Izlandon (az észak-amerikai és eurázsiai tektonikai lemezek találkozásánál) ilyen intenzitású távolodás kilenc évet venne igénybe.

ÖSSZEGEZVE A FENTEBB LEÍRTAKAT: akármennyire meglepő, de Izrael földrajzilag az afrikai kontinenshez tartozó ország, még ha nem is négereket, szavannákat és zebrákat képzelünk oda. Libanon, Szíria és Törökország pedig részben afrikai, részben ázsiai országok.

Szekérkerék a tenger fenekéről

SZABAD BOGLÁRKA

A GYÖNGYÖS MEG A RŐFÖS

A mese és a hagyományos mesemondás 2. rész

KORÁBBI ÍRÁSOM VÉGÉN ÍGÉRTEM, HOGY AZ ÉLŐSZAVAS MESEMONDÁS TECHNIKÁIRÓL, A NÉPMESE MAI ÉLETÉRŐL ÉS A MESÉK RENDSZEREZÉSÉRŐL IS ÍROK.

Az improvizatív, élőszavas mesemondáshoz szükséges: a hallgatóság és a mesélő. De kiből lesz jó mesemondó?

Akárcsak a hagyományos kultúra mesemondói, úgy napjaink mesélői (akik már nem a hagyományos folklór keretei között tanulták a mesélést) is könnyedén felismerhetők: ők azok a homo narransok (beszélő embernek) is nevezett személyek, akik minden beszélgetésben viszik a prímet, akiknek a szavára odafigyelünk, és akik számára a beszéd, a sok ember előtt való megszólalás nem jelent problémát. A jó mesemondó már gyerekként számot ad kiváló narratív készségeiről, de ez nem feltétlenül jár együtt a kitűnő bizonyítvánnyal. Sok jó mesemondónk volt gyerekkorában „rossz tanuló”, de annál beszédesebb, elevenebb gyermek. A Szeged környéki tanyavilágból származó híres mesemondó, Tombác János például bőbeszédűsége mellett a kifejezetten problémás magatartásáról volt híres az iskolás éveitől.

Mit kell tudni a hallgatóságról? Színpadi előadásról beszélünk, ahol csendben figyel a „néző”? Furcsán hangozhat, de a paraszti mesemondás során egyáltalán nem erről volt szó. A folyamatos interakció, a beszélő természetes velejárója volt a mesemondásnak.

A mese folyamatát, a mesélés mikéntjét a mindenkori közösség normarendszere irányította. Ez azt jelenti, hogy a közösség ízlését, erkölcsi határait feszegető történet nem maradhatott jelzés nélkül. Ennek technikáit a hallgatóság ismerte és alkalmazta is. A hallgatóság passzív mesetudása volt az az értelmezési keret, amely az élőszavas mesemondást a saját funkciójában alakította – bele-beleszólogattak, belekérdeztek stb. –, a közösség tehát legitímálta vagy éppen átalakította az adott mesét. Passzív mesetudás alatt azt értjük, hogy bár a közösségben elhangzott meséket a legtöbben ismerték (tehát tudták, mi fog következni, kik a szereplők stb.); azt elmondani, hitelesen, improvizatív módon megszólaltatni csakis a közösség „specialistái”, a mesemondók tudták. Képzelnék el ezt úgy, mint amikor mindenki tudja, hogy egy bála milyen ruhában illik elmenni, mindenki hozzá tud szólni ehhez a témához (kinek milyen a báli ruhája, melyik nem megfelelő, melyik most a legjobb, stb.), de a ruhát megvarrni, elkészíteni csak bizonyos emberek tudják, akik a báluha-készítés specialistái. Eme hasonlatnál maradván a szóbeliség báli ruháit, azaz a meséket a mindenkori közösségek szabói, tehát a mesemondók készítették el.

Agócs Gergely mesél (Fotó: Hagyományok Háza)

Nem csak a hallgatóság kérdezett azonban, gyakran maga a mesélő kérdezett a jelenlévőktől, alkalomadtán jelentősen is eltérítve a mese folyásának irányát. Lássunk néhány példát erre!

- S osztán tudjátok-e, hogy milyen magas volt az a fa? (mesélő)
- Olyan magas volt biztos, mint a Sanyiek udvarán a fenyőfa! (valaki a közösségből)
- Még annál is magasabb volt! (mesélő)
- S akkor a királylegény levágta a sárkány mind a hét fejét! (mesélő)
- Egyet sem hagyott meg? (valaki a közösségből)
- De nem ám! (mesélő)
- Azon nyomban összeházastak. Hatalmas lakodalmat csaptak. Én is ott voltam! (mesélő)
- Dehogyan voltál! (valaki a közösségből)
- Biza ott voltam! Hencidától Boncidáig folyt a sárga lé! (mesélő)

Ez az interakció „tartotta életben” a mesemondást. Ez adott inspirációt és kedvet a történetek elmondásához. Ismerünk olyan mesemondót is, aki közönség hiányában (éppen felvételt készítettek róla a fővárosban, s így egy üres szobában mesélt egyedül) saját magával folytatott párbeszédet. Beleszólogatott a saját meséjébe, majd felcsattant, hogy így nem lehet mesét mondani, hallgatóság, érdeklődés nélkül.

Mesemondás a Művészetek Völgyében (Fotó: Hagyományok Háza)

Mesemondás a Hetedhét Hatvan Népmese Fesztiválon

A közönséggel való kapcsolattartásnak egyéb, praktikus okai is voltak. A havasi mesemondó, Kurcsi Minya például éjszaka mesélt az ott dolgozó favágó férfiembereknek. A sötétben (villany nélküli fakunyhókban) való mesemondás során nehéz volt szemkontaktussal fenntartani az érdeklődést, így az akusztikus hatásoknak sokkal nagyobb szerep jutott. Este, elalvás előtt, a szokásos mesemondás alkalmával, az újabb mesék megkezdése előtt megszólalt a mesemondó: Csont? A válasz rá: Leves! Ha kérdésére már csak néhány hang válaszolt, az jelezte, hogy a hallgatóság elaludt, vége a mesemondásnak. Ezt nemcsak egyes mesék között, de kiszólásképp bármelyik mese közben is lehetett alkalmazni akkor, ha a sötétben már nagyon gyanús volt a csend.

Hogyan mondunk ma mesét? Korábban már utaltam rá, hogy a mesemondásról és egyáltalán a mese szóról sokaknak automatikusan a rajzfilmek vagy a mesék könyvből való felolvasása jut eszébe. Jó tudni azonban, hogy az improvizatív, hagyományos, élőszavas mesemondással is egyre gyakrabban találkozhatunk. Számos pedagógus, óvónő, közművelődésben dolgozó szakember vagy színész (sőt, még az „átlagemberek” is) dönt úgy, hogy belevág a mesemondásba. Egyesületek, alapítványok, különböző csoportok biztosítják számukra a szakmai közeget, ahol a mesemondók tapasztalatot cserélhetnek és segíthetik egymást.

Sándor Ildikó mesél (Fotó: Hagyományok Háza)

Ilyen például a *Meseszó Magyar Mesemondó és Szövegfolklor Egyesület*, a *Meseközpont Alapítvány* vagy a *Tekergő Meseösvény Egyesület* is (hogy csak néhányat említsek). A mesemondáshoz szükséges induló ismereteket sokan pusztán rengeteg gyakorlással, míg mások továbbképzéseken való részvétellel szerzik meg. A Hagyományok Háza hatvanórás akkreditált képzést indít minden évben *Magyar népmese – hagyományos mesemondás* címmel; a képzésen eddig minden évben huszonöt hallgató vett részt.

Honnan ismerjük meg az „igazi” (itt az élőszavas, improvizatív mesemondást értem) mesemondót? Íme, egy kis segítség:

- Bár a mese „vázát” szilárdan tartja, bizonyos részleteken gyakran változtat, rögtönöz...
- Improvizál. Kapcsolatot tart a közönséggel/közösséggel, és folyamatosan reflektál arra, amit tapasztal a mesemondás során.
- Nem rímiben beszél. A népmese epikus folklorműfaj. Ez azt jelenti, hogy bár énekes (egy-két mesénk ilyen) vagy rövid, verses betétek előfordulhatnak benne, alapvetően nem hasonlít versre a „végeredmény”.
- Nem minden népmesemondó beszél tájnyelven. Nem ettől függ a mesemondó hitelessége, sikere. Vannak tájnyelven mesélő mesemondók, s vannak olyanok is, akik e nélkül is izgalmas, élvezetes perceket tudnak okozni hallgatójuknak.

A mesék rendszerezése kapcsán legtöbbünknek jellemző szereplők – királyfik, sárkányok és vasorrú bábák, esetleg Mátyás király, de maximum a kiscigányok – jutnak eszünkbe.

Nézzük meg, milyen szűkebb mesei kategóriák léteznek! Ezek európai viszonylatban is megállják a helyüket, tehát véletlenül se gondoljuk azt, hogy a magyar népmesék valamiféle egyedülálló rendszert képeznek az európai kultúrában. Természetesen megvan a magyar népmeséknek is a sajátos „ízük”, de tudnunk kell, hogy az itthoni mesekincs egy része európai mesekincs is.

Az **állatmeséket** mindenki ismeri. Ezek azok a történetek, amelyek legtöbbször a medve, a farkas, a róka és a nyúl példáján keresztül mutatják be a „többet észsel, mint erővel” elvét, azt, hogy az okosabb állat győz, a butább pedig pórul jár. Az állatok ezekben a mesékben tehát emberi tulajdonságok megtestesítői. Számos állatmese foglalkozik az emberek és az állatok kapcsolatával. (Például A holló és a róka, A farkas és a róka.)

A **tündérmese**, más néven varázsmese a legismertebb mesei műfaj. Ezekben a történetekben a rendkívüli képességgel rendelkező főhős, varázserejű tárgyak és csodás segítőtársak közbenjárásával, természetfeletti lényekkel küzd meg az elérendő célért. A mesehős a kívánt célig vezető küzdelmes, nehéz utat általában a társadalmi felemelkedés reményében teszi meg, például szegénylegényből módos gazda vagy akár király lesz. (Például Fehérlófia, Hamupipőke.)

Mesélés a Hetedhét Hatvan Népmese Fesztiválon

A **novellamesék** az európai népek folklórájába jellemzően reneszánsz közvetítéssel jutottak el, a magyar mesekincsbe pedig a 16-17. század folyamán kerültek be. Ezeknek a történeteknek szereplői gyakran királykisasszonyok, nemesek, királyok, azonban itt csodás tárgyakkal, természetfeletti jelenségekkel nem találkozhatunk. Jó tudni, hogy az ilyen mesék gyakori jellemzője a szentimentális, moralizáló hangvétel, és hogy gyakran a ponyvairodalomból is merítenek. (Például A fortélyos leány, Mátyás király meséink.)

A **legendamesék** csoportjába azok a történetek tartoznak, melyek keresztény szentekről, Jézus Krisztusról és Szent Péterről vagy az ördög kicslezéséről szólnak. Ezek a mesék teszik ki a magyar mesekincs mintegy egynyolcadát, ami európai viszonylatban is jelentős. A legendamesék tartalmilag olykor több típusba is besorolhatók. Gyakori kezdőformulájuk: „Mikor az Úr Jézus Szent Péterrel a földön járt...” (Például A lusta juhász, Az ördög kilenc kérdése.)

A **tréfás mesék** humoros történetek, melyek váratlan, furcsa eseményekről, illetve ostoba, együgyű emberekről szólnak. Ezekben a történetekben gyakran tűnnek fel különböző zsáneralakok (papok és szolgálók, világi előljárók, kikapós menyecskek, vénlányok, katonák, csavargók). A tréfás mesék leghíresebb csoportja az úgynevezett rátótiadák vagy falucsúfoló mesék. (Például Bolond Istók, Ilók és Mihók, A rátóti csikótojás.)

A **láncmese** a formulamese (olyan szöveg, amelyben a szerkezet tartalom meghatározó tényező) egyik fajtája. A magyar népköltészetben több fajtája ismeretes. Egyik egyszerűbb típusa a felelgetős mese, melynek legfőbb jellemzője, hogy a mesemondó kérdez, a hallgatóság pedig válaszol. A láncmesék egyik csoportját alkotják a halmozó mesék, melyekben az ismétlődés a főszerep. (Például A kóro és a kismadár, A répa.)

Csalimesének azokat a meséket nevezzük, melyek általában cirkalmasan kezdődnek, izgalmas kifejtést ígérnek, ám egy fordulattal, logikai

csellel hirtelen véget érnek. Valójában a mesemondó úgy tesz, mintha épp mesét mondani készülne, majd pedig a közönséget rászedve kitér a mesemondás elől. A csalimesékre általában akkor kerül sor, amikor a mesemondó már elfárad, vagy amikor a hangulatot szeretné oldani, illetve szünetet akar kezdeményezni. (Például: „Melyiket mondjam: A gyöngyöst vagy a rőföst? – A gyöngyöst! – De a rőfös hosszabb! – Akkor a rőföst! – De a gyöngyös szebb! ...”)

A **hazugságmesék** olyan történetek, melyek képtelenségekről, a valóságtól távol álló dolgokról szólnak. A hazugságmese próbára teszi a mesehallgató figyelmét és logikai képességeit: akkor okoz igazi élvezetet, ha a képtelenségeket, az abszurd csavarokat követni tudjuk a történet hallgatása során, hiszen ebből fakad a történetmondás humora. Véleményem szerint ezekhez a mesékhez különösen jó memória és narratív készség szükséges. Sok helyütt nem is mesét kértek, amikor ilyen történetekre vágytak, hanem azt mondták: „Hazudj egyet!”

Mi mással zárhatnám írásom, mint a nagymamám által használt (s számomra is a legkedvesebb) mesezáró formulával:

„ENNYI VOLT. MESE VOLT.
FÜLE, FARKA BENNE VOLT.
AKI EVETT KÁSÁT,
MONDJON NEKI PÁRJÁT!”

Csiki Lóránt mesét mond (Fotó: Hagyományok Háza)

GAJDOS PÁL ESZPERANTÓTANÁR

Sokan tanultak/tanulnak eszperantó nyelvet görögkatolikus diákok is, köztük sokan az én tanítványaim. Nekik és más érdeklődőknek is szánom az alábbi népdalfordítást, közismert Mária-énekünket: „**A pócsi szép templomban...**” Ajánlom továbbá e kis fordítást megboldogult Kozma János tiszteletbeli kanonoknak, miskolci parókusnak, aki világszerte ismert eszperantista volt. Az Országos Magyar Katolikus Eszperantó Egyesület felkérésére 1938. május 21-én az eszperantószakosztály-ülésen eszperantó nyelven előadást tartott az Eucharisztia és az unió címmel.

ESPERANTO

A pócsi szép templomba'
Kinyílott egy szép rózsza,
Siessünk csodájára,
Születése napjára!

Szűz Mária e rózsza,
Ég és föld királynéja,
Szent Annának leánya,
Kisasszonyunk, Mária.

Angyaloknál ékesebb,
Csillagoknál fényesebb,
Köszöntésedre jöttünk,
Tiszta szívvel üdvözlünk.

Jertek hívek, tisztelni,
Máriát köszönteni,
Pócsnak ékes csillaga,
Üdvöz légy, Szűz Mária!

En vilaĝ' Máriapócs
Ekburĝonis bela roz',
Hastu ni admiri ĝin,
Naskiĝtage festi Ŝin!

Blanka rozo, jen kiel,
Reĝineto del' ĉiel',
De la Sankta Ann' filin',
Maria ĉi Virgulin'.

Pli dekora ol anĝel',
Pli brila ol luma stel',
Por ekvidi venis ni,
Kore Vin salutas ni!

Estimantoj, venu jam,
Por saluti Marian,
Salut' al Vi, luma stel'
Reĝineto del' ĉiel'!

A pócsi szép temp - lom - ba' ki - nyí - lott
egy szép ró - zsa, si - es - sünk cso - dá - já - ra,
szü - le - té - se - nap - já - ra!

KANYÓ ÁRPÁD

LITURGIKUS SZÍNEK

KELETEN

3. rész

A GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA EPARCHIÁI RÉSZÉRE KIADOTT SZERTARTÁSI UTASÍTÁS, ÚT-MUTATÓ A SZENT SZOLGÁLATOK VÉGZÉSÉHEZ CÍMŰ KIADVÁNY LITURGIKUS SZÍNHASZNÁLTUNKRÓL ÍGY ÍR: „A BIZÁNCI RÍTUST KÖVETŐ EGYHÁZAKBAN NINCS A LITURGIKUS SZÍNEK EGYETEMESEN ÉRVÉNYES RENDSZERE. NÁLUNK A »VILÁGOS« JELZÉSÉNél HASZNÁLHATÓ: FEHÉR, ARANY, EZÜST, SÁRGA, KÉK, ZÖLD; A »BÖJTI« JELZÉSÉNél HASZNÁLHATÓ: PIROS, BORDÓ, LILA, FEKETE.”

A napokban ismét kezembe került a Hajdúdorogi Egyházmegye 1918. évre kiadott Szertartási utasítása. A 8. oldalon – bár apró betűvel szedve – az istentiszteleti ruhák használatával kapcsolatban az összeállító a különféle ünnepeket és azok színeit felsorolva, zárásképpen így fogalmaz: „A fel nem sorolt esetekben legcélszerűbb a zöld ruha használata. (A kék és sárga nem egyházi szín.) A böjti időszakokon kívül eső vasárnapokon húsvét és pünkösd között a fehér, pünkösd után a zöld szín használata ajánlatos.”

Az elmúlt évtizedekben egyházunk történetében is néha mellőzöttek tűnt a kék és a zöld színű liturgikus ruhák használata, elszórtan mégis jelen voltak a régi hagyományokat féltve őrző – főként falusi – közösségekben.

A keleti egyházi tradíció liturgikus sokszínűségét bemutató sorozatunk jelen részében a kék és a zöld színek teológiáját és azok sokrétű használatát megvilágítva talán eljött az idő a közel száz évvel ezelőtti állítás („nem egyházi szín”) revidálására a kék szín esetében – úgy vélem, itt a latin egyház liturgikus színei között a kékre és a sárgára született 1839-es római tiltó rendelkezés egyszerű átültetéséről van szó, viszont egyes helyeken manapság is használják Mária-ünnepeken –, és a zöld szín szeretete iránti buzdítás fokozására is, melyet őseink régtől használtak.

A KÉK SZÍN

„Olyan voltál, Istenszülő, mint az ég, felragyogtattad nekünk az igazság napját” (Május 26., Kánon, VIII. óda, theotokion) – írja a kánonszerző arról, akit számtalanszor „az egeknél tágasabb” jelzővel illetnek, vagy épp ezt mondják róla: „terjedelmesebb az egeknél és följobbal az égi Erőknél” (November 21., Kánon, III. óda).

A keletiek, főképp a szláv tradíciójú egyházak az Istenszülő ünnepein az ég színét jelentő kék liturgikus ruhákat használják. Azt a színt, mely a szivárvány színei között önálló, megnyugtató és a legmegragadóbb, és Szent Anna szavaival imáikban csodálkoznak: „méhembem fogantam az új Eget, amelyből nemsoká fölkel az üdvösség csillaga” (December 9., Kánon, IV. óda). Az Istenszülő ünnepein az orosz magyarázók szerint azért kék a szent ruhák színe, mert Mária méhébe fogadta az egekben lakót; Ő, mint „mindenkorszűz”, a Szentlélek

„kiválasztott edénye” lett, s ez a szín jelöli az Ő mennyei tisztaságát („a tisztaság hajléka”) és érintetlenségét („a szüzesség büszkesége”, aki „a Szentlélek jegyesévé lettél”). Ebben a megközelítésben a kék a végtelenség, a tisztaság és a kiválasztottság szimbóluma.

A Szentírás nem szól az Istenszülő ruházatának színéről. Vélhetően igazat adhatunk annak a megállapításnak, hogy „nem engedhetett meg magának drága ruhákat”. Az ikonfestészeti kézikönyv tanúsága szerint Mária „szerette a természetes színű ruhákat”, a szinaxáron pedig feljegyzi, hogy elszenderülése előtt „a ruhátárát alkotó két ruháját két szegény özvegynek ajándékozta, akik kísérői és barátnői voltak”.

Az Istenszülő ruházata az ikonográfiában bordó és kék színekből áll, arany szegéllyel. Ezek nagy, uralkodói méltóságára mutatnak: Ő a „mennyei Királynő”. Ruhája fordítottja Krisztus ruházata színeinek. Az egyik szín mennyei kiválasztottságát, a másik pedig emberi természetét szimbolizálja. Bizonyos ábrázolásokon az alsóruha bordó (piros), a felső pedig kék. Keleten – a képrombolás utáni időszaktól – hagyományosan úgy látható, hogy az alsóruha („khitón”) a kék, és a felső („maphóron”) a piros (vörös). Az egyik ábrázolásmód jelzi, hogy Mária emberi mivolta be van takarva a mennyeivel, így utal Istenanyaságára, a másik pedig úgy mutatja be Őt, mint aki emberből lett mennyei Királynővé. Egy német teológus szavai szerint „a kék alsóruha hirdeti benne Ádám leányát, a bíbor felső pedig Isten választott leányát és az isteni Ige anyját”. Az Istenszülő természeténél fogva az emberiség tagja; karácsonyi előesti sztihiránk szerint ezért Ő a mi emberi ajándékunk Istennek: „őt választotta ki Isten, hogy a világ Királyának anyja legyen”. A keleti teológusok közül egyesek azt gyanítják, hogy 431-ben, az Efezusban tartott

III. egyetemes zsinaton – ahol tisztázták, hogy Mária „Istenszülő” – már megtörtént liturgikus színének elfogadása is. Az megkérdőjelezhetetlen, hogy a 6. századi szinkánonban már ismert e szín.

A kék a bölcsesség, a megfontoltság színe: Szűz Mária „Isten bölcsességének tárháza”. Sokszor szerepelnek ünnepi parimiaként (őszövségi olvasmány) a Bölcsesség könyvének azon sorai, melyek bemutatják az Istenszülő hozzáállását egyrészt Szent Fia, másrészt az emberi nem irányába. Fiához való viszonyulásában Ő „ház”, amit Isten bölcsessége épített magának; létra és kelet felé néző ajtó, és ezek az emberiség irányába is visszahatnak: Ő „üdvösségünk ajtaja”, aki feltárja Isten irántunk való szeretetét és irgalmát; aki közbenjárásával minket is magához fogad, így a kék az irgalmasság színeként is felfogható.

Az egyik megokolás szerint a kék szín a lelki élet szimbóluma, a leggyakrabban vonatkoztatják „mindarra, ami lelki”. Ál-Areopagita Dénes ugyancsak úgy értelmezi, hogy a kék az, ami nem „anyag”, „a létezők misztériuma”, e színnek „lelki hatása” van. Emiatt alkalmazzák az elmélkedésre és a megtisztulásra vonatkoztatva is. Az Istenszülő egyik elnevezése nem véletlenül az „útmutató” (hodigitria): megmutatta az önmagáról való lemondás és az Isten iránti áldozat útját. Jelölje az igazságnak és a hűségnek is.

Nagyon fontos megközelítés, hogy e szín az isteni természet és az isteni energiák szimbóluma. A keletiek ősi meggyőződése, hogy az Isten Anyját két alkalommal is megárménykozta a Szentlélek: elsőként az örömhírvétel napján, melyről Jeruzsálemi András ünnepi himnusz a világosan kijelenti, hogy „a Szentlélek alá száll”, másodsor pedig pünkösöd, a Szentlélek

eljövetele napján. Egyes ikonokon meg is festik az Istenszülőt, amint az apostolok karának főhelyén ül a Szentléleknek az emeleti teremben történt kiadásakor. A kék szín ennek apropóján jelöli a *Szentlélek erejét, reá szállott különös, „felsőbb” kegyelmét* az Istenszülőre. Megjegyezzük, hogy az örömhírvétel eseménye elsőbbséget élvez bizonyos ünnepekkel való egybeeséskor, így például egy orosz megjegyzés azt írja, hogy a nagyböjt 3. (Kereszt-hódoló) vasárnapján a helyi előljáró dönti el azt, milyen színű liturgikus ruhát vesz fel, míg másutt erről a napról és az Akathisztosz szombatjáról úgy nyilatkoznak, hogy amennyiben (utóbbi mindig) a nagyböjtre esik, kék színben végzik a szertartásokat.

Él olyan hagyomány is, hogy az Istenszülő elszenderülése ünnepére felkészítő böjti időszak tartama alatt (augusztus 1–14 között) – az Úrszínváltás ünnepkörének kivételével – világoskék az istentiszteleti ruhák színe.

Néhány keleti egyház előírása kék színt rendel – alkalomadtán választási lehetőséget adva: égszínkék és fehér – a *szent angyalok*, illetve a *szüzek és szűz ifjak* emléknapjaira. Mivel a kék a transzcendens világ szimbóluma, egy szláv megközelítés a „mennyei létezés” színének nevezi, míg a sorozatunkban korábban már többször említett román szinódusi előírás ennyit mond: *„az angyalok ragyogását és tisztaságát jeleníti meg”*. Viszont találkozhatunk olyan görögkatolikus egyházmegyével is, ahol püspöki rendelkezés kéri, hogy a kék színt ne használják a test nélküli erők ünnepén. A világi uralkodók esetében a kék szín használata hatalmuk égi eredetére utalt.

Az Áthosz-hegy istentiszteleti sajátosságait bemutatva Ábel archimandrita így fogalmaz: *„Az Istenszülő ünnepein majdnem mindenütt bevett kék ruhákat a tiszteleltre méltó atyák ünnepein használják: itt azt tartják, hogy maga az Isten Anyja adja át a tiszteletre méltóknak az Ő testben az égbe való eltávozásánál a Hozzá tartozó mennyei színt, boldognak hirdetve az ő hőstetteiket, és így a tiszteleltre méltók kara, a szüzek osztálya mintegy osztozik a Szűz Anyával a mennyei dicsőségben.”*

Az összkép további bonyolítása kapcsán megemlítjük, hogy a görög ortodox egyház előszeretettel alkalmazza a fehér mellett a kék színt vízkereszt (Istenjelenés) napján. A keresztségi újjászületés szimbolikája mellett ennek főként nemzeti jellege van. A görög egyház nagy általánosságban nem ad a liturgikus színek szabályozására, néha a papok sem kötik a színeket

ünnepekhez úgy, mint egyes szláv egyházak. A kék és fehér alapeleme a görög építészetnek is, mely akár a keresztségükkel is kapcsolatban lehet, ám itt már a tyúk és a tojás problémájánál járunk. A görögök különösen szeretik a fehér alapon kék mintás ruhákat, sötét árnyalatokat ritkán alkalmaznak.

Keleten igen lényeges különbség érzékelhető a *színárnyalatok mondanivalójában*. A kék esetében a világoskék, égszínkék mindig az eddig tárgyalt ünnepekre szól (galambkék a metropoliták mandíásza is), míg a sötét árnyalat (sötétkék) zömmel bűnbánati szín, a böjt, a szomorúság és megtérés szimbóluma, ezért használata a nagyböjtre ajánlott más sötét színekkel (sötétlila, sötétzöld) egyetemben. Pseudo-Areopagita Dénes a sötétkéket a felfoghatatlan titok jelképeként szemléli, mely összefügg az isteni örök igazsággal.

Témánk kibontásában utoljára említem a számkuntra talán legmeglepőbb, de Keleten központi értelmezést, mely az ikonográfiában is

kivehető: a kék valójában a *Szentlélek személyének a színe, hiszen ő a „Mennyei Király”, és ez a szín felel meg leginkább az ő tevékenységének és kegyelmi ajándékainak*. Eszerint az Istenszülő valójában mindig a Szentlélekkel való kapcsolatát nézve kap kék színű liturgikus ruházatot.

A ZÖLD SZÍN

Az általános emberi gondolkodással megegyezően a zöld színt a vallási gondolkodás is úgy fogja fel, hogy a fák, az erdők és mezők színeként ez a *tavasznak, az életnek és a megújulásnak, a fiatalságnak és a reménynek* a színe.

A kék színnél olvasott gondolatmenet alapján azt várhatnánk, hogy a Szentlélek ünnepein ennek a színnek kellene dominálnia, azonban ez mégsem így van, hiszen a Szentlélek eljövetele (pünkösöd) és a Szentháromság napjának fő liturgikus színe a zöld (amint írják: „minden árnyalattal”), és ennek szerfelett mély értelme van. (Másképp „zöld vagy fehér” a szín megjelenése, de ne feledjük, hogy ilyen esetekben a sorrendnek is szerepe van.) A Szentlélek az, aki bevezet minket a szentháromságos Isten titkába, ezért oly szoros e két ünnepnap kapcsolata. Erről egy német szerző így ír: „Kelet egyháza számára a pünkösöd elsősorban a Szentháromság ünnepe, a Szentlélek eljövetelét csak a rákövetkező hétfőn tartják meg. Ez megmagyarázható. Hiszen minden imádatkor, amit éppen a keleti keresztények hoznak a Szentléleknek, sohasem elszigetelten tekintik a Szentlélek működését.” (Der Christliche Osten, 2 (1989) 75.)

A Szentlélek az, aki megújítja az egész emberi természetet! A pünkösdi hetekben valóban lezajlik a fizikai természet megújodása, de kiemelkedik az emberi lélek „megújulásának” a feladata, s ennek az örömteli átalakulásnak a jeleként díszítjük friss zöld ágakkal, levelekkel vagy zöld fűvel templomainkat.

Ha jobban átgondoljuk, azonnal észre vesszük: a zöld szín a sárga és a kék színek keveréke, előbbi pedig a keletiek felfogásában Krisztusra, mint forrásra mutat, utóbbi pedig égi színeként a „Mennyei Királyé”, s a kettő egyesüléséből megszületik az a *zöld, ami a Szentleket, mint életöt mutatja be*. Krisztus teljesítette az apostoloknak tett azon ígését, hogy leküldi rájuk – így az egész egyháza – az Atyától a Vigasztalót, aki nem más, mint az „életnek megadója”. Az élet pedig – amint egyik szerző fogalmaz – „az Atya akaratából a Fiú közvetítésével történik, és megelevenedik a Szentlélek által”. Areopagita Dénes szerint a zöld szín jelöli *„a fiatalságot és az életerőt”*.

Kelet sokszínű hagyományában a zöld nemcsak a pünkösd napoknak, hanem az Úr jeruzsálemi bevonulásának, virágvasárnapnak is a liturgikus színe. A már említett szinódusi értelmezés nagyon egyszerűen csak azt mondja, hogy ez „a pálmaágak színe”, és ide is jól illik a pünkösd napjához adott értelmezése: „az Életadó Szentlélek jelenléte”, hiszen e vasárnap egyik gyakorta megismételt himnusza hangsúlyozza: „Ma a Szentlélek kegyelme gyűjtött minket egybe.”

Az orosz egyház a zöld színt rendeli a *remeték, a szent életű atyák és szerzetesek*, valamint a *Krisztusért balgatagok* emléknapjaira. Ennek magyarázataként nyomatékosítják, hogy az ember lelki fejlődése a bűnös emberi akarat halálával jár együtt. Ezek a szentek, bár fizikailag nem ölik meg saját testüket, de benső harcuk révén igazi életre keltik lelküket a Krisztussal (sárga szín) való egyesülésre, és természetük eme örökké tartó életre való

megújítása a Szentlélek (kék szín) kegyelme révén valósul meg. Így a zöld már az *örök élet szimbóluma* is.

Ez a nagy liturgikus hagyomány zöld színt rendel azoknak a szent uralkodóknak az emléknapjaira is, akik valamilyen egyházi rendben (pl. felnyírás) részesedtek. Híres példa az éleete alkonyán hercegből szerzetessé lett Moszkvai Szent Dániel (1261–1303), aki Moszkva első – a saját védőszentjéről (Oszlopos Dániel) elnevezett – monostorának (Danyilov-monostor) és a Kreml első kötemplomának is az építetője.

A zöld szín használata az előbbieknél is színesebb: némelyik ortodox egyházban „az élet fája” szimbolikával a Keresztfelmagasztalás ünnepén előszeretettel alkalmazzák (vagy a fehér, illetve arany színt), kárpát-orosz vidékeken pedig Lázár-szombatnak és a Péter-Pál bőjti időszaknak a liturgikus színe.

Nyugaton a 12. században III. Ince pápa előírta a liturgikus színeket, de kötelező érvényűvé csak az V. Piusz pápa által kiadott 1570-es Missekönyv rendeletei váltak: ott a zöld az evkőzi idő színe, a mustármagként növekvő Isten Országának jelképeként. Egyes korszakokban Galliában a nagycsütörtök liturgikus színeként szerepelt.

A Keleti Egyházak Kongregációja által kiadott, 1996. január 6-án megjelent „Instrukció a Keleti Egyházak Kánonjainak Törvénykönyve liturgikus előírásainak alkalmazásához” című dokumentum soraival zárjuk mostani vizsgálódásunkat. „Ha valaki azért ölt fel egy különleges ruhát, hogy szent cselekményt végezzen, ez jelzi, hogy *kilép a mindennapi élet megszokott dimenzióiból, hogy az isteni Titkok ünnepése során az Isten jelenlétebe lépjen*. Az jelenik meg itt, amelyet Szent Pál tanít: »Akik Krisztusban kereszteskedtek, Krisztusba öltözködtetek« (Gal 3,27). Nerszesz Snorhali örmény katolikosz (1165–1173) így ír erről: »Senki se gondolja feleslegesnek a papi öltözetet vagy értelmetlennek annak titkát (...) Az Isten dolgainak szolgálatában állónak külső embere kell, hogy lássa. És beszélünk belső emberről is, akinek számára pedig *a külső istentisztelet a ragyogó lelki öltözék képe*.« (VIII. fejezet, 66.) Átgondolva e szavakat, tekintsünk ebben a megközelítésben is kék és zöld színű papi ruháinkra!

IVANCSÓ BAZIL

BELARUSZ ÉS A VILÁGEGYHÁZ

– A magyar nuncius tapasztalatai

HOSSZÚ IDŐ UTÁN ISMÉT VAN A VILÁGEGYHÁZNAK MAGYAR NUNCIUSA. IGAZ, A NUNCIUS ESETÉBEN AZ APOSTOLI MUNKA AZ ELSŐDLEGES, ÉS NEM A SZÁRMAZÁS – MI MÉGIS BÜSZKÉK VAGYUNK RÁ, HOGY **PINTÉR GÁBOR ÉRSEK** SZEMÉLYÉBEN BELARUSZBAN (RÉGI NEVÉN FEHÉROROSZORSZÁGBAN) MAGYAR APOSTOLI NUNCIUS DOLGOZIK ÉS KÉPVISELI A SZENTSZÉKET. VELE BESZÉLGETTEM, AMIKOR TAVASSZAL, KÉTHETES SZABADSÁGA ALATT, EGY RÖVIDKE IDŐRE HAZAJÖTT, MAJD INTERNETEN FOLYTATTUK A BESZÉLGETÉST.

Érsek atya! Mit jelent pontosan a nuncius szó?

A nemzetközi gyakorlatban a 19. századig nemcsak a szentszéki nagyköveteket hívták nunciussnak, hanem számos más ország nagykövét is. Maga a szó küldöttet jelent. 1815-ben fektették le a nemzetközi diplomácia szabályait az I. Bécsi Kongresszuson. Ettől kezdve – tiszteletből – már csak a szentszéki nagykövetek használhatták ezt a megnevezést. Az apostoli nunciussok a pápa nevében, mintegy a pápa „kinyújtott karjaként” tevékenykednek az egyes országokban, képviselik a Szentszékét az állam és a helyi egyház viszonylatában, s a nemzetközi szerződéseknek megfelelően diplomataként szolgálják a nemzetek felett álló egyetemes egyházat. Minden nuncius hivatalból címzetes érsek.

A nunciussok tevékenysége sokoldalú, melynek van lelki, gyakorlati és politikai vetülete is. Lelki oldalról a legfontosabb, hogy az adott ország katolikusai számára a pápát képviselik, s ezáltal az egyetemes egyház vérkeringésébe kapcsolódhatnak be a hívek. A gyakorlati, adminisztratív munka azt jelenti, hogy a helyi egyház és a kormány részéről az Apostoli Nunciaturán keresztül folyik a Szentszékkel történő minden kommunikáció. De az ország katolikus egyházmegyéivel, a szerzetesrendekkel és az országos intézményekkel való mindennapi kapcsolattartás is szerves

része a nunciatura tevékenységének. Nagy és felelősségteljes feladat az új püspökjelöltek megtalálása egy-egy egyházmegeyére. S végül politikai tevékenysége is van a nunciussnak: folyamatosan kapcsolatot tart az állami vezetőkkel, a kormánnyal, a minisztériumokkal és megyei szintű hivatalokkal is, annak érdekében, hogy a katolikus egyház teljesen szabadon működhessen, hogy mindenütt érvényesüljenek az egyházra vonatkozó törvények, de sok esetben fellép emberi jogi kérdésekben is, vagy a közös érdekében közvetítő szerepet vállal egymással súlyos konfliktusba került politikai csoportok között.

Nagyon sok országban az apostoli nuncius a nagykövetek között tiszteletbeli elsőséget élvez, ő a nagykövetek dékánja, vagyis a kormány előtt képviseli a diplomáciai testületet. Nagy hagyománya van ennek, és nem csupán a katolikus országokban: így van ez például az ortodox többségű Romániában is. Ugyanakkor az Egyesült Államokban és Kanadában nem a nuncius a nagykövetek dékánja, de Közép- és Dél-Amerika országaiban mindenütt, több afrikai országban hasonlóképpen, ám Ázsiában csak a Fülöp-szigeteken dékán a nuncius. Belaruszban többnyire az orosz diplomáciai protokollt követik. Ahol nem a nuncius a dékán, ott a legrégebben érkezett nagykövet tölti be ezt a funkciót.

A vatikáni diplomácia a legősibb a világon, másfél évezredre tekint vissza. Nincs tehát olyan ország a Földön, amely nagyobb tapasztalattal rendelkezne a nemzetközi kapcsolattartás terén. A vatikáni diplomácia egyik „titka”, hogy mindig nagyon diszkrétén dolgozik, s ez egyben tekintélyének, sikerének is az alapja. Példaként említhetem az utóbbi időből Kolumbiát, ahol az ottani nunciatura aktívan részt vett a szemben álló felek közötti dialógus kimunkálásában, így sikerült békés úton rendezni a polgárháborús helyzetet. Pillanatnyilag Venezuelában szintén jelentősen közreműködik az egyházi diplomácia a társadalmi béke helyreállításában. Annak idején a délszláv háború utáni békemegállapodást a vatikáni diplomácia komoly segítségével hozták tető alá – ma már erről keveset lehet hallani. Vagy ott van példának Kuba és az Egyesült Államok: viszonyuk normalizálódásához a szentszéki diplomácia segítette hozzá őket, több évtized után újra nagykövetséget nyitott egymás területén a két ország. Nagyon hosszan lehetne folytatni a felsorolást. Gyakorlatilag a Vatikán az, amelyet bármely ország elfogad akár közvetítő, akár tárgyaló félként.

2016. július 15-én szentelték püspökké a váci székesegyházban. Miért ott?

A Váci Egyházmegye kispapja voltam, majd papja lettem 1988-ban (Marosi Izidor püspök atya szentelt fel), és ennek az egyházmegyének a papjaként tevékenykedtem itthon és szerte a nagyvilágban. Lelkileg is a váci székesegyházhoz kötődöm. Püspökként ugyan már nem tartozom a Váci Egyházmegyéhez, mégis úgy érzem, ez a templom marad számomra mindig is az „anya-egyház”.

1988 óta pap, és 1996-ban lépett az egyházi diplomácia szolgálatába. Húsz év alatt (püspökszenteléséig és nunciussá való kinevezéséig) rengeteg országban dolgozott, megtanulta a nyelvüket, a mindenkori nuncius helyetteseként tevékenykedett. Milyen tapasztalatai vannak ezekről az évekről és országokról?

Két dolgot emelek ki, ami a húszéves diplomáciai szolgálatom összefoglalója lehet. Az egyik, hogy a világ telis-tele van jó emberekkel (természetesen más vallásúak is tartoznak közéjük). A jó emberek vannak túlnyomó többségben, ők viszik előre a világot, ők határozzák meg az emberiség sorsát, sokkal inkább, mint azt a televíziós híradások alapján gondolhatnánk. A világ elsősorban nem botrányokból és katasztrófákból áll, hanem emberi értékekből és kapcsolatokból, s alapvetően meghatározza az emberek gondolkodását a hitük, a transzcendensről alkotott képük.

A másik nagyszerű, évek hosszú során szerzett tapasztalatom az egyház sokarcúsága és univerzalitása: egy és ugyanazon egyházzal beszélünk, és mégis teljesen másként jelenik meg és éli az életét például Észak- vagy Dél-Amerikában, Afrikában, Ázsiában és Európában. Egyes országokban az egyház életerejére fellendülőben van, máshol sajnos viszszaesőben. Skandináviában a katolikus egyház nagyon kis létszámmal van jelen, szerepvállalása mégis jelentős. De meghatározó élmény volt a Fülöp-szigeteken (mint katolikus többségű országban) élni és dolgozni, sőt Algériában is, ahol keresztények alig vannak. Libanon ismét más színfoltot jelentett az életben. Tehát igen sokszínű volt eddig is az életem, rengeteg élmény ért, és számtalan benyomást szereztem.

Vagyis megtapasztalhattam az egyház ezerarcúságát, láthattam, hogy az egyház túlél minden fenyegetettséget vagy üldözést. S ha egyes helyeken vissza is szorul, más helyeken akár többszörösen éled újjá.

Ezzel témánál is vagyunk. Első nunciusi állomáshelye Belarusz.

Ilyen tapasztalataim vannak itt is az eltelt egy év alatt. Csoda, hogy ez a nép meg tudta őrizni a keresztény hitet (a katolikus és ortodox vallásban egyaránt) a sok évtizedig tartó kommunista-ateista diktatúrában, amelynek szerves része volt az egyház- és vallásüldözés. A rendszerváltás után pedig szinte a semmiből fakadt új élet, és most rendkívül aktív és dinamikus egyházi élet jellemzi az országot.

Mi a helyzet az ottani katolikus egyházzal? Többnyire csak lengyelekről és litvánokról beszélhetünk, igaz?

Nem beszélünk lengyelekről és litvánokról, mert ezek ma nem ténylegesen elkülöníthető etnikai csoportok Belaruszban. Sok-sok évszázaddal ezelőtt még nem voltak az itt élő népek elválasztva egymástól sem országhatárokkal, sem ideológiákkal. Egymás mellett éltek tehát különböző szláv népek, ki-ki a maga vallásában, akiket aztán később elneveztek litvánoknak, lengyeleknek, beloruszoknak, ukránoknak. Egy évezreddel ezelőtt jelent meg a kereszténység ezen a földön. Akkortájt egy országnak nem nevezhető politikai „szerveződés”, az úgynevezett Kijevi Rusz adott keretet a szláv népek együttélésének. Ez ma már nem létező államforma, mely gyakorlatilag az itt élő népek laza „érdekszövetségét” jelentette, többnyire központi irányítás nélkül, a kereszténység elterjedését viszont nagyban segítette. Egyes népek a keleti kereszténységet vették fel, mások a nyugati, és ezután is békében éltek együtt.

A későbbiekben a mai értelemben vett államhatárok hiánya lehetővé tette, hogy nyugatról „katolikus” népcsoportok érkezzenek keleti területekre is. Ez elsősorban a (római katolikus) lengyeleket és litvánokat, valamint még később a (görögkatolikus) ukránokat jelentette. S persze ugyanígy érkeztek ide Oroszországból ortodoxok is. De őket ma ezen a területen már senki nem tekinti „betelepülőkné”, valós népcsoportoknak; nem mondhatjuk, hogy ők lengyelek, litvánok, ukránok vagy oroszok, hanem mindnyájan beloruszok. Így aztán ők a mai társadalomban lehetnek ortodoxok, római katolikusok vagy görögkatolikusok. Habár a felsorolt három történelmi egyház konkrét határokat von maga köré, köztük például harmónia és béke van, mert a sok évszázados együttélés miatt jól ismerik egymás vallási tanítását, kulturális és vallási hagyományait. S még egy fontos ok, amire nem is gondolna az ember: ma az itteni családok 40%-a él vegyes házasságban, s egymás ünnepeit is kölcsönösen megünneplik (amelyek a Gergely- és a Julián-naptár különbségeiből adódnak). Összefoglalva azt lehet mondani: olyannyira összeforrottak már az itt élő népcsoportok, hogy egyetlen belorusz népről beszélhetünk, különböző vallási háttérrel, de példás harmóniában.

BELARUSZ

Terület:	207 600 km ²
Népesség:	9,6 millió fő
Főváros:	Minszk
Hivatalos nyelv:	fehérorosz, orosz
Hivatalos pénznem:	fehérorosz rubel
Egy főre jutó GDP:	17 700 dollár (2015) (vásárlóerő-paritás)

Ford: DPR / MTVA Sajó- és Fotóarchívum / MTI | www.mti.hu

Görögkatolikusok mennyien vannak az országban? Magam 2010-ben jártam Breszt városában, amely arról híres, hogy 1596-ban az akkori ukránok ott léptek unióra Rómával, de hét éve ennek már nyomát sem lehetett tapasztalni...

Létszám szerint valóban nincsenek sokan, ám mindenki tudatában van annak, hogy ők az ország egyik jelentős vallási közössége. Statisztikailag az ország népességének kb. 80%-a ortodox, 20%-a katolikus, amely magában foglalja a görögkatolikusokat is. Mintegy húsz-harmincezer a görögkatolikusok száma, tizenöt parokiális közösséget alkotnak, s nagyon aktívan részt vesznek a katolikus egyház életében.

Belaruszt a magyar átlagember kevéssé vagy alig ismeri, noha ez is európai ország. Mit érdemes tudnunk róla? Többen úgy gondolják, hogy ennek az országnak ma Európa térképén létjogosultsága sincs, ugyanis a Kijevi Rusz-féle laza államalakulat ma már nem állná meg a helyét. Utána a Lengyel-Litván Birodalom foglalta el a terület nagy részét, mely Lengyelország harmadik felosztásáig, 1795-ig állt fenn. A felosztás után a Habsburg Birodalom, Németország és Oroszország osztozott a területen. Az I. világháború után, amikor újra létrehozták Lengyelországot, Fehéroroszország területének mintegy felét Lengyelország, felét Szovjet-Oroszország kapta meg.

Úgy gondolom, hogy a létjogosultsága nem kérdés. Annál is inkább, mert az ország történelme nem a Lengyel-Litván Birodalommal kezdődött; az már egy későbbi időszak. Mint mondtam, itt különböző népek éltek harmonikusan egymás mellett, és hol az egyik, hol a másik volt a meghatározóbb, és vette kezébe az irányítást; de akármelyik is volt egy-egy időre a domináns nép, elnyomni vagy kiirtani soha egyik sem akarta a másikat.

A többségi belorusz nép történelme visszavehető a 12. századig, vagyis messze a lengyel-litván előtti időkig, a Kijevi Rusz-féle népszövetség koráig. Idővel ez a laza államalakulat elkezdett bomlani: az ott élő népek önállóságra törekedtek. De belorusz területről már attól a kortól beszélhetünk: kishercegségek szövetsége jött létre a 13. század idején. Ez két-három évszázadig nagyon jól működött, majd létrejött egy központi vezetés, de nem tudott megerősödni, mert az ország nagy része a Lengyel-Litván Birodalom fennhatósága alá került. Az itteni népek identitása azonban nem vált egyértelműen lengyellé vagy litvánná (a központi kormányzat sem mindig törekedett erre), így aztán folyamatosan megvolt az iden-

titástudata ennek a népnek. A belorusz nyelv ma is önálló, bármennyire is közel áll az oroszhoz, és van külön történelmi belorusz kultúra. A mai politikai vezetés is arra törekszik, hogy a Keletről és Nyugatról érkező politikai és gazdasági lehetőségekkel egyaránt élni tudjon, azokat kihasználja, hiszen épp a keleti és a nyugati valóság határán helyezkedik el.

Ha már szóba jött a mai vezetés: hogyan kormányozza ma Lukasenko elnök az országot? A nyugati média őt diktátorként szokta feltüntetni...

Sajnos mind mi, magyarok, mind a nyugati világ nagyon keveset tud erről az országról, pedig hozzánk elég közel van, majdhogynem szomszédos ország. Ez alól én sem vagyok kivétel: alig tudtam róla valamit a kinevezésem előtt, utána viszont azonnal elkezdtem tanulmányozni a történelmét, kultúráját, irodalmát, néprajzát, hagyományait, nyelvét.

Mint mondtam, hatalmas kultúrával, gazdag történelemmel, fontos hagyományokkal rendelkező ország, amely rengeteg hasonlóságot mutat Magyarországgal is. Az ország zászlajában például olyan népi hímzéses motívum kapott helyet, amely sok magyar népi motívumhoz is hasonló. Ugyanígy a népviseletekben, a táncokban és az ételekben is felfedezhetünk párhuzamokat. S akár turistaként, akár diplomataként érkezik ide valaki, elképed attól, hogy milyen gyönyörű ez az ország. A természeti szépségek végtelen sora: kristálytisza vízforrások, iható vizű folyók, megszámlálhatatlan mennyiségű tó, érintetlen erdők, természetvédelmi területek, szépségükben megőrzött, színes faházakkal tarkított falvak, a nemzeti parkok végtelen zöldje, gazdag élővilága. Minszk gyönyörű és rendezett főváros, és ugyanez mondható el a többi városról is, ahol minden kiválóan működik – a közlekedéstől az infrastruktúráig –, s a külföldiek által folyamatosan csodált rend és tisztaság van. Akár Svájjal is össze lehetne hasonlítani. Szemét sehol, zöld parkok mindenütt.

Összességében dinamikusan fejlődő országról van szó, ahol működik a gazdaság, a pénzügyi világ, a politika, és szabadon működhetnek az egyházak. Ezek a tények sok mindent elárulnak az ország vezetéséről is. Ez persze nem jelenti azt, hogy itt egy tökéletesen működő országban, egy paradicsomban éljenek az emberek, vagy ez egy politikailag támadhatatlan rendszer lenne. A társadalmi élet számos kérdése megoldásra vár, bel- és külpolitikai értelemben egyaránt. Ezek napirenden lévő ügyek, mind az államelnök, mind a kormány számára.

A múltat azonban minden városban Lenin-szobor hirdeti...

Így van, de elárulom, miért. A Lenin-szobrok nem ideológiai okokból maradtak a helyükön, még ha sok ide látogató külföldi ezt gondolja is. Azt feltételezzük, hogy még mindig kommunizmus van, vagy annak lényeges maradványai. Jellemzően nyugati újságírók foglalnak így állást, akik eljönnek ide egy fél napra, és felületes tapasztalatokat szereznek. Pedig ez nem így van. Ma már nem sulykolják az emberek fejébe a Marx- és Lenin-féle ideológiát, sőt a fiatalabb generációk már alig tudják, hogy kik és mik voltak ezek.

Amikor a Szovjetunió széthullott, nagy hirtelem próbálták leszedni a Lenin-szobrokat, új nevet adni a Lenin, Marx, Engels, Komszomol vagy Internacionálé utcáknak, eltüntetni őket a köztudatból. De rövidesen rádőbentek arra is, hogy él még az országban több olyan generáció, amely az egész életét a Szovjetunió léteire tette fel, s életének legnagyobb hőstette a fasizmus-nácizmus legyőzése, a II. világháború megnyerése volt. Ha tőlük elveszik az életüknek és történelmüknek ezt a meghatározó részét, Leninnel együtt (függetlenül attól, hogy ki volt ő ténylegesen), akkor a lábuk alól kihúzzák a talajt, és gyökeretelenné teszik őket saját országukban. Így tehát abbahagyták a Lenin-szobrok ledöntését – legalábbis egyelőre. Ugyanakkor ma az ötven év alattiak számára Lenin már nem jelent sokat, a harminc év alattiaknak pedig már semmit. Nyilván eljön majd az idő, amikor itt is a történelemkönyvekbe húzódik vissza Lenin, és a szobrok szoborparkokba kerülnek. Minszk egyik főterén is van egy többméteres Lenin-szobor. Adventben és karácsonykor pontosan vele szemben áll egy óriási betlehem és egy hatalmas karácsonyfa. Az emberek pedig azon mosolyognak, hogy Lenin az Isteni Gyermek születésére kénytelen emlékezni több mint egy hónapon keresztül.

Szinte megfejthetetlen, hogyan tudták az emberek a vallásromboló ateizmusban, folytonos veszélyben is megőrizni és átadni a hitet. De kétségtelenül sikerült. Ha ma bemegyünk egy katolikus vagy ortodox templomba, akkor tömegeket és minden korosztály képviselőit ott találjuk.

Még egy történelmi kérdés: a szovjet időkben miért döntöttek a Belorusz SZSZK megalakítása mellett? Sztálin megtehetette volna, hogy lesöpri az asztalról az igényeiket...

A II. világháborúban a német hadsereg teljesen elfoglalta ezt a területet, és évekre hozzácsatolták a Harmadik Birodalomhoz. Önálló koncentrációs tábor is felállítottak Minszktől

negyven kilométerre, ahol sajnos az ország zsidóságának túlnyomó többségét megölték. Addig nagyon jelentős zsidó közösség élt az országban (Vitebszk városban például negyvenkét zsinagóga működött, huszonhét keresztény templom mellett). Mindazonáltal senki nem felejtette el, hol voltak a korábbi államhatárok. Amikor három és fél év után Németország meggyengült, a szovjet Vörös Hadsereg visszafoglalta a területet borzasztóan nagy pusztítás közepette, a főváros 80%-át megsemmisítették. Az ország lakosságának egyharmada veszett oda a világháborúban: hárommillió ember. A sztálini Szovjetunió, hogy könnyebben bekebelezhesse az országot, meghagyott neki egy teljesen látszólagos önállóságot, ám ennek egyetlen jelentősége abban állt, hogy kivételes módon Belorusz saját képviselővel és nagykövettel rendelkezett az ENSZ-ben a szovjet időkben. A Szovjetunió felbomlásakor éppen erre az önálló diplomáciai képviselőre hivatkozva indították el az ország külügyi tevékenységét néhány hét alatt.

Hogyan látja a világegyház helyzetét?

Semmi illúzióknak ne legyen: az úgynevezett nyugati világban erős csökkenés tapasztalható az egyház tagjainak számát illetően. Azonban úgy látom, hogy még ha a mi házuk táján van is fogyás, a világegyházban nincs. Ez jellemzi az egyház kétezer éves történelmét: ha egyes helyeken vissza is szorult, más helyeken virágzásnak indult a kereszténység. Észak-Afrika teljesen keresztény vidékké vált a Római Birodalom korában, ma viszont szinte jelképes az egyház jelenléte. De számos más példát is fel lehet sorolni, ami ugyanezt mutatja.

Kétségbeesésnek, pániknak azonban semmi helye nincs a krisztusi ember gondolkodásában! Ne siránkozzunk, ne aggódmaskodjunk, ne szomorkodjunk, s főleg ne kritizáljunk másokat, mert ezek nem viszik előre az evangélium üzenetének továbbadását! Törekedjünk sokkal inkább önmagunk, családjaink és közösségeink lelki megújulására, váljunk a jézusi tanítás hiteles képviselőivé, s ne szavainkkal, hanem példás keresztény életünkkel hirdessük, hogy irgalmas Mennyei Atyánk végtelenül szeret bennünket, s hogy Jézus Krisztus kereszthalála és feltámadása megújította a világot. Ez a mi feladatunk, s nem a számonkérés vagy „bűnbakok” keresése. **Legyünk bátrak, mert az egyház megújulása rajtunk is múlik!**

A pokolba vezető út jó szándékkal van kikövezve, tartja mondás. És azt is mondják, hogy még ha nem is azt választja, legbelül mindig pontosan tudja az ember, melyik a helyes ösvény. Vajon valóban ennyire fekete-fehér a rossz és a jó közötti különbség? Mi van akkor, amikor egy jó cselekedet bűnné válik, vagy már eleve bűn, csak a szívünk eltorzítja az ítélőképességünket? Mi van akkor, ha a szeretet vagy a legelembb vágyaink megzavarják a lelkiismeretünk, annak a bizonyos belső hangunknak a működését? Hogyan teszi az élet jóvá a tévedéseinket? Jogunk van bizonyos dolgokhoz, csak mert Isten vágyat ültetett szívünkbe irántuk? Mi hogyan rendezzük el a nem fekete-fehér helyzeteket az életünkben? Egérutat engedünk a bűnnek, vagy szembenézünk azal, hogy a jó szándékunkkal is lehet véteni az isteni törvények ellen?

„Hiszen nem a jót teszem, amit akarok, hanem a rosszat, amit nem akarok. Ha pedig azt teszem, amit nem akarok, akkor nem is én cselekszem, hanem a bennem lakó bűn.

Így ezt a törvényt látom: bár a jót szeretném tenni, a rosszra vagyok készen. A belső ember szerint az Isten törvényében lelem örömet, de tagjaimban más törvényt érzek, s ez küzd értelmem törvénye ellen, és a tagjaimban levő bűn törvényének rabjává tesz.”

(Róm 7, 19–23)

Fény az óceán felett

(The light between oceans)

A 2016-os amerikai-új-zélandi filmdráma, a **Fény az óceán felett** (*The light between oceans*) a nagyon sikeres, azonos című regény igen jól sikerült megfilmesítése. Örök szabály, hogy a szépirodalmi mű elolvasása meg kell előzze a filmélményt. A szavak mélyebbre visznek egy történetben, mint a képek. M. L. Stedman író első regénye már megjelenése után nem sokkal hatalmas siker lett. Világszerte a bestseller listák élén van, mert az olvasók teljes mértékben azonosulni tudnak azokkal az esendő szereplőkkel, akik olyasmire vágyanak, ami nem lehet az övék. Ráismerünk magunkra és a be nem teljesült vágyainkra. Mennyi mindent képesek vagyunk megtenni azért, amit az élet nem akar megadni. Milyen nehéz megnyugodni a „legyen meg a Te akaratod” mondatban. Csak a regény elolvasása után érdemes megnézni ezt a szép, kosztümös, romantikus filmet, ami sokkal több, mint egy romantikus film.

A történet az 1920-as évek Ausztráliájában játszódik. A Janus-szikla egy kicsi sziget kint az óceán közepén, messze a szárazföldtől. Aki ott él, elszakad embertársaitól, önkéntes számkivetettséget vállal. Nincs más körülötte, csak a nagy égbolt és a körös-körül elterülő végtelen óceán látványa, ami mindig ugyanolyan, és mégis mindig más. A szigetre csak

háromhavonta jön egy hajó, hogy postát, élelmiszert és egyéb küldeményeket hozzon a szigeten dolgozó fényjelző őrnök, aki az arra járó hajóknak ad útbaigazítást a világitótornyból. Aki ott él, a teljes magányt választja társául. Épp ezért jött ide Tom Sherbourne (Michael Fassbender) is, hogy az óceán morajlása kimossa szívéből a háború zaját. Szörnyű tragédiákat élt meg a csatatéren, amelyeket örökre el akar felejteni. Bár végtelenül jó ember, a sok gyilkolást látva megkeseredett lett és összetört. Nem vágyik másra, csak arra, hogy ne érezzen, és távol a világ zajától maga mögött hagyja végre a háború borzalmaival. A környék családjai mind gyászolnak, hisz többségük fia, unokaöccse, bátyja odaveszett a harcokban. Alig találni fiatal, daliás legényt a városban, mivel rengeteg fiú adta életét a házáért. Nagy feltűnést kelt, amikor egy jóképű fiatal férfi arra a munkára jelentkezik, amit magától aligha vállal bárki. Ki akarja egyedül tengődni azon a távoli szigeten?

A munkába állás és a Janusra utazás előtti napokban, Tom épp a gondolataiba merülve sétálgat a kikötőben, amikor egy önfeledt, női kacajra lesz figyelmes. Még nem is sejti, hogy ez a kacaj megpecsételi sorsát. Egy szép, fiatal lány eteti a sirályokat. Ebben a tevékenységében olyan, mint egy gyerek. Semmi másra nem

figyel, kizárja a külvilágot. A férfi belefeledkezik a látványba. Irigykedik ezen a gondtalanságon. Pedig a kacaj tulajdonosa, Isabel (Alicia Vikander) éppúgy gyászol, mint a város többi családja. Két fivére veszett oda a fronton, szüleinek csak ő maradt az egyetlen reménysége. Tom és Isabel a kikötői jelenet után egy vendégszobában találkozik újra, és kiderül, hogy a lány az egyik városi főméltóság gyermeke. Bármennyire próbál menekülni az érzelmi elől, be kell vallja magának, hogy a lány teljesen magával ragadta. Tomot rabul ejti a lány könnyedsége, derűje, hisz Isabel olyan, mint egy pillangó: súlytalan, nem engedi be lelkébe a terheket. Az ifjú lányt pedig kíváncsivá teszi a férfi zárkózottsága. Ki akarja bontani, a szívébe akar látni, és fel akarja törni a héját, mint egy tojásnak.

Tom elmegy a szigetre. Meglepi, amikor az első három hónap után levél jön a szállítmánnyal: Isabel írt. Szavai megnyitják szívét, újra élettel töltik meg benne mindazt, amit halottnak hitt. Az egymást puhatoló levelek új értelmet adnak a magányának. Hiába a hosszú hónapok, úgy érzi, ez a kedves ismeretlen ott van vele, és a lelkébe, gondolataiba lát, ismeri őt. Amikor a világitótorny öre egy évvel később szabadságát tölteni ismét visszatér a városba, Isabelben már nincs kérdés afelől, hogy

ennek a férfinak a felesége akar lenni, vállalva a Janus magányát, a családjától való távollétet. Olyan szerelmes, hogy semmi másra nem vágyik, csak Tom társaságára. Az egész világ a partokon maradhat, ha a szerelme mellette van. Számára ez az ember lett a világ. Tom is épp így érez, de eddigi életútja megkeményítette szívét. A zárkózott toronyőr eleinte le akarja beszélni a lányt a merész házassági ötletéről, nem akarja, hogy valaki ilyen áldozatot hozzon érte, de aztán Isabel ártatlan, szinte gyermeki lelkesedésének és főleg a saját érzéseinek nem tud ellenállni. Ez a jóságos lélek olyan húrokat pendít meg benne, amit még soha senki. Tőle érzi úgy, hogy újra él. A házasság utáni idők a legnagyobb boldogságban telnek. Tom becsületesen végzi feladatát a Janus-sziklán, soha egy jelentést sem mulaszt el. A fény ellenőrzése az egyetlen tevékenység, ami megszakítja

elhallgattatni. Életük teljesen megváltozik. Nincs kilátás, nincsen perspektíva, nem lehet többé álmokat szőni nagy családról, és a szigeten rohangáló gyermekekről. Örökre vége annak, amire építeni akarták az életüket. Isabel is mintha kicserélték volna: élénk tekintete szürke lett, és ellillant belőle az élet. Ezekben a gyással teli napokban egyszer csak gyerek-sírást hoz feléjük a szél. A csecsemőjét frissen elvesztett asszony egyből arra gondol, hogy megbolondult, majd messze a tengeren meglát egy csónakot. A kis hajót kiveti a szigetre a víz, egy halott férfi meg egy síró baba van benne. Tom azonnal morzézni akar a városba, de felesége megkéri, hogy csak még egy napot várjon vele, először lássák el a gyermeket. A kötelességtudó férfi annyira boldognak látja a nejét, hogy megteszi neki ezt a szívességet, és vár még egy napot. A szerelme újra a régi: ragyog,

bár a lányt kitagadta az apja, annyira szerették egymást, hogy összeházasodtak. Egy incidens során a német csónakra szállt gyermekével, hogy elmeneküljön a dühöngő helyiek elől. A felesége azóta élőhalott, hisz nemcsak férje, de kislánya is a tengerbe veszett. Az eltűnésük időpontja megegyezik Grace Janus-sziklára vetődésének napjával. Ekkor Tomban felébred a lelkiismeret szava, és nem hagyja nyugodni. Hiába próbálja elhallgattatni, nem tud nem azonosulni a gyermekét elvesztő anya fájdalomával. Felesége tudta nélkül olyan levelet hagy Grace igazi anyjának, amiből a rendőrség eljut hozzájuk, és elveszik tőlük fogadott lányukat. Tom annyira jóságos, hogy magára vállal mindent, hogy Isabel szabad lehessen. Az asszony meggyűlöli férjét, hisz tetteivel a számára legértékesebbet vette el tőle, s tönkretette idilli családi életüket. Isabel nem lát tisztán: az ő

az együtt töltött szerelmes órákat. Nem vágyik semmi másra, csak egymás társaságára. Együtt nézik a naplementét, gondozzák a kertet, nagyokat sétálnak, fürdenek az óceánban, szépitgetik a házukat, és csendesen tervezgetik a közös, boldog jövőt.

Ezt az idillt morzsolja fokozatosan darabokra a sok sikertelen terhesség. Egyik a másik után, és mind kudarccal végződik. Az is megnehezíti gyermekeik világra jövetelét, hogy minden orvosi segítségtől távol vannak. Isabel utolsó terhessége mégis úgy tűnik, sikeres. Egyre nő a pocakja, és annyi reménytelen foganás után végre családjának is meg meri írni az örömhírt. Ha már fiaikat elvesztették a szülei, unokájukban legyen – még ha távolról is – örömük. A boldog nagyszülők babaholmikot küldenek a szállítmánnyal, és minden készen áll a legifjabb Sherbourne jövetelére. Annyi fájdalom után teljes a boldogságuk. Ez török össze, amikor a kisbaba holtan születik. Isabelnek soha többet nem lehet gyermeke. Leírhatatlan tehetetlenség és fájdalom ül a szívére. Tom nem tudja, hogyan vigasztalja azt, aki a világon a legfontosabb számára. Ő elégedett lenne a szerelmével kettesben leélt étellel is, hisz baba nélkül is olyan boldogok voltak, amit korábban sosem remélt. Azonban tudja, hogy feleségében az anyai ösztönöket nem lehet csak úgy

nevet, kacag, és szenvedélyes, mint régen. A kisbaba újra életet hozott Isabel szívébe. Így telik napra nap, hónapra hónap, és hatalmas viták árán, de nevének sikerül meggyőznie férjét a kislány maradásáról. A babaholmik mind megvannak, és mivel pont áldott állapotban volt, el tudják hitetni a világgal, hogy ez a saját gyermekük. Tom folyamatos lelkiismeret-furdalása is eloszlik, hiszen a cseperedő kislány megolvastja megkeményedett szívét. Megindokolják maguknak, hogy ezt a sors akarta, hisz elvett tőlük egy gyermeket, akit most egy árvával pótol. Az apjának sejtett férfit tisztességesen eltemetik, és megkezdik új életüket családtként.

Csalóka boldogság ez, érzi Tom a lelke mélyén, ugyanakkor Isabel iránti szeretete nagyobb, mint a lelkiismeret szava. A nő lény pedig teljesen feloldódik az anyaságban. Arra született, hogy feltétel nélkül szeresse azt a gyermeket. Ha ettől megfosztaná, a lényé leglényegétől fosztaná meg.

Amikor Grace (neve 'kegyelmet' jelent) ötéves lesz, látogatóba mennek a városba a nagyszülökhöz. Ekkor hallja Tom először azt a történetet, ami aztán nem hagyja nyugodni. A város kiutált egy német férfit, aki beleszeretett a község leggazdagabb emberének a lányába, s

boldogságuk ára egy másik anya fájdalma. A szeretet elhomályosítja a lelkiismerete szavát. Grace-nek sem jó, hogy elszakítják attól a két embertől, akiket szüleinek hitt, és ezentúl egy idegen nő hivatja magát mamának.

Az a különleges ebben a történetben, hogy minden szereplő helyzetével azonosulni tudunk. Azzal a nővel is, akinek minden vágya, hogy anya legyen, és annyi fájdalom és kudarc után végre kárpótolja a sors. De megértjük az élet értelmet vesztettségét is azon az asszonyon keresztül, aki anya lett, és egyik napról a másikra nemcsak szerelmét, de szerelmük gyümölcsét is elveszti. A szívünk azonban leginkább azzal a férfivel dobban együtt, aki életét is odaadná kedveséért és annak boldogságáért, de belül elemien érzi a lelkiismeret szavát, és képtelen ellene menni annak, jóllehet tudja, elveszti a számára legfontosabb embert.

*Elolvasva a könyvet,
megnézve a filmet
ráébredünk az emberi érzések,
mozgatórugók összetettségére
és a szeretet határtalanságára.*

JANKA GYÖRGY

Nyolcvan éve hunyt el Miklósy István hajdúdorogi püspök

1857. augusztus 22-én született a Zemplén megyei Rákóc községben (ma: Rakovec nad Ondavou, Szlovákia). Édesapja Miklósy Péter görögkatolikus kovácmester, édesanyja Plachitka Mária görögkatolikus háztartásbeli. Elemi iskoláit otthon, gimnáziumi tanulmányait az Ungvári Királyi Katolikus Gimnáziumban végezte. 1877-ben kitanulással érettségizett. Teológiai tanulmányait 1877-ben Ungváron kezdte, és mint a munkácsi egyházmegye ösztöndíjasa 1883-ban Budapesten fejezte be. Pásztélyi Kovács János munkácsi püspök, mint abszolválts teológust, egyházmegyei fogalmazóvá és az Ungvári Görög Katolikus Kántor-tanítóképző tanárává nevezte ki, s ugyanő szentelte áldozópappá 1884. április 17-én. Tanársága mellett püspöke kinevezte a Papárvafi Intézet prefektusává is. 1888-ban püspöki titkári kinevezést kapott. 1890-ben XIII. Leó pápa pápai kápláni címmel tüntette ki, Pásztélyi püspök pedig a szentszéki ülnökök sorába iktatta. Firczak Gyula munkácsi püspök 1893 karácsonyán pályázata és a kegyúri bemutató alapján sátoraljaújhelyi parókussá, 1894-ben pedig a hegyaljai kegyület esperesévé nevezte ki.

Sátoraljaújhelyben széles körű tevékenységet folytatott, bekapcsolódott a város, sőt Zemplén vármegye társadalmi életébe is. 1894 és 1913 között tagja volt a sátoraljaújhelyi városi közgyűlésnek és szakbizottságainak. Tagja volt a közegészségügyi bizottságnak, a kiseddóvó testületnek, 1906 és 1911 között a város pénzügyi bizottságának elnöke volt, ezt követően az építészeti bizottság tagja lett. 1907-ben Zemplén vármegye adóügyi bizottságának elnökévé választották, és e poszt segítségével sok szegény hívőn tudott segíteni. A legnagyobb és leglátványosabb munkát mint az Erzsébet Kórház építészeti bizottságának választmányi elnöke végezte 1903 és 1905 között. Vezetésével két esztendő alatt sikerült a kórházat felépíteni, ahol ma is márványtábla hirdeti Miklósy István nevét és érdemeit.

Mindeközben 1895-ben felújította a templomot, melyet maga Firczak püspök szentelt fel, az 1897-es filoxérajárványt követően újratelepítette a parókia szőlőjét, 1898-ban elsőként vezette be a villanyt, 1907-ben teljesen átépítette mai formájára a parókiát. Terveket készítettett új iskola építésére.

1905-ben a vallás- és közoktatásügyi miniszter kinevezte a sárospataki állami tanítóképző intézet igazgatótanácsába, az uralkodói kegy pedig zempléni főesperességre emelte. 1907-ben a Ferenc József-rend lovagkeresztje kitüntetésben részesült. Elismerése egyre növekedett, rendszeresen beszédeket tartott főispáni beiktatásokon, ünnepeken, diszvacsorákon, a fogadóbizottság oszlopos tagja volt miniszterelnöki, valamint miniszteri látogatások alkalmával. Az Országos Katolikus Szövetség meghívta a bécsi eucharisztikus kongresszus nemzetközi előkészítő bizottságába, s alelnökévé választották egykori alma matere, az Ungvári Királyi Katolikus Gimnázium alapítása háromszázadik évfordulóját előkészítő jubileumi bizottságnak.

Miklósy István választmányi tagja volt a Görög Szeretarsú Katolikus Magyarok Országos Bizottságának, mely 1898-ban alakult Budapesten, és részt vett 1900-ban a szervezet római záródoklatán. Miklósy támogatta a magyar görögkatolikus egyházmegye felállításának gondolatát, de tartózkodott a harsány hangnemtől, aláírásgyűjtésektől, a magyar liturgikus nyelv követelésétől. A megoldás kulcsát a munkácsi és eperjesi püspök kezében látta, hogy ők lelkipásztori okokra hivatkozva kérjék a Szentszéktől egy új görögkatolikus egyházmegye felállítását, ami a gyakorlatban úgyis magyar lesz. Végül is ez a mértéktartás és diplomatikus magatartás meghozta gyümölcsét. 1912. május 6-án I. Ferenc József király megalapította a Hajdúdorogi Egyházmegyét, amit Szent X. Piusz pápa 1912. június 8-án kibocsátott „Christifideles Graeci” kezdetű bullájával kanonizált. Az új egyházmegyébe a Szentszék 162 parókiát osztott be, liturgikus nyelvként a klasszikus görögöt rendelte el, metropolitául az esztergomi érseket állította, székesegyházként a hajdúdorogi templomot nevezte meg. A hajdúdorogi püspökségbe az 1910-es népszámlálás adatai alapján 183 757 magyar, 26 823 román, 1623 szlovák, 968 ruszin és 2509 egyéb anyanyelvű hívő került, akik közül 7829-en nem beszéltek magyarul. Ugyanakkor 120 747 magyar görögkatolikus hívő kívül maradt az egyházmegye határain. Ennek ellenére Oroszország, Szerbia és Románia diplomáciai lépéseket tett a Vatikánban az új egyházmegye ellen, úgyhogy már a visszavonás gondolata is felmerült. Különösen a román érseki tartomány püspökei, valamint a román politikai pártok és a sajtó tiltakozott hevesen a magyar püspökség ellen. A magyar kormány Tisza István miniszterelnök vezetésével nem zárkózott el a revízió gondolata elöl, de csakis a viszonyosság alapján: visszadják a tévedésből besorolt román többségű

egyházközségeket, ha helyettük megkapják a magyar többségüket. Ilyen alapon a román politikusok nem kérték az egyházközségek beosztásának revideálását. E bonyodalmaknak jelentős része volt abban, hogy az 1912-ben felállított Hajdúdorogi Egyházmegye első püspökét Ferenc József csak 1913. április 21-én nevezte ki Miklósy István személyében. A kinevezést Szent X. Piusz pápa 1913. június 13-án prekonizálta (megerősítette a bíborosi testület ülésén).

A püspökszentelésre 1913. október 5-én került sor a hajdúdorogi székesegyházban. A fő szentelő Drohobeczky Gyula körösi görögkatolikus megyéspüspök volt, dr. Fischer-Colbrie Ágoston kassai megyéspüspök és dr. Lányi József tinnini c. püspök, nagyváradai kanonok társzentelők közreműködésével.

Az új püspök első nagy problémája a székhelykérdés eldöntése volt. Az alapító bulla Hajdúdorogot jelölte ki székhelyül, ám a város – mely élharcosa lett a magyar görögkatolikus ügynek – a kor viszonyaihoz képest nehezen megközelíthető, kulturális intézmények nélküli, infrastrukturálisan elmaradott volt. Az egykori anyaegyházmegek minden támogatást megvontak a papoktól és gyermekeiktől, akik korábban az ősi intézményekben kedvezményesen tanulhattak, s az így kialakult helyzet azonnali megoldást sürgetett. Miklósy először Budapesten, majd Nagykárolyban akarta székhelyét ideiglenesen berendezni, végül mégis Debrecen mellett döntött, ahová 1913. október 15-én vonult be, s bérelt lakást magának és az aulának, amíg az állam nem teljesíti kötelezettségét az egyházmegye intézményeinek kiépítésében.

1914. február 23-án a püspökségen pokolgép robbant, amikor a püspök nevére címzett tizennyolc kilogrammos csomagot felbontották. Jaczkovics Mihály helynök, Slepkovszky János püspöki titkár és Csathó Sándor egyházmegyei ügyész a helyszínen meghaltak. Miklósy csodával határos módon menekült meg: néhány perccel azelőtt elhagyta a helyiséget. Később kiderült, hogy a bombát Ilja Catarau, eredeti nevén Katarov orosz-román kettős politikai ügynök készítette a magyar püspök likvidálására.

1914. szeptember 23-án Miklósy István Nyíregyházára költözött, ahol a görögkatolikus egyházközség bérpalotájában alakította ki lakását és a püspöki hivatalát, s döntéséről Rómát is értesítette.

Az első világháború tovább rontotta Miklósy és az egyházmegye helyzetét. A magyar kormány nem tudott eleget tenni az új egyházmegyével szembeni kötelezettségének, a román meg-

szállás alatt a püspököt Debrecenbe hurcolták, és kényszerítették, hogy lemondjon azon egyházközségekről, melyek el akarják hagyni egyházmegyéjét. A trianoni békediktátumot követően parókiáinak csaknem felét (72), híveinek egyharmadát (71 000) veszítette el.

Miklósy István 1914-ben ígéretet kapott az államtól Nyíregyházán állami tanítóképző intézet létesítésére görögkatolikus jelleggel, ahol görögkatolikus igazgató felügyelete alatt a görögkatolikus növendékek kántorképzésben is kötelezően részesültek volna. Miklósy közbenjárására indult meg 1921. szeptember elsejével Nyíregyházán a Királyi Katolikus Gimnázium is, ahol először kettő, később öt görögkatolikus tanár is működött.

A hattagú székeskáptalan kanonokjainak kinevezése három taggal 1914-ben kezdődött, de csak 1927-re egészült ki teljes létszámmra. 1915-ben az egyházmegye parókiáit öt főesperesi kerületre osztotta be. Nagy jelentőségű volt 1916. június 24-től a Gergely-naptár bevezetése a Hajdúdorogi Egyházmegyében (a keleti egyházak közül elsőként), hiszen sok feszültség származott a vegyes rítusú házasságokban és családokban, valamint a munkahelyeken abból, hogy a régi Julián-naptár szerint csaknem két héttel később voltak az ünnepek. 1918-ban kérelmet nyújtott be az Apostoli Szentszékhöz, hogy a Codex Iuris Canonici hatályát a Hajdúdorogi Egyházmegyére is terjeszse ki, mert hosszú idő óta a nyugati gyakorlat az irányadó. Róma 1925-ben tett eleget a kérésnek, 1918-ig visszamenő hatállyal. 1920-ban megjelentette a magyar nyelvű misekönyvet, melyben a kánoni rész ógörögül is szerepelt mind Aranyaszájú Szent János, mind Nagy Szent Bazil liturgiájában. 1925-ben magyar nyelvű evangéliumos könyvet nyomtatott ki, 1927-ben pedig a szerkönyvet adta ki magyarral. Ugyanebben az évben Egyházmegyei Énekrendező Bizottságot állított fel az egységes énekítés segítésére.

1921-ben megszervezte az elaggott papok, özvegyek és árvák ellátására a nyugdíjalapot, és ennek korszerű szabályzatot adott. Támogatta a hitbuzgalmi, egyesületi életet, s felkarolta az 1921-ben létrejött Magyar Görög Katolikus Országos Szövetsége (MAGOSZ) céljait a

görögkatolikus egység megteremtése, az öntudat mélyítése és az érdekek védelme ügyében.

A két világháború közötti korszakban három tényező nehezítette főpásztori tevékenységét: a hívek szegénysége, társadalmi elmaradottsága; a közvélemény nem tartotta a görögkatolikusokat magyaroknak, noha kilencvenhét százalékuk az volt; valamint Miklósy legitimitista, királypárti magatartása, melyet Klebelsberg kultuszminiszterrel, Gömbös Gyula miniszterelnökkel, sőt Horthy Miklós kormányzóval szemben is éreztetett. Mindegyik tényezőnek nagy szerepe volt abban, hogy a magyar kormány se püspöki palotát, se kanonoki lakásokat, se papnevelő intézetet nem épített, illetve bocsátott a magyar görögkatolikus egyházmegye rendelkezésére. Pusztán a gazdasági helyzet nem magyarozat az állami kötelezettségvállalás elmaradására, hiszen a magyar állam éppen Klebelsberg Kunó hathatós közbenjárására Szegeden 1927 és 1930 között püspöki palotát és szemináriumot épített a Dóm körül a csanádi püspök számára. Ugyan Klebelsberg kultuszminiszter megpróbálta Miklósyt rávenni, hogy küldje papnövendékeit Szegedre tanulni, de erre a görög püspök nem volt hajlandó, hiszen a kispapok nagyon messze kerültek volna az egyházmegye híveitől, papjaitól és székhelyétől is. Az egyházmegye papnövendékei így 1912 és 1920 között Ungváron, 1920 és 1928 között Esztergomban, 1928 és 1938 között a budapesti Központi Szemináriumban tanultak. Mindezek hatására Miklósy István püspök visszahúzódóvá vált püspökségének utolsó évtizedére, amihez hozzájárult egészségének gyengülése is.

1937. október 29-én halt meg Nyíregyházán. Az első szívroham után felvette a szentségeket, a második roham már végzett vele. Temetését Papp Antal c. érsek, miskolci apostoli kormányzó végezte százhuszonhárom pap jelenlétében. A nagy pompával megtartott temetésen a koporsót az a hintó vitte, mely II. Rákóczi Ferenc hamvait szállította 1906-ban a kassai dómba. Jellemző, hogy a kormány egy államtitkárral képviseltette magát, római katolikus püspökök közül senki sem volt jelen. Előbb a nyíregyházi temetőben diszkrét helyen, innen exhumálás után, 1953-ban a nyíregyházi templomban, majd 1979-ben a máriapócsi bazilika altemplomában helyezték örök nyugalomra. Váratlan halála miatt végrendelet nélkül távozott az élők sorából, így 210 000 pengőre rúgó vagyonának az érvényes törvények szerint csak egyharmadát kaphatta meg egyházmegyéje. Huszonhat éves püspöksége alatt hat új parókiát létesített, százhét papot szentelt, és száznegyvenegy ifjút vett fel papnövendéknek.

SZABÓ-KISS BEÁTA, DEÁK CSABA

A szigetszentmiklósi egyházközség életébe hat évvel ezelőtt csatlakoztunk a férjemmel. Ez a hat év talán nem tűnik soknak, a közösség életében mégis óriási változások történtek, és nem csupán az építkezésekre, felújításokra gondolok. Figyelemmel kísérhettük, hogyan alakul a szervezőlelkeség egyházközséggé, láthattuk, hogy hétről hétre egyre több középkorú és fiatal házaspár jelent meg a szertartásokon, és azt, hogy miként bővült a hívek száma egyre több kisgyerekekkel.

Templomunkban ugyanis az elmúlt években látványosan megnőtt a kisgyermekek száma, akiket szüleik nem csupán megkereszteltek, hanem gyakorló vallásos életre nevelnek. A szertartások így nálunk megtelnek élettel. Számunkra mindez reményt ad, hiszen tudjuk, hogy valaki tovább viszi őseink munkáját.

www.miklosigorogok.hu

Bemutatkozik a szigetszentmiklósi egyházközség

Tekintsünk vissza kicsit a város és a közösség múltjára! A görögkatolikus Szigetszentmiklóson nem új keletű dolog, hiszen amióta megalapították a várost, a görögkatolikusok folyamatosan jelen vannak, ha csak elenyésző számban is.

Magát a várost már az Árpád-korban keleti szertartású keresztények alapították, mint ahogy azt a Szent Miklós név és a legújabbán végzett ásatások, régészeti leletek is feltárták és nyilvánvalóvá tették. Azóta a város többször kihalt, elnéptelenedett, majd újra benépesült vallásilag különböző összetételű emberekkel. Nagyobb tömegben az 50-es, 60-as években költöztek görögkatolikusok a szegénységtől menekülve, a jobb megélhetés reményében Csepel-szigetre az ország keleti végéből. Jó részük „latinizálódott”, illetve vallásilag közömbössé lett, s csak egy kis rész őrizte meg gyökereit. Az elmúlt tíz-tizenöt évben érkeztek ide nagyobb számban főként fiatal görögkatolikus párok, családok Budapestről, illetve Szabolcs, Borsod, Hajdú-Bihar megyékből.

A szervezőlelkességet 2004-ben alapította dr. Keresztes Szilárd megyéspüspök, és Nagy István atya gondjaira bízta, majd a jelenleg is itt szolgáló Deák Csaba atya vette át a feladatot. Az alapozó, előkészületi munkák már évtizedekkel korábban elkezdődtek, például Mosolygó Béla és Prodán Gábor atyáknak köszönhetően.

Tizenegy éves szervezőlelkeségi küzdelem, státusz után 2015. október 1-jei hatállyal alakult meg az egyházközség, mivel időközben minden előzetes reménykedésünket felülmúlva lett templomunk, parókiánk, közösségi termünk, és a közösség is gyarapodott.

Egyházközségünkön belül két „misézőhely” van egyelőre, Szigetszentmiklós és Szigethalom községekben saját templommal, de idetartozik Csepel-sziget keleti fele is (Ráckeve, Szigetbecse, Szigetszentmárton, Szigetcsép községekkel).

SZERTARTÁSREND:
Hétköznaponként este 17.30-tól,
vasárnaponként 9 órától Szigethalmon,
11 órától Szigetszentmiklóson
vannak Szent Liturgiák és vecsernye,
illetve a filiában utrenye.
Böjti időszakokban és jeles hónapokban
paraklisz, Akathisztosz, nagyböjti utrenye
hajnalban, illetve előszenteltek liturgiája
lelkigyakorlatos
sorozatbeszédekkel.

A legutóbbi – eléggé szerencsétlenül sikerült – népszámlálás adatai alapján közel ezren vallották magukat görögkatolikusnak ezen a területen. Ebből körülbelül négyszáznak van valamilyen kapcsolata az egyházközséggel. Vasárnaponként a két templomunkban Szent Liturgián résztvevők száma hatvan és száznegyven fő között ingadozik. Persze ezt nehéz megmondani, mert nagy az átfedés a csepeli görögkatolikus parókiával, hiszen abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy tíz kilométeres körzetben négy templomunk is van, és ezek mindegyikében van minden vasárnap és ünnepnap Szent Liturgia, különböző időpontokban.

Közösségünk a város életében is aktív szerepet játszik. A városi tévének, újságoknak, internetes felületeknek, óriáspalakaton való megjelenési lehetőségeknek köszönhetően eléggé erőteljes a görögkatolikus jelenlét. A városi és ökumenikus rendezvények állandó résztvevői és szervezői vagyunk (ünnepségek, gasztronómiai, kulturális összejövetelek, húsgész napja, ökumenikus ima- és bibliórák hete, utcai evangelizáció stb.).

Egyházközségünkben folyamatosan azon fáradozunk, hogy közösségi életünket minél színesebbé, tartalmasabbá tegyék a különböző programok, összejövetelek, utazások. Évi rendszerességgel zárandoklatokat szervezünk Máriapócsra és Mátraverebély-Szentkútra, külön gyalogos zárandoklatot nőknek a Budai-hegyekbe, és minden évben két héten át körbeimádkozva kis hazánkat útra kelnek a férfiak is az APAFI zárandoklat keretében. Külön hangsúlyt fektetünk a közösség összekovácsolására, a gyerekek minél szélesebb körű bevonására, ezért minden évben a templomkertben rendezzük meg a pünkösdi pikniket, vagyis családi és gyermeknapot az ünnep második napján, Szent Piroska-nap környékén templombúcsút tartunk, karácsony előtti szombaton pedig megtartjuk a szegények karácsonyát, amelyen belül élőbetlehem és szálláskeresés is van. Alkalmanként, általában a hónap első szombatján VITHEO-téka néven filmklubot tartunk, de az elmúlt években volt felnőtt hittan is, ami valószínűleg az idén játszóházzá alakul, ahol minden korcsoport talál magának társasjátékot.

Nagyjából hatvan-hetven hittanosunk van, akik hetente 18-20 hittanóra járnak. Két-három évente elsőáldozási felkészítő csoportok is indulnak, ezenkívül jegyesoktatások, felnőtt keresztes felkészítők és lelki beszélgetések változó időpontokban, egyénenként, személyre szabva. Közösségünk igyekszik nagy hangsúlyt fektetni a szegénygondozásra, karitatív feladatok ellátására, ennek érdekében állandó segítséget verbuválni, ami általában sikerül is, hiszen jó szándékú emberekből nem szenvedünk hiányt.

A szomszédos csepeli egyházközséggel nagyon jó kapcsolatban vagyunk, sokat találkozunk, de voltunk már vendégségben a dunajvárosi görögkatolikus közösségnél, és a legutóbbi templombúcsún ők is meglátogattak minket.

Szigetszentmiklósi templomunk és szigethalmi kápolnánk, úgy gondolom, külön részt érdemelnek, hiszen az elmúlt években óriási változáson mentek keresztül, ami mostanában érte el a csúcspontot. Hosszas előkészületek és küzdelmek után ugyanis az idén végre sikerült elkezdenünk az immár életveszélyes állapotba került, eleve romosan megvásárolt kistemplomunk külső felújítását és állagmegóvását. Reményeink

szerint még az idén ez be is fejeződik, és karácsonyra már egy megújult barlang (templom) fogadhatja a születendő Megváltót.

A szigetszentmiklósi templomot 2008-ban vásároltuk meg a helyi római katolikus egyházközségtől Nagy István atya leleményességének, valamint az egyházmegye, a város és a nagylelkű helyi hívek segítségével köszönhetően. Azóta folyamatos az átalakítása, felújítása (padok felújítása, padfűtés kiépítése, nyílászárók javítása, felújítása, cseréje, vizesblokk, sekrestyerialakítás, toronyszaluk cseréje, világítás korszerűsítés stb.). Jelenleg a teljes külső felújítás zajlik: új kupolát, toronysisakot, hajótetőt és külső, színes burkolatot kap majd templomunk.

Manapság többször hallunk olyan esetről, amikor a templomot átváltoztatják bevásárlóközponttá. Nos, Szigethalmon éppen az ellenkezője történt, kápolnánkat húsz évvel ezelőtt egy lapos tetős, „sztálinbarokk” ÁFÉSZ boltból alakították ki a leleményes szigethalmi hívek és parókusuk, Prodán Gábor atya. Ekkor kapott új nyeregtetőt és egy kicsi tornyot haranggal, így azóta is kedves, városszéli imahelye a helybeli görögkatolikusoknak, és minden

jó szándékú, istenkereső embernek.

A parókia kialakítása sem volt egyszerű feladat. 2011-ben sikerült megvásárolnunk a templomtól nem messze, egy csendes kis zsákutcában, egy 640 m²-es telken fekvő, kb. 134 m² alapterületű kertes családi házat. Ennek szuterénjában kapott helyet 50 m²-en a közösség lelkes férfi tagjai által megálmodott és kialakított közösségi és hittanterem.

A közösségen belül természetesen különböző nehézségekkel is szembe kell néznünk: leginkább az emberi közömbösséggel és kényelmességgel. Ezenfelül az agglomerációs és alvóvárosi nehézségek: az emberek sokat utaznak, korán kelnek, későn érnek haza, hétvégén fáradtak, kiszámíthatatlan és állandóan változó munkabeosztás stb. Nagyon nehéz fix időpontokat találni a közösségi találkozásokra.

Ennek ellenére úgy gondolom, hogy egy fejlődő, épülő közösség vagyunk. A fiatalság lendületet ad, az éneklés pedig, amit folyamatosan egyre szebbé csiszolunk, megkoronázza a szertartásokat.

TERDIK SZILVESZTER

Kétszázötven éve hunyt el Olsavszky Mihály Mánuel munkácsi püspök

A máriapócsi kegytemplom kriptájában lévő sírfeliratokat böngészve talán keveseknek tűnik föl, hogy ott nyugszik Olsavszky Mihály Mánuel, a 18. századi munkácsi püspökök egyik legnagyobb formátumú alakja, aki a templomépítés befejező munkálatait is végeztette. A főpap éppen kétszázötven évvel ezelőtt, 1767. november 5-én hunyt el Munkácson. Mozgalmas, küzdelmekkel teli főpásztori szolgálatának meghatározó szerepe volt abban, hogy a történelmi Magyarország görögkatolikus közösségei meg tudtak maradni és még ma is léteznek. Ezért megérdemli, hogy röviden áttekinthessük életútját és hitéleti tevékenységét.

1697-ben született a Szepes vármegyei Olsavicán (későbbi magyar neve Nagyolsva), görögkatolikus ruszin családban. Gimnáziumba Lőcsén járt, teológiai tanulmányait Nagyszombatban végezte, 1725-ben szentelte pappá Bizánczy György Gennadiusz munkácsi püspök. Testvére, Olsavszky István Simon 1733-ban lett munkácsi püspök, akit nem túl hosszú püspöksége (1737. december 24-én meghalt) után Blazsovszky György követett, mindketten helynökökké nevezték ki Olsavszky Mihályt. Blazsovszky halálát követően Erdődy Gábor Antal egri püspök is Olsavszkyt nevezte ki általános helynökévé, és őt jelölte munkácsi püspöknek 1743-ban. A papság egyetértése mellett – miután a munkácsi Szent Miklós bazilita kolostorban Olsavszky szerzetesi fogadalmat tett – ekkor kapta a Mánuel nevet is, Mária Terézia megerősítette a választást, rossei címzetes püspökké és apostoli vikárius-sá nevezte ki, amit a Szentszék is jóváhagyott. Lucskay Mihály 19. századi levéltáros és egyháztörténész szerint Inochentie Micu-Klein fogarasi görögkatolikus püspök szentelte püspökké Máriapócon 1743. december 9-én.

A következő években a királynő azzal bízta meg Olsavszkyt, hogy látogassa meg az erdélyi görögkatolikus egyházmegyét, ahol ebben az időszakban az egyházi unió helyzete eléggé válságosra fordult. Néhány év múlva arra kényszerült, hogy saját, több mint tizenhárom vármegyényi területre kiterjedő egyházmegyéjében is kánoni látogatást végezzen. A három éven keresztül végzett vizitáció során szinte minden parókiára eljutott, a látogatás során felvett jegyzőkönyvek páratlan és egyedülálló forrásai egyházunk 18. századi történetének. (A latin nyelvű forrást két évvel ezelőtt jelentettük meg a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán.) Útjai során látta a papság és a hívek sok szempontból válságos

helyzetét, ezért 1752-ben instrukciót adott a papság számára a szentségek kiszolgáltatásáról, amelyet 1756-ban kibővítve újra meg kellett tennie. Főképp egyházfegyelmi kérdésekben próbált meg rendet teremteni, ami nem ment mindig könnyen.

1750-ben a munkácsi püspökök ősi székhelyének, a csernekhegyi monostornak az elhagyására kényszerült, miután a királynő úgy döntött a püspök és a baziliták között kialakult vitában, hogy előbbi inkább költözzön Munkács városába, s építsen ott magának új székházat. Az építkezés meg is indult, de mivel a székház méreteit a Királyi Kamara túlzónak nyilvánította, a munka hamarosan abbamaradt. A püspök így egy kisebb házban kényszerült lakni, amely mellett azonban egy teológiai iskolát is alapított. Ezt minden papjelöltnek minimum három évig kellett látogatnia. A bazilitákkal való viszonya a vita ellenére nem romlott meg, Olsavszky be tudta fejezni a még elődje által megkezdett máriapócsi kegytemplom és bazilita monostor építését, ahol sokszor ő maga is előszeretettel tartózkodott, s ide is temetkezett. Címere mai napig a templomkapu oromzatán látható, sőt egy időben életnagyságú, álló portréja is a templomban függött (jelenleg a Nagy Szent Bazil Rend Gyűjteményében), amelyen az építkezésre utaló alaprajzot is megfestették a püspök mel-

1. kép

letti asztalon (1. kép). Pócon sem volt könnyű helyzetben, mert a munkálatokat az egri püspök és a ferences rend is többször kifogásolta, végül a királynő Olsavszky javára döntött, s a templom felszentelése 1756-ban megtörtént. A pócsi Istenszüloőhöz való ragaszkodásának jele, hogy szülőfalujának templomában az általa készíttetett főoltárra is a kegykép másolatát helyezte (2. kép).

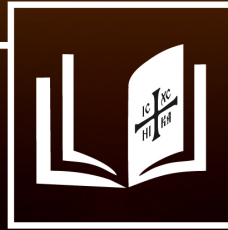
Az 1760-as években egyházmegyéjének főképp román többségű, Erdéllyel határos közösségeiben erős unióellenes mozgalom bontakozott ki, amelyet a vármegyei karhatalom határozott beavatkozásán túl Olsavszky lelkipásztori közreműködésével sikerült megállítani. Ekkor az unió védelmében egy teológiai művet írt, amelyet latinul, magyarul, egyházi szláv és román nyelven is megjelentettek.

Olsavszkynak a munkácsi szolgálata alatt a rábízott területeken az egri püspök által gyakorolt fennhatóság okozta még a legtöbb kellemetlenséget, ami nem csupán a püspökök, de a parókiák szintjén is számos vitás helyzetet eredményezett. A függőség tarthatatlansága aztán Mária Teréziát is meggyőzte arról, hogy elkezdje a munkácsi egyházmegye kánoni felállításának előkészítését, ami az egri püspökök és a Szentszék ellenállása ellenére végül 1771-ben, de már Olsavszky halála után, sikerült is.

A nagy főpásztor emlékét a már említettek kivül Máriapócon a néhány éve átadott Emmánuel-ház elnevezése őrizni is hivatott. Ha lejutunk a templom kriptájába, jusson eszünkbe, hogy ő a felettünk magasodó „szent hajlék” egyik „alapítója és jótevője”, akiről ugyan név nélkül, de minden Szent Liturgiában megemlékeznek.

2. kép

GÖRÖGKATOLIKUS SZABADEGYETEM BUDAPESTEN

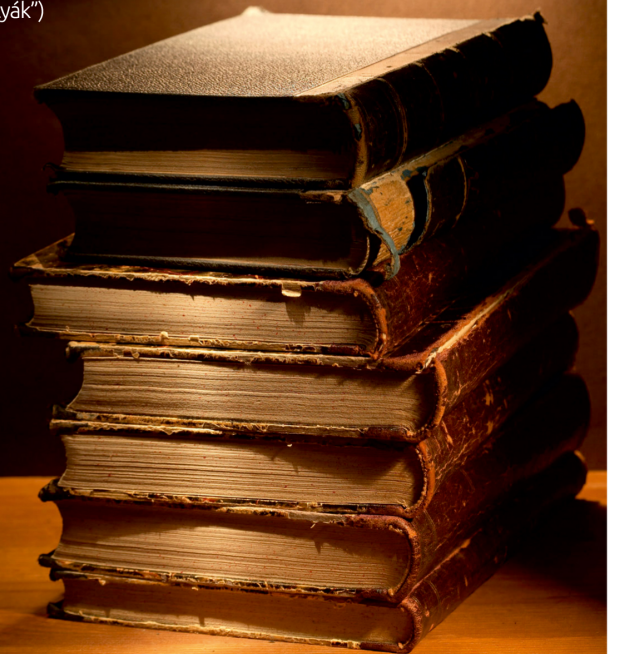
Igényes előadásokra, baráti beszélgetésre várunk minden érdeklődőt szeretettel!

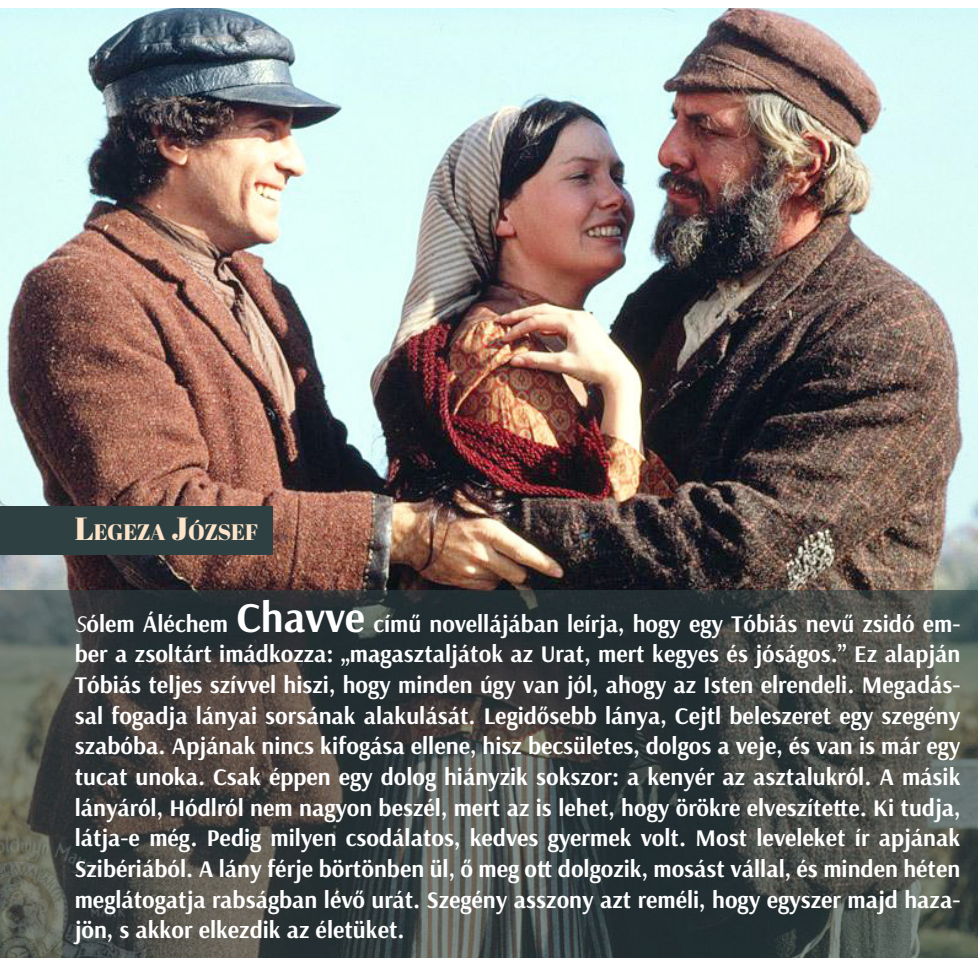
Előadások helye és ideje:

csütörtök esténként 18.30-tól a Panagia Központban (Bp. V. Molnár utca 3.)

- Szeptember 21. Baán István:**
Hogyan folytatódik a Biblia? (Ismerkedés az apokrif irodalommal)
- Szeptember 28. Szabó Péter:**
Törvénykönyv az egyházban? A kánonjog természete és szerepe
- Október 5. Papp Miklós:**
Nüsszai Szent Gergely: Mózes élete (XXI. századi erkölcsi gondolatok a szentségre törekvéshez)
- Október 12. Vincze Krisztián:**
Kik voltak az ókori görög filozófia istenei?
- Október 19. Papp Miklós:**
Nüsszai Szent Gergely: Mózes élete (XXI. századi erkölcsi gondolatok a szentségre törekvéshez)
- Október 26. Szabó Péter:**
Keleti és katolikus: kánonjogi szempontok
- November 9. Vincze Krisztián:**
Test és lélek viszonya az ókori görög gondolkodásban
- November 16. Baán István:**
Hogyan folytatódik a Biblia?
(Az apostoli hagyomány átadása – az „apostoli atyák”)
- November 23. Papp Miklós:**
Nüsszai Szent Gergely: Mózes élete
(XXI. századi erkölcsi gondolatok a szentségre törekvéshez)
- November 30. Vincze Krisztián:**
Az ókori görögség emberének helye és
„rendeltetése” a kozmoszban
- December 7. Baán István:**
Hogyan folytatódik a Biblia? (A hit tisztaságának
védelme – a 2. századi „apologéták”)
- December 14. Szabó Péter:**
A magyar görögkatolikus egyház: kánonjogi
kérdések tegnap és ma.

Minden előadás
ingyenesen látogatható.

LEGEZA JÓZSEF

Sólem Áléchem **Chavve** című novellájában leírja, hogy egy Tóbiás nevű zsidó ember a zoltárt imádkozta: „magasztaljátok az Urat, mert kegyes és jóságos.” Ez alapján Tóbiás teljes szívvel hiszi, hogy minden úgy van jól, ahogy az Isten elrendeli. Megadásal fogadja lányai sorsának alakulását. Legidősebb lánya, Cejtli beleszeret egy szegény szabóba. Apjának nincs kifogása ellene, hisz becsületes, dolgos a veje, és van is már egy tucat unoka. Csak éppen egy dolog hiányzik sokszor: a kenyér az asztalukról. A másik lányáról, Hódlról nem nagyon beszél, mert az is lehet, hogy örökre elveszítette. Ki tudja, látja-e még. Pedig milyen csodálatos, kedves gyermek volt. Most leveleket ír apjának Szibériából. A lány férje börtönben ül, ő meg ott dolgozik, mosást vállal, és minden héten meglátogatja rabságban lévő urát. Szegény asszony azt reméli, hogy egyszer majd hazajön, s akkor elkezdik az életüket.

Van még több lánya is, és egyik szeretetre méltóbb, mint a másik. Szépek, jóságosak, okosak, derűsek, egészségesek – hét sudár fenyő. De inkább volnának csúnyák és formátlanak, talán jobb lenne nekik, és neki is jobb volna! Mert mit ér egy jó ló, ha csak az istállóban álldogál? Mit ér vele, hogy ennyi lánya van, ha olyan kies az élet a faluban, mint-ha egy sivatagban élnének, ahol embert sem látni. Nincs más férfi, mint Anton Peperiló, a keresztény sztratosza, Fegyka Galagan, a községi írnok, meg még a pópa. Ha utóbbival találkozik, jó napot kívánnak egymásnak. Vitába nem szállnak egymással, Tóbiás legfeljebb egy idézettel áll elő az Írásból, mire a pópa mindig a szavába vág, mondván, hogy ő legalább úgy ismeri a Szentírást, mint Tóbiás, ha nem jobban, és elkezd magá is idézni a Bibliát, még-hozzá óhéberül.

Egy szó, mint száz, amikor egyik este hazamegy, látja, hogy az írnok Fegyka ott támasztja a kerítést, és egyik lányával, Chavvéval beszélget. Később kérdőre vonja a lányt, hogy mit keresett itt ez a legény. Hiába szidalmazza, ahogy csak tudja, Chavve agyba-főbe dicséri Fegykát.

Néhány nap múlva Tóbiás összehalálkozik a pópával, aki elmondja neki, hogy Fegyka, aki nem zsidó, el akarja venni a lányát, Chavvét.

Hiába gyözködi a pópa, hogy az Isten minden embert egyformának teremtett, Tóbiás majd elájul a hír hallatán. Azért jobb, ha mindenki csak a hasonlival társul, védi igazát Tóbiás. Otthagya a pópát, elsiet a hírrel feleségéhez, Goldéhez. Az asszony szinte holtra válik, a többi gyerek meg párnába fúrva fejét keservesen sír. Tóbiás szeretné felpofozni magát, de helyette a gyerekeket szidja le, bosszúját pedig feleségén tölti ki. Nem találja a helyét. Kimegy gyorsan az istállóba, hogy megabrakoltassa a lovát, ehelyett egyszerűen botot ragad, és dühében ütlegelni kezdi a lovat. Ekkor eszébe jut, hogy a szegény jószág nem is tehet semmiről.

Visszamegy a házba, ledől, de csak hanykolódik. Majd szétveri a fejét, mert egyre csak tépelődik, gyötrődik azon, mit jelenthet ez. Mi bünt követett el, mit vétkezett az Isten ellen? Mivel vétett ő többet, mint annyi más ember? Miért lakol ő keményebben, mint a többi zsidó?

Este, amikor nyugovóra tér, Tóbiás úgy érzi, mintha parázon feküdne. Hallja, ahogy a felesége is keservesen sóhajtozik mellette. Szüntelen az jár a fejében, amit a Szentírásban olvasott: „az apa megkönyörül gyermekein.” De miért nem azt mondja, hogy „az anya megkönyörül gyermekein”?

Másnap elmegy a pópához. Nekitámad, hogy hagyja békén a lányát. Ha ő is hisz Istenben, miért veszi el tőle a lányát?

– Nem bántom és a te lányodat, Isten őrizz! Nagy boldogság vár rá – mondja –, mert férjhez megy nemsokára, olyan igaz, mint ahogy itt ülök. Boldoggá akartam tenni, és ezért segítségemmel ismeretlen helyre költöztetek.

– És, ha szabad ezt kérdeznem, ki a vőlegény? – kérdi Tóbiás.

– Jól ismered őt – válaszolja. – Nagyon tisztességes, derék legény, igen művelt, habár mindent magától tanult. Szereti a lányodat, és el akarja venni, de nem teheti, mivelhogy ő nem zsidó.

Fegyka! Villant az eszébe, és egyszerre forró lett a feje, és hideg borzongás futott végig rajta. Olyan izgatott lett, hogy úgy érezte, majd leszédül a kocsijáról. De Tóbiás nem akarta, hogy a pópa ezt észrevegye, így gyorsan továbbment, ott hagyta, és azt sem mondta, hogy befellegzett.

Otthon azzal próbálja nyugtatgatni önmagát és a feleségét, hogy Chavvét az Isten adta, és most az Isten elvette. Nem ők az elsők, és nem is az utolsók, akikkel ilyesmi történik. „Gondoljuk azt – mondta Goldénak –, hogy sohasem volt egy Chavve nevű lányunk, vagy hogy soha többé nem látjuk, mint Hódl, aki itthagyt bennünket, és most valahol az örök sötétség hegyei között él... Az Örökkévaló – mondom – kegyes és irgalmas szívű, ő tudja, mit cselekszik...”

Így akar könnyíteni a szívén, de tudja, hogy egy olyan gyöngyszemet veszített el, aki nagyon a szívükhöz nőtt. A szülők bánatukban elhatározzák, hogy kitörlik szívükből gyermeküket, és megtiltja övéinek, hogy akár a nevét is kiejtsék. Mint hithű, vallásos zsidó a Szentírásból keres magának útmutatót: „Nem a maga akaratából él az ember, vagyis nem magunk szerezzük az életet, így hát meg kell fizetni érte.” Azért gürcölt Tóbiás egész életében, azért gyötrődött és törte magát, hogy ha a gyerekeit felnevelte, azok erővel leszakadjanak róla, lehulljanak, mint a fenyőről a toboz?

Ahogy ezen gondolkodik, érzi, hogy megáll a lova. Mi történt? Felemeli a fejét és látja: Chavve... A régi Chavve hajszálnyt sem változott, még a ruhája is ugyanaz! Első indulatában ki akar ugrani a kocsiból, hogy megölelje, összevissza csókolja rég nem látott lányát, de aztán tüstént észbe kap: „Ejnye Tóbiás! Nem vagy te asszonyszemély.” Megnogatja a lovát, de ahogy jobbra térne, a lánya is ott áll jobb felől az úton és int a kezével, mintha azt akar-

ná mondani: „Álljon meg egy kicsit, mondani szeretnék valamit!” Megdobban a szíve erre, s fél lába már kint is van a kocsiból. Egy pillanat és kiugrik hozzá. De uralkodik magán, megrántja a gyeplőt, és balra akar kitérni. De akkor már a lány is ott áll baloldalt, és furcsán néz apjára, halottsápadt. Mit tegyen – tépelődik magában Tóbiás. Megálljon, vagy továbbhajtson? És mielőtt feleszmélt volna, a lánya elkapja a gyeplőszárat, és megállítja a lovat.

– Apám! – mondta. – Meghalok, ha továbbhajtasz! Azt akarod, hogy meghaljak? Hallgass meg engem!

De Tóbiás elkezd ostorral csépelni a lovát. Az engedelmesen nekilödul, vágatásba átcsap,

és néha vissza-visszanéz. „Gyí!” – mondja Tóbiás a lónak. – „Ne nézz oda, nem szabad!” Pedig mennyire vágyott visszanézni ő is, de nem engedett a kísértésnek. Egész úton hallani vélte lánya hangját: „Apám, hallgass meg engem!” Tóbiás, Tóbiás, nem túl sokat engedsz meg magadnak? Mit ártana, ha megállnál? Hátha olyat akar mondani, amiről tudnod kell. Ezek a gondolatok járnak vágta közben a fejében. Lehet, hogy Chavve már megbánta tettét, esetleg vissza akar térni hozzájuk? Talán rossz sora van a férjénél, és azt akarja, hogy kimentse a poklóból? Talán, talán. Sok talán gomolyog a fejében. Eszébe jut az Írás szava: „az apa megkönyörül gyermekein.” Az apai szívnek egy gyerek sem rossz. Ő is gyötrődik, nem érdemi meg, hogy hátán hordozza a föld. Mit háborog úgy, mint egy keményfejű? Mit dühösködik? Meg kell fordítani a szekeret, és ki kell békülni a lányával! Hiszen Chavve az édesgyermek, ő az apja, senki más. Mi az, hogy zsidó és nem zsidó? Miért teremtett Isten zsidókat és nem zsidókat? És ha ugyanaz az Isten teremtette őket, miért különülnek el egymástól és acsarkodnak úgy, mintha csak az egyiket alkotta volna Isten, a többieket valaki más? Elkezdte a zsolnárokat mondani, de állandóan Chavve hangját hallotta: „Hallgass meg, apám!” Bedugja a fülét, hogy ne hallja a hangját, lehunyja a szemét, hogy ne lássa a

lányát. Végül már nem bírja tovább, kimegy az állomásra, hogy meglátogassa a lányát és családját. Jegyet kér Jehupecbe. „Ilyen város nincs” – mondta a jegypénztáros.

Több tanulsága is van a novellának. Az ember nem magának neveli gyermekeit. Kölcsönkapjuk őket a jó Istentől. „A családot egészen sohase lehet kinőnünk, de elhivatottságunknak ugyanakkor távolról se végső kerete. Jézus forradalmi hívása egyenesen így szól: hagyd el atyádat és anyádat!... Súlyos szavak, nem is lehet másképp megérteni őket, mint a másik hívásával, önmagunk megtagadásával együtt. Önmagunkat, minden földi javunkat, atyánkat és anyánkat is el kell vesztünk ahhoz, hogy egy magasabb szinten végre valóban birtokolhassuk a világot és benne véreinket és önmagunkat. Ez az »elhagyás« legvégül nem elhagyást jelent hát, hanem a birtoklás legönzetlenebb és legteljesebb formáját.” (Pilinszky, Új Ember, 1964. február 2.)

Jézus többször kifejezte, hogy Isten országa, amit meghirdet, a családnál is nagyobb jelentőségű, és ő maga is elhagyta érte a szeretteit. A családot nem az védi, tiszteli legjobban, aki mindennél többre tartja. A kemény szavak és az elszánt parancs mögött feledhetetlen Jézusnak az a mozdulata, ahogy a naimi ifjút visszaadta anyjának (Lk, 7,15), s visszaállította az anya és a fia közötti kapcsolatot, amit a halál elszakított. Ennek szellemében jöhetett létre a gyöngéd kötés, amit ő maga tett a keresztén édesanyja és legkedvesebb tanítványa között: „Asszony, íme, a te fiad”, és „Fiú, íme, a te anyád...”

Jézus sokféle emberi örömről lemondott, amikor a világba lépett, de gyerekkorában akart otthonalansul nevelkedni. A názareti házat otthonának ismerte, Máriát, Józsefet anyjaként, apjaként szerette. Beilleszkedett a rokonság körébe, és szűkebb hazájaként ismerte Galileát. A család – és a haza is – az ember bölcsője, fejlődésének nélkülözhetetlen környezete. Végül aztán ő is elhagyta a názareti házat, ahogy végül minden férfi elhagyja apját és anyját, hogy onnantól felelőségéhez ragaszkodjon. Ettől függetlenül megmarad a szülei iránti szeretet. Jézus is elhagyta a szülői házat az új „családjáért”, az Isten új népéért, de megörizte Mária és József iránti szeretetét. Nincsen ellentét a családnak, a földi kapcsolatok és az Isten országa között, csupán az Isten országa mindenképp felett van. Ha az emberi kapcsolatok akadályozzák a legmagasabb kapcsolatot, az Istennel való kapcsolatot, akkor tényleg fel kell áldozni azokat, mert nem Isten szerint valók azok. De legtöbbször e gyönyörű és nemes szálak belesimulnak az Isten országába, azt segítenek építeni, nem pedig szétzilálják azt.

A másik tanulsága a történetnek, hogy az idő egyszeri és visszafordíthatatlan. Milyen fájdalmasan írja Poe versében: „Soha már.” Mindannyiunknak van ilyen hollója – talán nem is egy –, amely azt károga: „soha már.”

A Szentírás is ismeri a már késő fogalmát. Az öt oktan hajdon is ezt élte át, mivel nem vittek magukkal elég olajat. Míg oda voltak vásárolni, megérkezett a völgyény, s akiknek volt olajuk a mécsesükben – az okos szüzek –, bevonultak vele a menyegzőre. Ezzel az ajtó bezárult, a balgák kint rekedtek (Mt 25,12).

Az Énekek énekéből ismerős a jelenet, amikor a völgyény hiába kopogtat, mert a menyasz-

szony arra hivatkozik, hogy levette a ruhát, a lábát mossa. De amikor észbe kap és mindent félretéve ajtót nyit, sehol az, akinek a kopogtatására annyira várt. Hiába szalad ide-oda, nem találja (Én 5,2–8). A dúsgazdag ideje is lejárt, de az öt testvére nem, akikhez el akarta Lázárt küldeni (Lk 12,27). Lehet, hogy ezek a testvérek mi vagyunk, a mi időnk még nem járt le: „Nekünk addig kell véghezvinnünk annak műveit, aki küldött, míg nappal van. Eljön az éjszaka, amikor senki sem munkálkodhat” (Jn 9,4). Az éjszaka a halált jelenti, tehát az érdemszerzés ideje a halállal lezárul, ezért életünk egyszeri és visszafordíthatatlan. Felelősséggel tartozunk az időért, van tétje az életnek. Egyedül az ember tudja az élőlények közül, hogy meg fog halni, és ez felelőséget ró rá, hogy nem játszhat az életével. Egy életem, egy halálom van. Szent János a halálig tartó hűségéről beszél (Jel 2,10). „Ki kell használni az alkalmas időt, mert az idők gonoszak” (Ef 5,16). Miért „gonoszak az idők?” Azért, mert elmúlnak. Isten és az ember kapcsolatában nincsenek véletlenek, csak alkalmak. Zakeus, Bartimeus, az irgalmas samaritánus, az apostolok és a többiek kapva kaptak életük nagy lehetőségén, nem mulasztották el az alkalmat. Tóbiás sajnos nem használta fel az alkalmat, amikor lánya megállította kocsiját. Az el nem mulasztott alkalmak, a felhasznált lehetőségek építik az Isten országát.

DOBOS KLÁRA

„Itt még a pincében is vannak szobrok Szűz Máriáról”

Hitvallás homokkőben

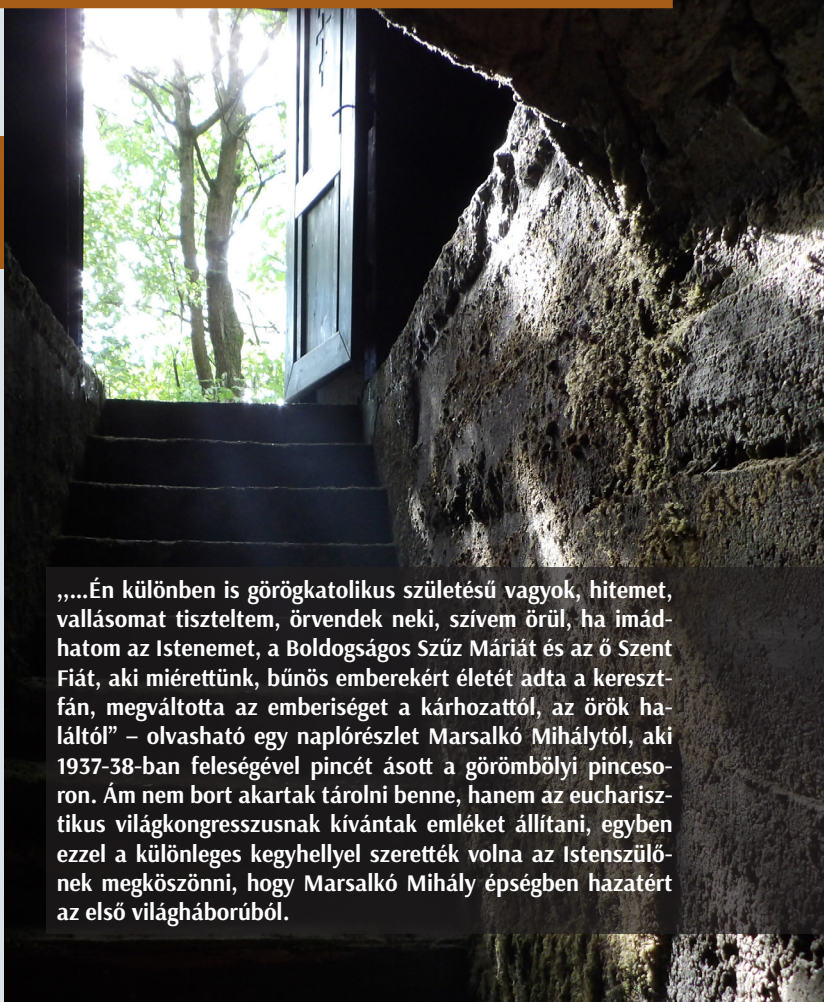
Marsalkó Mihály és felesége, Lukács Erzsébet Veronika lányuk megrázó halála után két évvel, 1937-ben vásároltak pincehelyet a görömbölyi pincesoron. A naplórakozokból is megállapítható kézügyességgel sikerült maradandót alkotni a görömbölyi homokkőbe – kislányuk emlékére is. A szent évre, 1938-ra, az Oltáriszentség tiszteletére Magyarországon rendezett nemzetközi ünnepre elkészült az ásott pincéből az egyházi jelvésestekkel díszített kápolna.

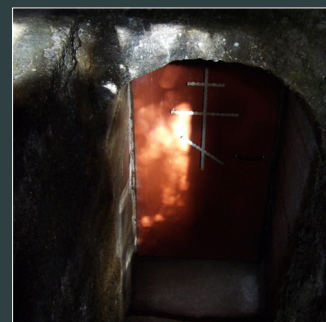
A FRONTHARCOS ÉS AZ ISTENSZÜLŐ

„Köszönöm Istenem, hogy a munkában megsegítettél” – silabizáljuk a kicsit nehézkesen olvasható, megkopott szöveget az elemlámpa fényénél a görömbölyi pincekápolnában. Marsalkó Mihály véste bele, talán mikor befejezte a két éven át tartó munkát, ami alatt a kápolna homokkőből „kiszabadította” a szakrális képeket, szimbólumokat. A kápolna kialakítása átgondoltságról, a templomi elrendezésnek történő megfelelésről s mély vallásosságról tanúskodik.

A görömbölyi homokkőbe szép jelképeket vésett az alkotó. A bejáratnál szemben – mintegy oltárként kialakítva a teret – az Istenszülő látható a gyermek Jézussal. A kápolna mennyezetén a Szentlélek „száll” galamb képében, míg az oldalfalon a koronás magyar címer díszelg. Ez az az

„...Én különben is görögkatolikus születésű vagyok, hitemet, vallásomat tiszteltem, örvendek neki, szívem örül, ha imádhatom az Istenemet, a Boldogságos Szűz Máriát és az ő Szent Fiát, aki miérettünk, bűnös emberekért életét adta a keresztfán, megváltotta az emberiséget a kárhozattól, az örök haláltól” – olvasható egy naplórészlet Marsalkó Mihálytól, aki 1937-38-ban feleségével pincét ásott a görömbölyi pincesoron. Ám nem bort akartak tárolni benne, hanem az eucharisztikus világkongresszusnak kívántak emléket állítani, egyben ezzel a különleges kegyhellyel szerették volna az Istenszülőnek megköszönni, hogy Marsalkó Mihály épségben hazatért az első világháborúból.

elem, amit az első látogatásunk óta eltelt tizenegy év talán a leginkább megviselt, szinte már csak a képzelet láttatja. De másutt is szakadtak már le kisebb darabok, állapítják meg – a görögkatolikus egyházközségéből minket elkísérő férfiak – Csontos János, Kocsis József és Lukács János.

Elemlámpák és pislákoló gyertyák fényében – melyeket az oltár részben Csontos János a pincenyitás után rögtön meggyújtott – megtaláljuk több helyen az alkotó és felesége nevét, monogramját, egy helyen a „frontharcos” feliratot, alatta a valószínűleg Marsalkó Mihály fegyverzetét jelző sisakkal és karddal, illetve a fronton tartózkodás dátumával: 1914–18. Van egy Üdvöz légy, Mária imádsággal körbeírt koszorú is.

Az is megörököstetett, hogy az elkészült pincekápolna első látogatói Demkó Sándor görögkatolikus és Szita Gyula római katolikus esperes mellett Kiss József, akkori főjegyző voltak (Görömböly akkor még nem tartozott Miskolchoz, önálló volt).

KATONÁSAN A TEMPLOMBAN

Rengeteg értékünk van, melyekről nem is tudunk. A görömbölyi pince-sor már önmagában is különlegesség, de bizonyára sokan nem sejtik az ott élők közül sem, hová vezet az egyik szerény pincelejárát – mely fölé két évvel ezelőtt épült egy kis borház, hogy megállítsa e föld alatti emlék további pusztulását.

A pincekápolna 2003-ig magántulajdonban volt, akkor vásárolta meg a Görömbölyi Görögkatolikus Egyházközség, melynek parókusa 2001-től tizenöt éven át Dudás László atya volt. A kápolna felszentelése 2004. május 31-én, pünkösdhétfőn történt meg, Mária hónapja lévén Parakliszt, Szűzanya-imádságot vezetett az atya.

„Én személyesen ismertem Miska bácsit, mint katonát is, mert mikor a háborús események történtek, én már kilencéves voltam” – meséli Kocsis József egyházközségi tag. „Eljött a templomba egyenruhában, ott állt, mi, gyerekek pedig néztük, s kérdeztük, milyen katona.” (Egy Marsalkó Mihályról szóló tanulmányban is megjelent a kortársak visszaemlékezése: „...ahogy a görög templomban állt katonásan, mindig a Szent Antal-kép előtt”.)

„1960-ban Mikóházára kerültem – folytatja a nyolcvanegy éves Józsi bácsi –, és mikor megtudták, hogy görömbölyi vagyok, mesélték, hogy az ottani híd építését Marsalkó bácsi vezette, aki a hadseregben utász volt, tehát a névjegyét letette több helyen is. A Jóisten nagyon nagy kezűgységgel áldotta meg. A faragáshoz, rajzoláshoz, festéshez nagyon értett, ezért tudott ilyen emléket hagyni az utókornak. A pinceásásra nem emlékszem, kicsi voltam nagyon, de édesapámék meséltek róla. Elmondták azt is, hogy hébe-hóba felmentek megnézni:

»Mihály, megnézhetjük?« – »Gyertek, persze, nézzétek csak...« Feleségével együtt minden energiájukat, szabadidejüket ennek a pincének szentelték... Nem azért mondom, mert görömbölyi volt, vagy mert ismertem, de ilyen nyersanyagból ilyen képeket, szobrokat alkotni kimondottan nagy tudomány. Kevés munka maradt itt Görömbölyön az utókorra, és mi, görögkatolikusok nagyon örülünk, hogy felfigyeltek erre. Emlékszem arra is, hogy Demkó esperes úr – aki 1936-ban került ide –, amikor tartotta nekünk a hittanórát, akkor mondta, hogy bizony itt még a pincében is vannak szobrok Szűz Máriáról.”

A szerző fényképeivel

TERVEZETT IMAALKALMAK

Dudás László atya – aki felkutatta a pince történetét – már a megvásárlástól tervezte híveivel a kegyhely felújítását, fölé egy borház emelését, abban esetleg misebormúzeum kialakítását. A kis borház – mely megvédeni is hivatott a kápolnát a megromlódástól – 2016-ban készült el, az egyházközség világi elnöke, Szabados Zoltán és munkatársai keze munkája által. Sajnos azonban az 1938 óta tartó „fedéltelesség” megtette a magáét: befolyt a csapadékvíz, a hólé, és károkat okozott...

A tavaly odakerült új parókus, Galambvári Péter atya is járt már a pincénél, és tervezi, hogy különböző imaalkalmakat tartanak majd ott.

*Az érdeklődőknek szívesen megmutatják ezt a különleges, föld alatti „templomot”.
(A 06-46/313-947-es telefonszámon lehet időpontot egyeztetni.)*

RÉSZLET MARSALKÓ MIHÁLY NAPLÓJÁBÓL:

„Magyarországon is volt világtalálkozó, szent év 1938-ban. Én elhatároztam, hogy a kongresszus és a szent év megörökítésére egy domborművet fogok készíteni az utókor számára ... én haladó, Isten által megteremtett föld és kőben, saját tulajdonomban, egy föld alatti kis pincében. ... A kisgyermek Jézust a Szűzanya két karja között tartja, mely dombormű gyönyörű látványt nyújt a szemlélőnek. Nekem igen nagy örömöm telik abban, hogy egy vallásos érzelmű keresztény annak a domborműnek megtekintését óhajtja, szívesen kifáradok vele nevezett pincesorra a dombormű megtekintésére...”

Június 26–30.

Július 1.

Július 13–16.

Június 26. – július 2.

Július 3–6.

Július 20–23.

Június 30. – július 3.

Július 6–8.

Július 23–25.

Június 26–30.: Az ország minden pontjából érkeztek fiatalok az idei Görögtűz táborba Hajdúdorogra, ahol a szervezőknek és a gazdag programoknak köszönhetően egy percig sem unatkoztak a résztvevők.

Június 26. – július 2.: Varga Antal Tarzícus vezetésével ikonfestő táborban vettek részt kezdők és haladók egyaránt Máriapócon.

Június 30. – július 3.: Harminchárom középiskolás Kovács Csaba atya vezetésével, fizikai határait feszegetve vett részt a rendkívül jól sikerült Túl-Élő táborban.

Július 1.: Mindhárom hierarcha és számtalan család részvételével zajlott az idei Család-csoda a Miskolci Egyházmegye szervezésében a szerencsi várban.

Július 1.: Közel hatvan fő vett részt a Hajdúdorogi Görögkatolikus Egyházközség által szervezett, hetedik máriapócsi kerékpáros zarándoklaton.

Július 2–9.: Lelkigyakorlattal egybekötött ikonfestő táborban vett részt tizenkilenc haladó ikonfestő Hajdúdorogon, Kisléghi Nagy Ádám szakmai vezetésével.

Július 3–6.: Huszonötödik alkalommal volt zsolozsmástábor a Miskolci Egyházmegyében, tavalyhoz hasonlóan idén is Sajó pálfalán.

Július 6–8.: Kántorok, kántor szakos hallgatók és laikusok részvételével, Bubnó Tamás szakmai vezetése mellett Egerben zajlott az idei egyházzenei tábor.

Július 13–15.: A Miskolci Egyházmegye tavaly indult Szent Erzsébet-zarándoklata Sárospaktól Telkibányáig tartott, idén Telkibányáról Kassára zarándokoltak a hívek Atanáz püspök vezetésével.

Július 13–16.: Fülöp metropolita és Jelenits István piarista szerzetes vezetésével zsolozsmástábor volt Létavértesen.

Július 17–22.: Több mint ötszázan vettek részt az ország minden szegletéből az idei Családtáborban Siófokon.

Július 20–23.: Ötvennél is többen vettek részt a 22+ korosztály gyalogos zarándoklatán Tokaj és Máriapócs között.

Július 22–23.: A Beregszászi Magyar Görögkatolikus Esperesi Kerület szervezésében négyszázhatvan kárpátaljai görögkatolikus zarándokolt gyalogosan, hogy részt vegyen a máriapócsi Illés-napi búcsún július 23-án.

Július 23–25.: Szabadidős és lelki programokkal tarkított ikonfestő tábor rendeztek hetvenhárom iskolás és gimnazista részvételével a partiumi Nagypeleskén.

Július 23–29.: Ikonfestő tábor volt Tornabarakonyban Fülöp metropolita, Kiss Attila, valamint Demkó Balázs atyák lelki vezetésével.

Július 29.

Augusztus 19.

Szeptember 2.

Július 31. – augusztus 4.

Augusztus 20.

Szeptember 3–9.

Augusztus 7–12.

Augusztus 31.

Szeptember 9.

Július 24–30.: Ikonfestő tábor volt Nyíracsa-
don Rausz Szilveszter szakmai vezetésével.

Július 29.: Motoros zárandoklat volt Mária-
pócson.

Július 31. – augusztus 4.: Huszadik alkalom-
mal táboroztatott fogyatékkal élőköt a Damján
tábor.

Augusztus 4–6.: Jézus-ima lelkigyakorlaton
vettek részt a lelki feltöltődésre vágyók Bod-
rogolásziban.

Augusztus 7–12.: Tizenötödik alkalommal
rendezték meg az ifjúsági gyalogos zárandok-
latot, ezúttal Nagyvárad és Mária-pócs között.

Augusztus 12–15.: Közel ötven fő részvé-
telével zajlott a ministránstábor Szatmárné-
metiben.

Augusztus 15.: Az ország minden pontjáról ér-
keztek Mária-pócra az Istenszülőt köszönteni
Nagyboldogasszony napján.

Augusztus 19.: Negyedik alkalommal rendez-
te meg ifjúsági találkozóját, a GörFesztet a
Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet (GISZ) au-
gusztus 19-én a kárpátaljai Tiszacsomán.

Augusztus 20.: Hierarcháink is részt vet-
tek a Szent Jobb körmeneten, melyre eljött
Bartholomeosz konstantinápolyi pátriárka is.

Augusztus 25.: A Miskolci Egyházmegye szo-
kásos nyárázó gyalogos zárandoklatán Ata-
náz püspök vezetésével közel ötven fő vett
részt Edelény és Sajópálfala között.

Augusztus 31.: Átadták a rég áhitott, Nyír-
egyháza és Tokaj közötti kerékpárutat, melyet
Ábel apostoli kormányzó áldott meg.

Szeptember 2.: Görögkatolikus Ifjúsági Iroda
nyílt Miskolcon, a Szeles utca 35. szám alatt.
Kedden 14–17 és csütörtökön 13–17 óra között
várják a fiatalokat. További programokról a GIF
– Miskolci Egyházmegye Görögkatolikus Ifjúsági
Fóruma – Facebook-oldalán tájékozódhatunk.

Szeptember 3–9.: Metropóliánk Debrecen-
ben adott otthont a Keleti Kánonjogi Társa-
ság 23. világtalálkozásának, melynek közel
nyolcvan résztvevője három kontinens közel
húsz országából érkezett.

Szeptember 9.: Atanáz püspök fölszentelte az
újonnan elkészült, a Legszentebb Istenszülő
születése tiszteletére épült szikszói templomot.

Szeptember 9.: A Beregszászból, Kisvárdáról,
Nagykárolyból és Nyíregyházáról indult kerék-
páros zárandokok Baktalórántházánál talál-
koztak, hogy együtt érkezzenek Mária-pócra,
a Kisboldogasszony-napi búcsúra.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Egy felajánló pályázatot hirdet

„A BAZILITÁK SZEREPE A MAGYAR GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETÉBEN”

címmel a Szent Atanáz Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola összes hallgatója
(teológus, hittanár, kántor, levelezős), valamint
görögkatolikus gimnáziumaink diákjai számára.

A PÁLYAMŰVEK LEADÁSÁNAK VÉGSŐ IDŐPONTJA:

2018. január 1., Nagy Szent Bazil ünnepe.

A dolgozatokat tudományos igényességgel kell elkészíteni, és kinyomtatva, egy példányban kell beküldeni a hittudományi főiskola Tanulmányi Osztályára.

A pályaműveket szakmai zsűri fogja elbírálni.
Az eredményhirdetés az első félév végén történik.

A PÁLYAMŰVEK DÍJAZÁSA:

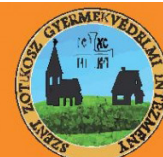
I. díj: 50.000,- Ft; II. díj: 30.000,- Ft; III. díj: 20.000,- Ft

A PÁLYÁZAT KOORDINÁLÓJA:

Dr. Ivancsó István, 42/597-605, ivancsoi@atanaz.hu

Legyen Ön is nevelőszülőnk!

Ha szeretne a családját nélkülözni kényszerülők gyermekek számára szerető családot, védelmet nyújtani, ha úgy érzi, küldetése van az életének, jelentkezzen nevelőszülőnek!

A Miskolci Egyházmegye fenntartásában működő Szent Zotikosz Gyermekvédelmi Intézmény gyermekek nevelését vállaló befogadó szülőket keres

Abaúj-Zemplén területéről.

Nevelőszülő az a személy lehet, aki:

- 24. életévét betöltötte, és büntetlen előéletű
- cselekvőképes
- egészségi állapota, otthona, környezete alkalmas a gyermek nevelésére
- legalább általános iskolai végzettsége van,
- vállalja az ingyenes szakképzés megszerzését

Amire számíthat:

- Határozatlan idejű foglalkoztatási jogviszony
- Tb.- és nyugellátásra való jogosultság
- Folyamatos szakmai segítségadás
- Képzéni-cafeteria és egyéb juttatások
- Más keresőtevékenység mellett is végezhető

Ha felkeltettük érdeklődését, további információt, bővebb tájékoztatást munkanapokon 8 órától 16 óráig kérhet.

Telefon/fax: +3647-384-005

Mobil: +3630-240-6599

Személyesen: 3934 Tolcsva, Táncsics Mihály utca 67.

E-mail: zotikosz@gmail.com

BÖJTI CIBERELEVES

HOZZÁVALÓK:

- 2 liter víz
- 6-8 gerezd fokhagyma
- 2 evőkanál liszt
- 1 dl tej
- 1 dl tejföl
- fél citrom • só

ELKÉSZÍTÉS:

Két liter vízhez adjunk 6-8 gerezd zúzott fokhagymát, s forraljuk föl. A lisztet keverjük el a tejjel és a tejfőllel, habarjuk a vízhez, sózzuk, adjuk hozzá a citrom levét, majd kis lángon keverjük át. Kenyérkockákkal tálaljuk!

RÁNTOTT KARFIOL

HOZZÁVALÓK:

- 1 kg karfiol
- 3 db tojás
- 2 evőkanál tej
- liszt
- zsemlemorzsa
- só
- olaj

ELKÉSZÍTÉS:

A megtisztított karfiolt rózsáira bontjuk, megmossuk, a nagyobb rózsákat félbe- és negyedbe vágjuk. Sós vízben forrástól számított 3 percig főzzük, majd leszűrjük és lecsepegtetjük. (Nem szabad tovább főzni a karfiolt, mert nagyon megpuhul, és nem lehet panírozni.) Ha kihűlt, az összes rózsát lisztbe, majd tejjel elhabart tojásba, végül zsemlemorzsaába forgatjuk. Ezután forró olajban kisütjük mindet. Rizzsel vagy ízlés szerint más körettel és tartármártással tálaljuk. Ugyanígy készítjük a rántott gombát is. Hidegen is nagyon finom.

SZILVÁS MORZSASÜTI
(cobbler)

HOZZÁVALÓK (12 szelethez):

tészta:

- 20 dkg liszt
- 4 dkg cukor
- 1 tojás • csipetnyi só
- 10 dkg vaj
- 1,5 dl tejszín
- fél csomag sütőpor

gyümölcsös réteg:

- 80 dkg szilva
- 1 evőkanál keményítő
- 10 dkg cukor
- fél teáskanál őrölt fahéj

ELKÉSZÍTÉS:

Egy nagy tálban keverjük össze a gyümölcsös réteg hozzávalóit, tehát a cukrot, a szilvát, a keményítőt és a fahéjat. Egy másik edényben vegyítsük a lisztet, a cukrot, a sütőport és a sót. Morzsoljuk hozzá a vajat. Ha a tészta elég morzsalékos, adjuk hozzá a tejszínt és a villával felvert tojást, majd gyors mozdulatokkal gyúrjuk össze. Minél hidegebb marad a vaj, annál omlósabb lesz a cobbler. Ha a tészta túl lágy, tegyünk még hozzá lisztet.

Kenjünk ki vajjal egy tálat, öntsük bele a gyümölcsös keveréket. A tésztából formázzunk egyforma nagyságú halmokat, és rakjuk a szilva tetejére. (A masszát akár kanállal is a gyümölcsre szaggathatjuk.) Előmelegített sütőben, 170 fokon 35-40 perc alatt süssük aranybarnára.

JÓ ÉTVÁGYAT
KÍVÁNUNK!

SZABÓ IRÉN

Az adventi koszorú hat gyertyája

NEHÉZ A REGGELI SÖTÉTBEN FELKELNI. PUHA KÖD, SZEMERKÉLŐ ESŐ NÉZ BE AZ ABLAKON. A FÉNY CSÍPÓS, HIDEG, ÉS HÓFELHŐK IL-LATÁT KERESSÜK BENNE. HAMAR ELSZALAD A NAP. MÉG DÉLUTÁNI RITMUSÁT ÉLI A VILÁG, MIKOR RÁNK SÖTÉTEDIK AZ UTCÁN. AZ EM-BER HAMARABB HAZAVÁGYIK, MELEG OTTHONBA, FÉNYBE. ALKAL-MAS IDŐ EZ A KÉSZÜLŐDÉSRE, VÁRAKOZÁSRA. A MEGHOSSZABBO-DOTT ESTÉK IDŐT ADNAK AZ ÉVES TERMÉS SZÁMBAVÉTELÉRE.

Az egyházi év időbeosztása harmonikusan igazodik a természet ritmusához. Liturgikus élete az egyéni ember lelki növekedését szolgálja. A „soha le nem nyugvó nap” életének mozzanatai a lenyugvó nap ritmusán keresztül jutnak el hozzánk.

A karácsonyi készület ideje van. A keleti egyház – évezredek tradícióját megőrizve – a karácsonyi előkészület idejét a húsvéti böjthöz hasonlóan negyven napban határozza meg. Ez karácsony előtt hat héttel, a Gergely-naptár szerint november 15-én kezdődik. Szent Fülöp böjtiének is nevezik, utalva az apostol november 14-i emléknapjára.

Ennek az időszaknak a közkeletű elnevezése a magyar görögkatolikusok között is advent. Jelentése adventus Domini, az Úr eljövetele, vagyis Krisztus első eljövetelére, megszületésére utal. A várakozás ideje ez. A római katolikus egyházban négy, a görögkatolikus egyházban a többi keleti egyházhoz hasonlóan hat hét. A 18. században Bod Péter még így ír az adventről: „*így neveztetnek a mostani rendtartás szerint a karácsony előtt való négy hetek. Régen voltak hat hetek a Szent Márton napjától fogva, ahol kezd most is a görög ekklezsia a maga böjtit.*”

Az advent kifejezés használata általános lett, és annak tényleges tartalmától függetlenül használják a karácsony előtti időszak megnevezésére a köznapi beszédben. Épp így, vallási jelentésétől függetlenül

lenedve terjed az adventi naptár és az adventi koszorú használata. Ott látjuk a boltok kirakataiban, a lakáskultúra magazinok címlapján vagy a tévéstúdiók díszeként.

Az adventikoszorú-készítés a legújabb kor szokásai közé tartozik. 1840-ben készítette először J.H. Wichern német evangélikus lelkész, aki egy szekerkeréket függesztett fel a templomában, és advent minden napján meggyújtott rajta egy gyertyát. A kerek forma – örökzöldekkel díszítve – koszorúként maradt meg, de a sok gyertyából csak a vasárnapokon meggyújtandók terjedtek el. A négy vasárnapnak megfelelően négy. A római katolikus egyházban mindegyiknek megvan a maga liturgikus jelentése is.

A magyar görögkatolikus hagyományban a közelmúltban még fellelhető volt a december elsejei böjtkedzés emléke is. A Julián-naptár szerint a karácsony ideje vízkeresztre esett, és ahhoz viszonyítva kezdődött a böjt december elején. Általánosnak azonban a november 15-i kezdést tekinthetjük.

A görögkatolikus családokban hat héttel karácsony előtt elkezdődik az előkészület. Az adventikoszorú-állítás így problematikusá válik. Ha adventi koszorút állítunk négy gyertyával, s már az első vasárnap meggyújtjuk, akkor az utolsó két hétben nem lesz mit meggyújtani. Ha csak a harmadik vasárnap kezdjük a karácsonyi előkészületet a gyertyák gyújtásában, akkor a saját hagyományunkat lazítjuk fel, s az adventi koszorú szerepe egyre inkább eltolódik a lakásdíszítés irányába, hiszen nem követjük a hozzá kapcsolódó római katolikus liturgikus tartalmat.

Az elmúlt évtizedekben egyre több családban találkozni ennek a kettőségnek a feloldásával. Az adventi koszorúra hat gyertyát tesznek, és az otthon, saját kezűleg készített adventi naptárnak negyven zsákocskája van.

EZ AZ EGYSZERŰ ÚJÍTÁS
SOKKAL TÖBB, MINT
EGYSZERŰ ÖTLET.
EZ AZ ÉLŐ
HAGYOMÁNY.

A görögkatolikus vallásgyakorlat a liturgikus életből táplálkozva erősen kötődik a hagyományos formákhoz. De ez nem jelent merevséget. Ez az, aki elevenen benne él a saját tradíciójában, az képes megtartani azt és új elemekkel bővíteni úgy, hogy nem sérül, hanem gazdagszik általa. Tiszteletben tartja az eltérő hagyományt azzal, hogy nem pusztán formaként kezeli, s ezzel önmaga sem üresedik ki.

A készülődés ideje van. A nappalok egyre rövidebbek, hamar leszáll az este. Az ember a fényt keresi. Vegyük számba hány vasárnapunk van. Gyűjtsük meg gyertyáinkat sorban. Megőrizve és megújítva tradícióinkat talán mi magunk is világítók gyanánt állhatunk a jászol mellé karácsony éjszakáján.

IMÁDSÁG 1836-BÓL A SAJÓPÁLFALAI KEGYKÉP ELŐTT

Üdvözlégy, Istenszülő Szűz Mária, kit itt a te kegyképed előtt
teljes szívemből köszöntelek.

Üdvözlégy, keresztények segítsége és a
kereszténység ellenségeinek leghatalmasabb legyőzője,
Magyarország nagy pártfogója.

Üdvözlégy, betegeknek gyógyítója, szomorúak vigasztalója,
a megtérni akaró bűnösöknek oltalma.

Amikor látszottak folyni e kegyképen könnyületességednek
könnycseppjei, megmutattad, hogy anyai szíved
részvételt van a mi nyomorúságunkban és inségünkben.

Irgalmasságnak Anyja, minden szükségünkben
és szorongatásunkban mutasd meg, hogy anyánk vagy!

Engedd, hogy minden aggodalmamban segítséget,
szabadulást és áldást nyerhessek!

Add, hogy minden keresztemben, nyomorúságomban,
üldöztetésemben és minden veszélyben védelmet,
bátorítást és vigasztalást nyerhessek általad!

Mennynek és földnek leghatalmasabb Királynéja,
oltalmazd ezt a rád bízott országot,

Magyar Hazánkat és hitben élő vezetőit!

Oltalmazd e helységet, melyet kegyelmeid helyéül választottál!

Anyai közbenjárásoddal távoztass el tőlünk minden fertőzést,
éhséget, belső és külső háborúkat, idegenek betörését, földrengést,
vízarádást, tűzvészt és minden más csapást!

Légy szószólónk, ó áldott Istenszülő, a te mindenható Fiad,

az üdvözítő Jézusunk előtt, hogy e mulandó élet után

részesítsen minket dicsőségében, az örök életben!

Ó kegyelmes, ó áldott Szűz Anya, Mária, Amen!

FIZESSE ELŐ A

GÖRÖGKATOLIKUS
SZEMLELET
⊕ HIT ⊕ LÉLEK ⊕ ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MAGAZINJA

MAGAZINT

**EGY HATÁRON TÚLI CSALÁD
RÉSZÉRE!**

Az éves előfizetés díja
(szállítási költséggel együtt)
csak 3000 Ft

Az előfizetés összege befizethető
az alábbi számlaszámra:

CIB BANK:

10702071-19204893-52300002

A közlemény rovatban
tüntessék fel: határon túl

A gyűjtés határideje:

2018. február 28.

WWW.GOROGKATOLIKUS.HU

FACEBOOK.HU/SZEMLELETMAGAZIN